ਹਨ। ਇਸਦੀਆਂ ਦੋ ਭਾਂਤਾਂ ਹਨ। ਇਕ ਦਾਇਰਾ, ਦੂ
ਜੀ ਲਾਜ਼ਮ, ਪਰ ਦਾਇਰਾ ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਸੌਦਾ ਨਾੜਾਂ
ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਆਵੇ, ਅਰ ਲਾਜ਼ਮ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਸੌ
ਦਾ ਨਾੜਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਸੜਾਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ
ਹੈ। ਕਿਉਂਜੋ ਸੌਦਾ ਬੋਝਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਾੜਾਂ ਦੇ ਵਿਚ
ਘਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਧਾ ਰਬ੍ਹਾ ਤਪ ਸਰੀਰ ਦੇ ਤਆਂ
ਕੇ ਅਗੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਰ ਪਹਿਲੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘਟ ਹੁੰਦ
ਹੈ। ਕਿਉਂਜੋ ਸੌਦਾਵੀ ਤਪ ਦਾ ਮਾਦਾ ਬਾਹਲਾ ਦੂਜੀ
ਖਿਲਤ ਦੇ ਲਗਣ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਉਸ
ਤਪ ਦੀਆਂ ਜੋ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਰੋਲ ਸੌਦਾ ਬੇ ਹੋਵੇ। ਥੋੜੀ ਪਰ
ਕਠਨੀ ਠੰਢ ਲਗਣੀ। ਛੋਟੀ ਤੇ ਸਲਾਬਤ (ਚੋਟਾਂ)
ਨਬਜ਼, ਹਡਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਟੁਟਣਾ, ਜੇ ਇਹ ਤਪ ਮੁਤਬ
ਕਾ, ਗ਼ਬ, ਲਸਕਾ, ਆਦਿ ਦੇ ਅਗੋਂ ਹੋਵੇ ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦਸ ਆਏ ਹਾਂ ਦੇਖ ਲਵੋ।

ਸੌਦਾਵੀ ਰਬ੍ਹਾ ਵਰਿਆਂ ਬਧੀ ਰੈਂਹਦਾ ਹੈ।

ਇਲਾਜ 'ਰੋਗੀ ਦੀ ਤਾਕਤ ਮੂਜਬ ਕਰੋ' ਜਦ
ਮਾਦੇ ਦੇ ਪਕਣ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨਾ ਹੋਣ। ਤਦ ਤੀ
ਕ ਕਬਜ਼ੀ ਦੇ ਹੂਨੇ, ਕਬਜ਼ੀ, ਤੁਲ੍ਹ, ਅਰ ਅਸਤੇ ਦ
ਖ਼ਾਸਤ ਆਦਿਕ ਗਾਜ਼ਰ ਦਿਓ। ਅਰ ਵਾਰੀ ਦੇ ਦਿਨ
ਸਿਕੰਜਬੀਨ, ਤੱਤੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪੀਓ, ਅਰ ਰਬਾ ਨ
ਥੋਂ ਅਗੋਂ ਉਸ ਦਿਨ ਭੁਖਿਆਂ ਰੈਹਣਾ (ਸਗੋਂ ਸਾਰੀ

ਆਂ ਤਪਾਂ ਦੀਆਂ ਭੁਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਫਾਕਾ ਦੇਣਾ ਵਾਜਬੀ ਹੋਂਦਿ
ਨਹੀਂ ਗਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨੇ ਫਾਕਨ ਤੋਂ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਵਿਚ
ਰਹੇ ਮੁਸਕਲ ਵਿੱਚ ਪ ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਤਬੀਅਤ ਰੋ
ਗਫਲ ਲਗੀ ਹੋਵੇ ਤਦ ਹਜ਼ਮ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦੇਵੇ ਬਸ
ਦੇਵੇ ਗਲਾਂ ਵਧਾਂਦੀ ਹਨ।) ਜਦ ਨਜਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇ
ਤਦ ਕਾਲੀ ਹਰੜ ਦਾ ਕਾਹੜਾ ਤੇ ਮਗਜ਼ ਫਲੂਸ ਤੇ ਵੀ
ਜਵੀਨ ਪੀਓ, ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਾਬ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀਏ
ਆਂ ਕਰਲੇਵਾ ਵਿਹਾਰ ਕਿਰਫਸ, ਸੌਂਫ ਅਨੀਸੂ
ਖੀਰਿਆਂ ਦੇ ਬੀ, ਆਦਿਕ ਪੇਸ਼ਾਬ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ
ਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਰਤੋ। ਜਦ ਤਾਪ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਘਟ ਜਾਵੇ ਤਦ
ਰੋਗੀ ਨੂੰ ਹਿਬੁਲਆਸ ਖੁਆਓ। ਗਜ਼ਾ ਮਜ਼ੂਰੇਅ
ਰ ਲਤੀਫ ਗੋਸ਼ਤ, ਗਲੀਜ਼ ਗਜ਼ਾ ਜਿਹਾ ਕੁ ਮਛੀ ਦੁੱਧ
ਆਦਿਕ ਥੇ ਥੋੜੋ।
ਮੁਰਕਬ ਜਾਮਿਸ਼ੂਤ ਤਾਪ ਉਹ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਦੋਰੇਅ
ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਰ ਕਦੀ ਸੂਰਤ ਰੰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਦੀ
ਭੂਰੀ, ਨਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਕਈਆਂ ਕਿਸਮੀਅ
ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਰਥਾਤ ਹਰੇਕ ਮੌਜੂਦ ਖਿਲਤ
ਨਸ਼ਾਨੀ ਲਭਦੀ ਹੈ। ਬਸ ਇਲਾਜ ਦੇ ਲੈ ਹਰ ਖਿਲਤ
ਤੇ ਵਾਧੇ ਘਾਟੇ ਮੂਜਬ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹੇਰ ਫੇਰ ਕਰ
ਦੇਣਾ ਹੈ ਇਸ ਰੋਗ ਲਈ ਹਕੀਮ ਸਿਆਣਾ ਚਾਹੀਦਾ
ਹੈ।

੨.੫੮

ਵਿਵਰਣ   ਇਹ ਇਕ ਮਰੀਜ਼ਾ ਬੀਮਾਰੀ ਹੈ
ਜੋ ਅਸਲੀ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਫੇਰ ਸਾਰੀ ਦੇਹ ਵਿਚ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਹ ਰੋਗ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਤਾਪਾਂ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ
ਦ ਕਰਕੇ ਗਰਮੀ ਵਿਗੜ ਕੇ ਅਸਲੀ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਰਤੂਬ
ਤ ਵਿਚੋਂ ਅਸਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਜਿਹਾ ਕਿ
ਗ਼ਮ, ਫ਼ਿਕਰ, ਭਰਮ, ਗੁੱਸਾ, ਗਜ਼ਬ, ਜਾਗਣਾ, ਅ
ਯਾਸ਼ੀ ਵਾਸਤੇ ਆਰਾਮ ਦੇਣਾ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ
ਵਿੱਚ।   ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਇਸ ਮਰਜ਼ ਦੀਆਂ ਇਹ ਹਨ, ਅਸ
ਰਾ ਕਾਲਾ, ਬੁਖਾਰ ਦਾ ਘਟਣਾ, ਨਬਜ਼, ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਨਿ
ਵੀ ਦਾ ਬਰੀਕ ਹੋਣਾ। ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਬੈਠ ਜਾਣਾ ਪਿੰਜਰ
ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਨਿਕਲ ਆਉਣੀਆਂ ਜਿਲਦ ਤੇ ਮ
ਸੇ ਦਾ ਖੁਸ਼ਕ ਹੋਣਾ, ਅਰ ਖਿੱਚਿਆਂ ਜਾਣਾ, ਗਾਲਾਂ ਦ
ਲਾਲ ਹੋਣਾ, ਇਹ ਸਭੇ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਰਤੂਬਤ ਦੇ ਗਲ
ਅਰ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਅਰ ਅੰਗਾਂ ਪਰ ਖੁਸ਼ਕੀ ਦੇ ਗ
ਲਬਾ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਲਾਜ   ਜਿਤਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਸਰੀਰ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਹ
ਮਾਮ ਕਰੋ ਠੰਡੀ ਹਵਾ ਅਤੇ ਸੀਤਲ ਮਕਾਨ ਵਿ
ਚ ਬੈਠੇ, ਰੋਗ ਨਸ਼ਕ ਨਸਖ਼ਾ, ਰੋਗਨ ਕੱਦੂ ਦੀ ਮਾਲ
ਸ਼ ਕਰੋ ਅਰ ਕੱਦੂ ਗੁਲਾਬ, ਸਿੰਘਾੜਾ, ਖੁਸ਼ਕ
ਦੂਰ ਤੇ ਮੇਵਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਰਬਤ ਬਣਾ ਕੇ ਸਵਾਂ ਕੇ

ਖੂਨ ਨਕਸੇ, ਜਾਂ ਅਫੀਮ ਖਾਧੀ ਹੋਈ, ਖੀਰੇ, ਮੂੰਗੇ ਜਿਹ
ਕੁ ਅਨਾਰ, ਸੇਉ, ਉਨਾਬ ਤਾਜੇ ਆਦਿਕ ਦਿਓ।

ਦਸਵਾਂ ਕਾਂਡ।

ਸਾਮਾਨ ਅਰੂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਵਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰ ਣਨ।

ਹੁਣ ਅਸੀ ਉਨਾਂ ਦਵਾਵਾਂ ਦੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਜੁਗਤਾਂ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨਾਂ ਦਾ ਵਰਨਨ ਤਾਂ ਇਸ ਪੋਥੀ ਵਿੱਚ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਪਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜੁਗਤ ਨਹੀ ਦਸੀ ਗਈ, ਜਾਂ ਉਨਾਂ ਦਵਾਵਾਂ ਦਾ ਜਿਨਾ ਦੀ ਇਸ ਵਿਚ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ੧

ਅਯਾਰਜ ਜਾਲੀਨੂਸ।

ਜੋ ਸਾਂਗ, ਬਲਗਮ, ਕੋੜ, ਜੋਲਲ, ਫੀਲਪੋਗ, ਅ ਧਰੰਗ, ਲਕਵਾ ਆਦਿਕਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਨੁਸਖਾ। ਤ੍ਰਿਮੇਦਾ ਗੁਦਾ, ਗਾਰੀਕੂ, ਬਸਫ੍ਰ ਲਫਾਰ, ਮੈਸਏ, ਉਸਤਕ, ਸਕੂਮਨੀਆਂ, ਅ ਰਥਕ ਕਾਲਾ, ਦਰਫੀਨ, ਹਲੇਲ ਸੱਤ ਸੱਤ ਮਾਸੇ

ਸਕਬੀਨਜ, ਜੁਰਾਵੰਦ, ਮਦਹਰਜ, ਤਫੀਲ, ਲਾ
ਲ ਕਾਲੀਆਂ ਮਰਚਾਂ, ਮਘਾਂ, ਦਾਰਚੀਨੀ, ਜਊਂਸੀਰ
ਜੰਦਬੇਦਸਤਰ, ਕਤਰ, ਅਸਾਲੂੰ ਹਰੇਕ ਚਾਰ ਮਾਸੇ
ਕੂਟ ਛਾਣ ਕੇ ਸਾਫ ਸਹਤ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਰੋਫ ਤੇ
ਲਾ ਖਾਓ,

ਮਅਜਾਰ ਜੋਲੈ ਗਜਾਯਾ

ਅਧਰੰਗ ਤੇ ਬਲਗਮੀ ਤੇ ਸੌਦਾਵੀ ਰੋਗਾਂ ਬਹਕ,
ਬਰਸ, ਕੂਬ, ਮੁਗਸ, ਹਿਚਕੀ, ਕੌਲੰਜ, ਖਲਾਸੀ
ਰ ਬਲਗਮੀ ਤੇ ਕੋੜ੍ਹ ਨੂੰ ਵਣਾਚੰਦਾ ਹੈ
ਤੋਲ ਤ੍ਰੁੰਮੇਂਦਾ ਗੁਦਾ ਪੰਜ ਦਿਰਮ, ਬਲਊ
ਲਫਾਰ, ਬੀਦਾ, ਅਲਮਲਅ ਸੋਇ, ਗਾਰੀਕੂੰ, ਸ
ਕੂਮੂਨੀਆਂ, ਕਾਲਾ ਖਰਬਕ, ਉਸਕ ਅਸਤੂਖਦੂਸ
ਹਰੇਕ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਦਾਮ, ਅਫਤੀਮੂੰ ਕਮਾਦਰਯੂਸ,
ਮੁਕਲ ਅਰਜ਼ਕ, ਸਿਬਰ ਹਰ ਇਕ ਤਿੰਨ ਦਿਰਮ,
ਹੁਗਾਰੀਕੂੰ, ਹਾਸਾ, ਸਾਜ਼ ਜਾਂਹਿੰਦੀ, ਫਰਾਸਯੂੰ, ਸ
ਰਾਵੰਦ, ਮਦਹਰਜ, ਜਾਟ, ਸਲੀਖਾ, ਮਰਚ ਕਬੀ
ਜਊਂਸੀਰ, ਮੁਰ, ਜੰਦਬੇਦਸਤਰ, ਫਰਫਯੂਨ,
ਕਤਰ ਅਸਾਲੂੰ, ਜਰਾਵੰਦ, ਤਫੀਲ, ਉਸਾਰਾ,
ਅਫਸਨਤੀਨ, ਸੁੰਬਲ, ਹਮਾਮਾਂ, ਜੰਜਬੀਲ, ਹ
ਰੇਕ ਦੋ ਦਿਰਮ, ਜੈਂਤੀਆਨਾ, ਉਸਤੂਖਦੂਸ, ਹਰੇਕ
ਡੇਢ ਦਿਰਮ, ਉਪਰਲੀ ਤੋਲ ਪੂਰ ਗੋਲੀ ਬਣਾ ਕੇ

ਡੇਢ ਮਾਸੇ ਦਾ ਫੱਕਾ ਸੀਤ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਤੇ ਸਹਤ ਨਾਲ
ਖਾਣਾ।

ਅਯਾਰਜ ਫੈਕਰਾ।

ਇਸ ਦਾ ਗੁਣ ਲੋਗਜ਼ਾ ਜਾ ਫੈਰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਮਾ
ਗ ਤੇ ਮੇਦੇ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਗਲੀਜ਼ ਖਿਲਤ ਨੂੰ ਸਾਫ਼
ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਨੁਸਖਾ। ਸੁੰਬਲ, ਦਾਰਚੀਨੀ, ਹਿਸਬਲ
ਸਾ, ਮਸਤਗੀ, ਅਸਾਰੋਂ, ਕੇਸਰ, ਸਲੀਖਾਂ, ਊਦ
ਹਰੇਕ ਇਕ ਤੋਲਾ, ਸਿਬਰ, ਸਕੂਤਰੀ, ਦੋ ੨ ਤੋਲੇ,
ਦਲੀ ਸਹਤ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕਰਕੇ ਪਾਹਿਲੀ ਤੋਲ ਪੁਰਦੇ
ਤੁੰਨ ਵਿਰਸ ਖਾਣਾ।

ਅਤ੍ਰੀਫਲ ਮੁਕਿਲਾ।

ਖੂਨੀ ਬਵਾਸੀਰ ਅਤੇ ਬਹੁਤੀ ਹਿਤ ਆਉਣ ਨੂੰ ਗੁ
ਣਕਾਰੀ ਹੈ।

ਨੁਸਖਾ। ਹਰੀੜ, ਆਉਲਾ, ਮੁਨਕਾ, ਹਰੇਕ ਦੋ ਮਿ
ਸਕਾਲ, ਕਹਰੁਬਾ, ਸਮਈ ਬੁਸਦ ਸਾੜੀ ਹੋਈ, ਹ
ਰੇਕ ਪੰਜ ਮਿਸਕਾਲ, ਜਾਜਾਫਿਟੀ, ਗੰਨਖਾਹ, ਹਰੇਕ
ਦੋ ਮਿਸਕਾਲ, ਨੀਲੀ ਮੁਕਿਲ, ਸਾਢੇ ਸਤ ਤੋਲੇ ਨੂੰ
ਗੀਦਨਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕਰਕੇ ਤ੍ਰਿਫਲਾ ਕਰੀਸਾ

ਤੇ ਵਿਚੋਂ ਕਵਾਮ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਦਵਾਵਾਂ ਕੁੱਟਛਾਣ ਕੇ ਵਿਚ ਪਾਕੇ ਮਾਜੂਨ ਬਣਾਓ, ਖੁਰਾਕ ਛੇ ਮਾਸੇ,

ਅਯਾਰਜ ਕੂਫਮਾ।

ਸੌਕਲ, ਹਸਬਾ, ਜਦਰੀ, ਸਰਤਾਨ ਸੌਦਾਵੀ, ਮਿਰਗੀ, ਨੂੰ ਵਡਾ ਗੁਣਕਾਰੀ ਹੈ।

ਤੋਲ। ਤੁੰਮੇ ਦਾ ਗੂਦਾ, ਕਮਾਦਰਯੂਸ ਹਰੇਕ ੨੦ ਦਿਰਮ, ਸਿਬਰ ਸਕੂਤਰੀ, ਜਰਾਵੰਦ, ਮਦਹਰਜ, ਫਤਰਅਸਾਲੀਊਂ, ਕਾਲੀਮਰਚ, ਚਿੱਟੀ ਮਰਚ, ਹਰੇਕ ਪੰਜ ਦਿਰਮ, ਖੌਲੀਜਾਨ ਦਸ ਦਿਰਮ, ਸਕਬੀਨਜ, ਜਾਉਸ਼ੀਰ, ਹਰੇਕ ਅਠ ਦਿਰਮ, ਸੁੰਬਲਉਲਤੀਬ, ਸਲੀਖ਼ਾ, ਦਾਰਚੀਨੀ, ਕੇਸਰ, ਜੰਜਬੀਲ, ਮੁਰ, ਜਾਵਾ ਹਰੇਕ ਦੋ ਦਿਰਮ, ਕੁੱਟਛਾਣ ਕੇ ਸਾਫ਼ ਸ਼ਹਤ ਵਿਚ ਗੁਨ ਕੇ ਇੱਕ ਤੋਲਾ ਸੀਤ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਤੇ ਸ਼ਹਤ ਤੇ ਲੂਣ ਪਾਕੇ ਖਾਓ।

ਅਯਾਰਜ ਅਰਕਾਗਾਨੀਸ।

ਸੌ ਸੌਦਾਵੀ ਮਿਰਗੀ ਆਦਿਕ ਨੂੰ ਗੁਣਕਾਰੀ ਹੈ।

ਤੋਲ। ਫਰਾਸੀਊਂ, ਗਾਰੀਕੂਨ, ਕਮਾਦਰਯੂਸ ਤੁੰਮੇ ਦਾ ਗੂਦਾ, ਉਸਤੂਖ਼ੂਦੂਸ, ਹਰੇਕ ਦੀਹ ਮਿਸਕਾਲ ਜਾਉਸ਼ੀਰ, ਫਤਰਅਸਾਲੀਊਂ, ਜਰਾਵੰਦ, ਮਦਹਰ

ਜ, ਕਬੀਮਰਚ, ਹਰੇਕ ਚਾਰ ਮਿਸਕਾਲ, ਦਾਰਚੀਨੀ ਸੁੰਬਲ, ਜਾਦਾ, ਕੇਸਰ, ਹਰੇਕ ਚਾਰ ਮਿਸਕਾਲ, ਖੁਰਾਕ ਇਕ ਤੋਲਾ ਛੀ ਮਾਸ਼ੇ ਇਕ ਦਿਰਮ ਲੂਣ ਨਾਲ।

ਅਮਰੂਸੀਆ

ਜੋ ਸੁਦਾ, ਸਲਾਬਤ, ਜਿਗਰ ਦੀ ਪੀੜ, ਮੇਦਾ, ਤਿਲੀ ਵੇਹਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਵਡਾ ਗੁਣ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਤੋਲਾ। ,ਜੌਜ਼ ਬਰੀ, ਜੀਰਾ ਕਿਰਮਾਨੀ, ਊਦ ਬਲਸਾਂ, ਸਲੀਖਾ, ਕੁਰਦਮਾਨਾ, ਅਜ਼ਖਰ, ਫਿੱਰ ਟਸ, ਰੇਬੀ, ਹਰੇਕ ਇਕ ਦਿਰਮ, ਮਘਾਂ, ਕੁਠ, ਮਿਸ ਰੀ, ਮੁਰ, ਕਬੀਮਰਚ, ਹਰੇਕ ਅਧਾ ਦਿਰਮ, ਮੁਰਸਾ ਫੀ ਤਿੰਨ ਦਿਰਮ, ਹਬੁਲਗਾਰ ਦਮਸਵਾਨੇ, ਫਰੰਜ ਕੇ ਸਰ, ਹਰੇਕ ਦੋ ਦਿਰਮ, ਤੋਲ ਮੂਜਬ ਮਾਜੂਨ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਬੀਦਨਾ ਤਤੇ ਪਾਣੀ ਜਾਂ ਮਾਉਲ ਅਸੂਲ ਨਾਲ ਖਾਣਾ।

ਸਫੂਫ ਹਿਜਰੁਲਯਹੂਦ।

ਜੋ ਗੁਰਦੇ ਅਰ ਮੁਸਾਨੇ ਦੀ ਪੀੜ, ਤੇ ਪਥਰੀ ਦੀ ਪੀੜ ਨੂੰ ਗੁਣਦਾਇਕ ਹੈ

ਤੋਲਾ। ,ਹਿਜਰੁਲ ਯਹੂਦ, ਛੀ ਦਿਰਮ ਕੁਲਥੀ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਰਮ, ਖਰਬੂਜੇ ਦੇ ਬੀ, ਖੀਰਿਆਂ ਦੇ

੨੫੪ ਬੀ ਛਿੱਲੇ ਹੋਏ, ਮਗਜ਼ ਕਦੂ, ਹਰੇਕ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਦਿਰ
ਮ, ਸੀਸਾ ਲਨੂਸ, ਦੋ ਦਿਰਮ, ਕਿਕਰ ਦੀ ਗੋਂਦ ਛੇ
ਦਿਰਮ, ਨਸ਼ਾਸਤਾ, ਕਤੀਰਾ ਗੋਂਦ, ਹਰੇਕ ਤਿਨ ਦਿਰ
ਮ, ਚਿੱਟੀ ਖੰਡ ਸਤਾਸੀ ਦਿਰਮ, ਫਕੀ ਬਣਾਓ, ਖੁ
ਰਾਕ ਸਤ ਮਾਸੇ,

ਸਫੂਫ (ਫਕੀ) ਜੋ ਖੂਨੀ ਮਰੋੜਾਂ ਤੇ ਸੇਨੂੰ ਖਸ
ਤਅਨੂੰ ਗੁਣਦਾਇਕ ਹੈ। ਤੋਲਾ।
ਸਮਾਕ ਦੀ ਛਿੱਲ ਸਤ ਮਾਸੇ, ਤਬਾਸੀਰ ਨੌ ਮਾਸੇ,
ਨਿਕੀਆਂ ਤੇ ਵਡੀਆਂ ਲਾਚੀਆਂ ਦਾ ਦਾਣਾ ਪੰਜ ਪੰਜ
ਮਾਸੇ, ਕਾਸਨੀ ਦੇ ਫੁੱਲ ਦੋ ਮਾਸੇ, ਨੀਲੋਫਰ ਦੇ ਫੁਲ
ਨੌ ਮਾਸੇ, ਚਿੱਟੀ ਮਿਸਰੀ ਇਕ ਤੋਲਾ, ਖੁਰਾਕ ਨੌ ਮਾ
ਸੇ,

ਸਫੂਫ ਤੈਨਾ। ਜੋ ਖੂਨੀ ਮਰੋੜਾਂ ਨੂੰ ਗੁਣ
ਕਰੇ। ਤੋਲਾ। ਈਸਬਗੋਲ, ਮੁਰੱਦੇ ਬੀ,
ਨਿਆਜ਼ਬੋ ਦੇ ਬੀ, ਨਸ਼ਾਸਤਾ, ਰਸਾਜ਼, ਸਤੀ ਭੁੰਨੀ
ਹੋਈ, ਗਿਲਅਰਮਨੀ, ਅਰਬੀ ਗੂੰਦ, ਤਬਾਸੀਰ
ਕੁਲਹਾ, ਬਰਾਬਰ ਪਰ ਪਹਿਲੇ ਤ੍ਰਿੰਨਾਂ ਬੀਆਂ ਥੋੜ੍ਹਾ
ਕੁਟ ਛਾਣ ਕੇ ਬਦਾਮ ਰੋਗਨ ਵਿੱਚ ਤਰ ਕਰਕੇ ਨੌ
ਮਾਸੇ ਗੁਲਾਬ ਨਾਲ ਖਾਓ,

ਸਫੂਫ। ।ਜੋ ਮਸਾਨੇ ਤੇ ਗੁਰਦੇ ਦੀ ਪਥ ੨੫
ਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦੇਵੇ।
ਨੁਸਖਾ। ।ਹਿਜਰੁਲਯਹੂਦ, ਕਿਲਤ,
ਹਰੇਕ ਸਾਢੇ ਦਸਮਾਸੇ, ਖੀਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗਿਰੀਆਂ,
ਖਰਬੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗਿਰੀਆਂ, ਕਦੂਦੀਆਂ ਗਿਰੀ
ਆਂ, ਹਰੇਕ ਡੇਢ ਤੋਲਾ, ਖਸਕ ਖੁਰਦੀ ਇਕ ਤੋਲਾ, ਸੁੰਤ
ਮਾਸੇ ਕਿਰਫਸ ਦੇ ਬੀ, ਜੀਸਾਲੂਨ ਮਾਸੇ, ਫਤਰਾਸਾਲੀਯੂਨ,
ਹਰੇਕ ਸਾਢੇ ਤਿਨਮਾਸੇ, ਅਰਮਨੀ ਤੇ ਕਤੀਰਾ ਗੋਂਦ, ਹਰੇ
ਕ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਮਾਸੇ, ਖੁਰਾਕ ਛੀ ਸਤ ਮਾਸੇ ਸਰਬਤ ਬਤਖ
ਸਕ ਦੇ ਨਾਲ।

ਸਖਨਗੀਨਾ। ।ਜੋ ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਪਥ
ਰੀ ਤੋੜ ਕਢਕਨੂੰ ਗੁਣਕਰੇ **ਨੁਸਖਾ।** ।ਜੀ
ਦਬੇਦਸਤਰ, ਅਫੀਮ, ਦਾਰਚੀਨੀ, ਅਸਾਰੂੰ, ਮੋਰ,
ਇੱਕ ਇੱਕ ਦਿਰਮ, ਕਾਲੀ ਮਰਚ, ਮਘਾਂ, ਸਾਕਜ, ਕੂ
ਠ, ਹਰੇਕ ਛੀ ਦਿਰਮ, ਕੇਸਰ, ਅਧਾ ਦਿਰਮ, ਸਹਤ ਤਿ
ਊਨੀ, ਪਹਿਲੇ ਸਾਕਜ ਨੂੰ ਹਲਕਰੋ ਫੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਦ
ਵਾਂ ਬਰੀਕ ਕਰਕੇ ਦਸਤੂਰ ਮੂਜਬ ਬਣਾਓ, ਖੁਰਾ
ਕ ਇਕ ਦਾਂਗ, ਬੇਰੇ ਮਸਮਾਲਾਂ ਤਕ

ਸਿਕੰਜਬੀ। ।ਜੋ ਸਫ਼ ਵੇ ਜੌਹਰ, ਅਫੀ

ਮਦੇਅਸਰ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਹਰਾਂ ਨੂੰ ਗੀਂਘਣਦਾ, ਜੋ
ਜ਼ਹਰੀਆਂ ਪੀੜਾਂ, ਤੇ ਮਿਰਗੀ ਲਈ ਜਾਦੂ ਵਾਙੂ ਗੁਣ
ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤੋਲ਼ਾ। ।ਮਿਰਚਾਂ ਪੰਜ ਰਤਲ
ਸੁਮੁੰਦਰੀ ਲੂਣ ਦੋ ਸੇਰ, ਸਤੁਤ ਦਸ ਮਾਸੇ, ਪਾਣੀ ਦ
ਸ ਛਟਾਂਕਾ। ਸਭੇ ਰਲਾਕੇ ਅੱਗ ਪੁਰ ਰਖੋ ਦਸ ਉਬ
ਲੇ ਦੇਕੇ ਛਾਣਕੇ ਵਰਤੋ।

ਸਫੂਫ। ।ਜੋ ਪੇਸ਼ਾਬ ਦੀ ਸੜਨ, ਬੂੰਦ ਬੂੰਦ
ਕਰਕੇ ਆਉਣਾ, ਪਥਰੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਪੇਸ਼ਾਬ ਦਾ ਨੀ ਕਲ
ਆਉਣਾ, ਤੇ ਮਨੀ ਦੇ ਵਗਣ ਆਦਿਕ ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ ਗੁਣ
ਕਰੇ। ਤੋਲ਼ਾ। ।ਕਲੂਤ ਪੰਦ੍ਰਾਂ ਮਾਸੇ, ਗੋ
ਸ਼ਅਗਮਨੀ, ਧਨੀਆਂ, ਅਰਬੀ ਗੋਂਦ, ਜਿਆਸ ਦੇ
ਬੀ, ਕੀਦਰ ਸਿਕਰ ਹਰੇਕ ਦੋ ਮਾਸੇ ਬਰੀਕ ਪੀਹ ਕੇ
ਛੇ ਮਾਸੇ ਠੰਢੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਖਾਓ।

ਸਰਬਤ ਰੀਆਸ। ।ਜੋ ਅਜੀਰਨ
ਨੂੰ ਠੀਕ, ਮੇਦੇ ਨੂੰ ਤਾਕਤ, ਤੇ ਸੌਦਾਵੀ ਤਾਪ ਨੂੰ ਆਰਾਮ
ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੈਜ਼ੇ ਤੇ ਦਸਤ ਸੁਦਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਵੇ,
ਤੋਲ਼ਾ ।ਰੀਆਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਤੋੜੀਆਂ ਅ
ਟਿਕੇ ਸਾਫ ਕਰਕੇ ਅਧ ਸੇਰ ਪਾਣੀ ਕਢੋ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ
ਖਾਡ ਮਿਸਰੀ ਪਾਕੇ ਕਵਾਮ ਕਰੋ।

ਸਰਬਤ ਅੰਬਰਬਾਰੀਸਾ।

ਜੋ ਗੁਰਦੇ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹ, ਮੂਤਰਕ ਤੱਪ, ਕੁਖ ਦਾ ਮਰਜ਼ਾ
ਨਾ, ਖੰਘ, ਜੀ ਕੱਚਾ ਹੋਣਾ, ਅਰੁ ਸਾਹ ਦੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਗੁ
ਣਕਾਰੀ ਹੈ, ਤ੍ਰੈਲਾ। ।ਜ਼ਰਿਸ਼ਕ ਦਾ ਪਾ
ਣੀ, ਸੇਉ ਦਾ ਪਾਣੀ, ਇਕ ਇਕ ਸੇਰ, ਨਿੰਬੂ ਦਾ ਰਸ ਅ
ਧ ਸੇਰ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੰਡ ਵਿਚ ਕਵਾਮ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਿੱਚ ਤ੍ਰੈ
ਮਾਸ਼ਾ ਪਾਣੀ, ਤੇ ਮੋਤੀ ਰਲਾ ਲਓ ਤਾਂ ਬਾਲਿਆਂ ਦੇ ਗਾਹਿ
ਚ ਬੁਖਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਾਊ ਹੋ ਜਾਏ।

ਸਰਬਤ ਅਨਾਰ।

ਜੋ ਮੇਦੇ ਤੇ ਦਿੱਲ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੇਵੇ, ਅਰੁ ਕੈ ਤੇ ਹੈਜੇ ਨੂੰ ਗੁ
ਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਤ੍ਰੈਲਾ। ।ਅਸਤਵਾਨੀ ਸੇਉ ਦਾ
ਪਾਣੀ, ਦੋ ਸੇਰ, ਚਿੱਟੀ ਖੰਡ ਇਕ ਸੇਰ, ਰਲਾ ਕੇ ਕਵਾ
ਮ ਕਰੋ। ਅਤੇ ਜੇ ਕਵਾਮ ਹੋਵੇ ਵਿੱਚ ਗੁਲਾਬ ਪਾ ਕੇ ਰਖੀ
ਜਾਏ।

ਹਿਕਬੋਰਾਸਾ।

ਜੋ ਮਿਰਗੀ, ਸ਼ਲਗਮੀ ਸਿਰ ਪੀੜ੍ਹ, ਅਰੁ ਵੈਦਾਂ ਨੂੰ ਗੁ
ਣਦਾਇਕ ਹੈ। ਤ੍ਰੈਲਾ ।ਮਿਸ਼ਰ ਸਫੂਤਰੀ,
ਸਨੂ ਮੂਲੀਆਂ, ਅਸੋਂਫ, ਤ੍ਰੈ ਸਾਗੁਦਾ, ਉਸਾਰਾ, ਅ
ਫਸੰਤੀਨ, ਮਸਤਗੀ, ਹਰੇਕ ਦੋ ਦੋ ਮਾਸ਼ੇ, ਸੁਕਿਤਨੀ

ਲਾ ਈਕਦਾਂਗ, ਕਤੀਰਾ ਗੋਂਦ ਅਧਾਦਾਂਗ, ਦਸਤੂਰ
ਮੂਜਬ ਗੋਲੀਆਂ ਬਣਾਕੇ ਇਕ ਖੁਰਾਕ ਕੋਲੇ ਜੋ ਉਮਰ
ਅਫਸਨਤੀਨ, ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਖੁਰਾਸਾਨੀ ਅਫਸਨਤੀ
ਨ ਪਾਲਈਓ,

ਨੁਸਖਾ ਗਾਫਿਸਾ।

ਜੋ ਯਰਕਾਨ, ਰਜ਼ਾਤਪ, ਤੇ ਜਿਗਰ ਦੀ ਸੋਜਨ ਨੂੰ ਆਰਾਮ
ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਗਾਫ਼ਿਸ, ਜ਼ਿਸ਼ਕ ਸਕੂਤਰਾ, ਪੀਲੀ
ਹਰੜ, ਸਤੇ ਸ਼ੁਸ਼ਕ ਬਿਰੰਜਾਸਫ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਗੋਲੀ
ਬਣਾਕੇ ਮਤਮਾਸ਼ੇ ਖਾਣੀ।

ਨੁਸਖਾ ਮੁਕਿਲਾ।

ਜੋ ਕੀੜੀ ਬਵਾਸੀਰ ਨੂੰ ਗੁਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਸਿਬਰ,
ਤੀਮਾਸੇ, ਅਸਗੰਧ ਦੇ ਜੀ, ਜਉਸੀਰ, ਉਸਕ, ਗਾ
ਵੀਦੂ, ਉਸ਼ਤਾ, ਗਾਫ਼ਿਸ, ਹਬੁਲ ਕੀਲ ਅੰਜ ਮਾਸੇ,
ਸਕੰਬੀਨਜ, ਨੈਲਾ ਮੁਕਿਲ, ਹਰੇਕ ਦੋ ਮਾਸੇ, ਗੰਦ
ਨੇ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਬਣਾਈ ਖੁਰਾਕ ਚਾਰ ਮਾਸੇ।

ਨੁਸਖਾ ਗੁਰਦਾ।

(ਪੀਪਰੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ) ਜਿਸ ਖਾਲਬਰੇ ਨੂੰ ਦੈਆ
ਦੇ ਤੇ ਕੀਂਦੇ ਨ ਪਏ, ਤੁੰਮਾਂ। ਗਰਆਸਤਾ, ਅ
ਕਸੀਰ, ਮਕਵੀ, ਖਸਖਾਸ, ਵਿੰਟੀ, ਹਰੀਆਂ, ਹ
ਰੇਕ ਸ੍ਵਕ, ਗੀਹਦੇ ਦੇ ਲੁਆਬ ਵਿਚ ਤੋਲੇ ਦੇ ਵਾ

ਦੇ ਜੇਡੀ ਗੋਲੀ ਬਣਾਓ

ਹਿਬਅਫਤੀਮੂੰ

ਸੌਦਾਵੀ, ਕੋੜ੍ਹ, ਮਾਲੀਖੋਲੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਣ ਕਰਦੀ
ਹੈ। ਤੁਰਬੁਦ, ਹਰੜ, ਗੁਲਸੁਰਖ, ਹਿੰਦੀ ਲੂਣ,
ਘੀਆ ਅੰਸਾਰੂੰ, ਮਸਤਗੀ, ਅਯਾਰਜ, ਬਸਫਾ
ਇਜ, ਉਸਤੂਖੂਦੂਸ, ਅਫਤੀਮੂੰ, ਪੀਲੀ ਹਰੜ, ਹਰੇ
ਕ ਇਕ ੨ ਦਿਰਮ, ਕੁਟ ਛਾਣਕੇ ਕਤੀਰਾ ਗੋਂਦ ਦੇ ਪਾਣੀ
ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਬਣਾਓ,

ਹਿਬਸੂਰੰਜਾਂ

ਜੋੜਾਂ ਦੀਆਂ ਪੀੜਾਂ ਤੇ ਦਵਾਲੀ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ
ਤੋਲਾ। ਸੂਰੰਜਾਂ, ਅਜਾਰਜ ਫੈਕ
ਰਾ, ਪੀਲੀ ਹਰੜ, ਹਰੇਕ ਛੀ ਮਾਸੇ, ਅਕਲਪੰਜਮਾ
ਸੇ, ਸਿੱਟੀ ਤੁਰਬਦ, ਸੁਰੰਜਾਨ, ਮਛੀਆਂ ਪੈਂਡਾ ਤਿਨ
ਤਿਨ ਮਾਸੇ, ਮੂਕਿਲ ਨੂੰ ਗੰਦਨਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਹਲ
ਕਰਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਬਣਾਓ ਖੁਰਾਕ ਇਕ ਤੋਲਾ।

ਹਿਬਸਫ

ਜੋ ਨਜਲੇ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਖਾਸ ਕਰ ਜੋ ਨਾਂਦੀ ਪੀੜ, ਖੰਘ
ਤਪ, ਬਲਗਮੀ ਤਪ ਆਦਿਕ ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮੁਫੀਦ
ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੋਲਾ ਗਿਲੇ ਦੇ ਬੀ, ਸਾਫ
ਤਿਨ ਤੋਲੇ, ਰੇਊਂਦਚੀਨੀ ਜੰਗੀ ਦੋ ਤੋਲੇ, ਜੰਗਬੀ

ਨਮੈਦਾ ਇਕ ਤੋਲਾ, ਗੋਂਦ ਅਰਬੀ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪਾਂ
ਕਰਕੇ ਜਵਾਰ ਦੇ ਦਾਣੇ ਜੇਡੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਬਣਾ ਲਓ,
ਖੁਰਾਕ ਇਕ ਤੋਂ ਦੋ ਗੋਲੀਆਂ ਤੀਕ,

ਹਿਬੂ ਸਿਬਰਾ।

ਜੋ ਬਲਗਮੀ ਸਿਰਪੀੜ, ਸਰਸਾਮ, ਤਰਖੁਰਕ ਤੇ
ਖੁਸ਼ਕ ਖੁਰਕ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ,
ਸਿਬਰ ਸਕੂਤਰਾ, ਪੀਲੀ ਹਰੜ, ਗੁਲ ਸੁਰਖ, ਹਿ
ਟੀਤੂਰਬਦ, ਮਾਜੂ ਫਲਿਲੀ ਹੋਈ, ਮਸਤਗੀ, ਹਰੇ
ਕ ਬਾਬਰ ਲੈਣ ਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਬਣਾਕੇ ਸੁਤ
ਆਸ਼ੇ ਖਾਣਾ।

ਹਿਬ ਸਬਯਾਰ

ਬਲਗਮੀ ਸਿਰਪੀੜ, ਹਿਚਕੀ, ਦਮਾ, ਕੰਨਾਂ ਦੀ
ਪੀੜ ਲਈ ਅਖਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਵਰਤੀ ਹੈ।
ਤਰਕੀਬ ਸਿਬਰ ਸਕੂਤਰਾ ਛੇ ਮਾਸ਼ੇ, ਪੀਲੀ
ਹਰੜ, ਗੁਲ ਸੁਰਖ, ਮਸਤਗੀ, ਗਿੱਟੀ ਤੁਰਬਦ,
ਮਾਜੂ ਫਲਿਲੀ ਹੋਈ; ਹਰੇਕ ਦੋ ਮਾਸ਼ੇ, ਸਕੂਨੀਆ
ਇਕ ਮਾਸਾ ਗੋਲੀਆਂ ਬਣਾ ਲਓ।

ਹਿਬ ਅਸਤਮ ਖੁਨਰੀ।

ਜੋ ਸਿਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੋਗਾਂ, ਪਿੱਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਜਾਣ ਅਤੇ
ਜੋੜਾਂ ਦੀ ਪੀੜ ਨੂੰ ਜਾਦੂ ਹੈ। ਤੁਕਮਾ ਅਯਾਰਜ

ਫੈਕਰ, ਤਿੰਦੀਤੁਰਬਦ, ਪੰਜ ਪੰਜ ਮਾਸੇ, ਗਾਰੀਕੂ
ਅਫਤੀਮੂੰ, ਪੀਲੀਹਰੜ, ਬਸਫਾਇਜ, ਹਿੰਦੀਲੂਣ
ਤੁਮੇਦਾਗੂਨਾ, ਸਤੂਮੂਨੀਆਂ ਇਕ ਇਕ ਮਾਸਾ, ਨੀਲਾ
ਮੁਕਿਲ ਤਿੰਨ ਮਾਸੇ, ਮੁਕਿਲ ਨੂੰ ਅਨੀਸੂੰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿ
ਚ ਘੋਲ ਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਬਣਾਊ ਖੁਰਾਕ ਛੇ ਮਾਸੇ।

ਹਿਬਹਾਜਮਾ।

ਰੋਟੀ ਪਚਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ। ਤੋਲਾ। ॥
ਤ੍ਰਿਫਲਾ, ਤ੍ਰਿਕੁਟਾ, ਤਿਨ ਤਿਨ ਤੋਲੇ, ਤਿਨੇ ਲੂਣ ਤਿੰਨ
ਤੋਲੇ, ਸਨਾਮਕੀ, ਮਨਕਾ, ਦੋ ੨ ਦਿਰਮ, ਸੁਹਾਗਾ
ਦੋ ਦਿਰਮ, ਅੰਗੂਜ਼ਾ ਇਕ ਮਾਸਾ, ਨਿੰਬੂ ਰਸ ਵਿੱਚ
ਘੋਲ ਕੇ ਦਾਣੇ ਜੇਡੀ ਗੋਲੀ ਬਣਾਕੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਖਾਣਾ।

ਹਿਬਮੁਮਸਿਕ।

ਬੀਰਜ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ। ਪਰਤਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹ
ਨ। ਤੋਲਾ। ਜੌਂਦਵੇਸ਼ੀ, ਮਾਸਲ, ਲੌਂਗ, ਦੋ
ਦੋ ਬਾਹਮਨ, ਸਾਲਬਮਿਸਰੀ, ਸਕਾਕਲਮਿਸਰੀ,
ਊਦ ਗਰਕੀ, ਮਸਤਗੀ, ਬਿਦਾਸੰਦਲ, ਤਬਾਸੀਰ,
ਕਫੂਰ, ਛੀ ਛੀ ਮਾਸੇ, ਅਫੀਮ, ਬਜਰੁਲਬੰਜ, ਖਸ
ਖਾਸ, ਅਗਲੀਗੋਦ, ਕਾਫੂਰ ਦੇਸੀ, ਛਿਲੇ ਹੋਏ, ਕੇਸਰ,
ਬਦਾਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗਿਰੀਆਂ, ਕਦੂਦੀਆਂ ਗਿਰੀਆਂ, ਚ

੨੫੩ ਗੀ ਨਾਰੇਲ ਦੀ, ਕਤੀਰਾ ਗੋਂਦ, ਅਖਰੋਟ ਦੀ ਗਿਰੀ, ਫਿੰਦਕ ਦੀ ਗਿਰੀ, ਪੇਠੇ ਦੀਆਂ ਗਿਰੀਆਂ, ਤਰਬੂਜਾਂ ਦੀਆਂ ਗਿਰੀਆਂ, ਕਾਸੂਬਾਲ ਦੇ ਪਤੇ, ਇਮਲੀ ਦੇ ਬੀਆਂ ਦੀ ਛਿੱਲ, ਇਕ ਇਕ ਤੋਲਾ, ਜੌਜਬੋਦਾ, ਜਾਵਤ੍ਰੀ, ਖਰਬੂਬਾ, ਸਮਾਈ, ਲੌਂਗ, ਫਲਬਸਦ, ਚਾਰ ਚਾਰ ਮਾਸੇ ਕਸਤੂਰੀ ਰੱਤੀ ਦੋ ਮਾਸੇ, ਕੇਵੜਾ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀਆਂ ਬਣਾਉ

ਹਿਬ

ਜੋ ਹਰ ਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਬਾਲਾਂ ਦੇ ਦਸਤਾਂ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਤਰਕੀਬ, ਗੁਲਨਾਰ, ਜੌਜਬੋਦਾ, ਤਮਾਕੂ, ਅਫੀਮ, ਨਰਕਚੂਰ, ਜੀਰਾ ਚਿਟਾ, ਸੁਰਦਚੋਬ, ਕੈਂਪਲਾਂ ਨਿੰਮ ਦੀ, ਕੈਂਪਲ ਬਕਾਇਨ ਦੀ, ਕਿਕਰ ਦੀਆਂ ਕੋਮਲੀਆਂ, ਰੇਸੌਤ, ਕੂਟ ਛਾਣ ਕੇ ਮੋਠ ਦੇ ਦਾਣੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਗੋਲੀਆਂ ਬਣਾਉ ਖੁਰਾਕ ਇਕ ਗੋਲੀ ਮਾਂ ਦੇ ਦੂਧ ਨਾਲ

ਜੋ ਸਭਨਾਂ ਤਰਾਂ ਦੇ ਤਾਪ ਨੂੰ ਗੁਣਕਾਰੀ ਹਨ।
ਨੁਸਖਾ ਅਕਰਕਰਾ, ਮਘਾਂ, ਇੱਕ ਇੱਕ ਤੋਲਾ, ਚਿਟਾ ਜੀਰਾ, ਕਿਕਰ ਦੇ ਪਤੇ, ਛੀ ਛੀ ਮਾਸੇ ਬਰੀਕ ਕਰ ਕੇ ਜੁਆਰ ਦੇ ਦਾਣੇ ਬਰਾਬਰ ਗੋਲੀ ਬਣਾਓ ਖੁਰਾਕ ਤਿੰਨ ਗੋਲੀਆਂ,

ਨਿਸ਼ਤੇਈਆਂ।

ਤੇਈਏਨੂੰ ਉਤਾਉਨਵਾਲੀਆਂ, ਵਾਸੁਦੀਆਂ ਵਰਤੀ ਆਂਹੇਈਆਂ ਹਨ, ਸੂਹਾਗਾ ਇਕ ਤੋਲਾ, ਕਾਲੀਮਿਰਚ ਇਕ ਤੋਲਾ, ਰਲਕੇ ਦੋਮਾਸੇ ਦੀ ਗੋਲੀ ਤਿਆਰ ਕਰੇ ਖੁਰਾਕ ਇਕ ਗੋਲੀ ਚੜਨ ਵੇਲੇ ਸੋ ਖਾਣਾ ਆਰੋ।

ਕਨ੍ਹਾਹੂਆਂ

ਜੋ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਤੋਲਾ। ਪੰਜੀਹ ਕੁਕੜੀ ਦੇ ਆਂਡਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰਦੀ, ਦੂਣੀ ਚਿੱਟੀ ਖੰਡ, ਜਾਵਤ੍ਰੀ ਇਕ ਤੋਲਾ, ਮਿਸ਼ਰੀ ਤਿਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ, ਸਭ ਤੇਈਆਂ ਕਲਕੇ ਅੱਗ ਪੁਰ ਹੌਲੀ ੨ ਪਕਾਓ। ਜਦ ਖੂਬ ਪਕ ਜਾਵੇ ਤਦ ਏਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਚੀਜਾਂ ਨੂੰ ਕੁਟ ਸਜਾਕੇ ਰਲਾ ਦਿਓ। ਅਖਰੋਟ ਦੀ ਗਿਰੀ, ਉਟੰਗਨ ਦੇ ਬੀ, ਗਾਜਰ ਦੇ ਬੀ, ਸਾਲਬ ਮਿਸਰੀ, ਸਕਾਕਲ ਮਿਸਰੀ, ਛੀ ਛੀ ਮਾਸੇ ਦੋਵੇਂ ਬਾਹਮਨ ਇਕ ਇਕ ਤੋਲਾ, ਖੀਰਈਆਂ ਜਣਾਂ, ਤੁਖਮ ਦੇ ਬੀ, ਪੰਜ ਪੰਜ ਮਾਸੇ, ਬੀਦੇ ਦੇ ਬੀ, ਤਬਾਸੀਰ ਚਾਰ ਚਾਰ ਮਾਸੇ, ਮਸਤਗੀ, ਜੋਫਲ, ਤਿਨ ਤਿਨ ਮਾਸੇ ਖਿਸ਼ਤ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੋਲੀ ਦੋ ਦੋ ਤੋਲੇ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਦੀ ਗੋਲੀ ਕੈ ਤੋਲੋ।

ਕਨ੍ਹਾਊਵਾਲਿਆਂ ਦਾ

ਜੋਬਾਹੂ ਨੂੰ ਗਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਅਰਗਏ ਬੱਲ ਨੂੰ ਫੇਰ ਲੈ
ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਤੋਲਾ। ਮਕੂ ਜਿਆਂ ਹੋਲੇ ਆਂਦ
ਆਟਾ, ਤੋਲ੍ਹ ਪਾਥਕਾ, ਪੰਜ ਸੇਰ ਘਿਊ ਵਿਚ ਭੁੰਨ ਕੇ ਤਿੰਨ
ਸੇਰ ਮਿਟੀ ਮਿਸਰੀ ਪਾਓ, ਇਸ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਇਕ ਸੇਰ ਨਿਊ
ਜੇ ਦੀ ਗਿਰੀ, ਅਧ ਸੇਰ ਜੈਂਜਾਹਿਦੀ ਦੀ ਗਿਰੀ, ਪਾਕੇ ਚੂ
ਲੇ ਥੋਂ ਲਾਹ ਲਓ, ਦਾਰਚੀਨੀ, ਲੋਂਗ, ਆਕਰਕਰਾ,
ਭਾਜ ਬਾਸਆ ਸੇ ਪੀਹ ਕੇ ਰਲਾਓ। ਖੁਰਾਕ ਕੁਵਤ ਮੂਜਬ

ਕੁਰਸ ਗੁਲਨਾਰ।

ਜੋ ਖੂਨੀ ਬੱਵਾਸੀਰ ਤੇ ਸਾਰੇ ਕਿਤਰੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਗੁਣ ਕਰ
ਦੀਆਂ ਹਨ। ਤੋਲਾ। ਗੁਲ ਸੁਰਖ, ਗੁਲਨ
ਰ, ਅਕਾਕੀਆ, ਹਰੇਕ ਦਸ ਦਿਰਮ, ਤੌਨ, ਮਸਤੂਮ,
ਅਰਬੀ ਗੂੰਦ, ਸਲੀਖਾ, ਹਰੇਕ ਪੰਜ ਦਿਰਮ, ਕਤੀਰਾ
ਗੋਂਦ ਇਲੈ ਮਿਸਕਾਲ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਤਆਬ ਕਿਨੀਆਂ
ਟਿਕੀਆਂ ਬਣਾਓ, ਖੁਰਾਕ ਇਕ ਟਿਕੀ,

ਕੁਰਸ ਸ਼ਰਮਕਜਾ।

ਜੋ ਖੁਸੀ ਏਰੀ ਗਰਮੋਜ ਨੂੰ ਹਟਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਤੋਲਾ।
ਆਉਲੇ ਹਠੀਕ, ਆਟਾ ਮੂੰਗ ਕਾਬਲੀ ਛਿੱਲੀ ਹੋਈ,
ਇਕ ਇਕ ਤੋਲਾ, ਚਿਟੀ ਸਾਫ ਤਰਬਜ਼, ਮਜ਼ੂ ਛਿਲੀ
ਹੋਈ, ਚਾਰ ਤੋਲੇ, ਚਿਟੀ ਖੰਡ ਸੋਲਾਂ ਤੋਲੇ, ਪਾਰਸੇਥੀ

ਤਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਘੋਲਕੇ ਤਿਨ ਵਾਰ ਉਬਾਲੇ ਦਿਓ ਫੇਰ
ਉੱਪਰ ਲਿਖੀਆਂ ਦਵਾਵਾਂ ਕੂਟ ਛਾਣਕੇ ਪਾਕੇ ਖੂਸ਼ ਰਲਾ
ਓ। ਅਰੂ ਮਿਲਕਾਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕੁਰਸ ਬਣਾਓ ਖੁਰ
ਾਕ ਇੱਕ ਟਿੱਕੀ।

ਕੁਰਸ ਤਬਾਸ਼ੀਰ।

ਜੋ ਦਸਤਾਂ ਤੇ ਮੇਦੇ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ। ਤੋਲਾ।
।ਤਬਾਸ਼ੀਰ, ਅਨਾਰਦਾਣਾ, ਗੁਲਸੁਰਖ, ਧਨੀਆਂ ੦
ਖੁਸ਼ਕ ਭੁੰਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਦੋ ਦੋ ਤੋਲੇ, ਪਿਸਤੇ ਦੇ ਛਿ
ਲਕੂ, ਮਸਤਗੀ ਛੀ ਛੀ ਮਾਸ਼ੇ, ਸਮਕ ਤਿਨ ਤੋਲੇ, ਜੀ
ਰਾ ਕਿਰਮਾਨੀ ਮੁਰੱਬਾ ਇੱਕ ਤੋਲਾ, ਕੂਟ ਛਾਣਕੇ ਦੀ
ਰੇਖੁਲਾਬ ਵਿੱਚ ਟਿਕੀਆਂ ਬਣਾਓ।

ਕੁਲਕੁਲਾਨਜ

ਜੋ ਜਲੋਧਰ, ਤੇ ਜਿਗਰ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ ਗੁਣਕਾਰੀ ਹੈ।
ਤੋਲਾ। ।ਅਜਰਫ਼ੀ, ਮਦਬਰ, ਪੀਲੀ ਹਰੜ, ਰ ੦
ਰੀਕੂ, ਹਰੇਕ ਪੰਜ ਦਿੱਰਮ, ਉਸਾਰਾ, ਅਫ਼ਸੰਤੀਨ,
ਤਿਨ ਦਿਰਮ, ਛੈ ਰਸ, ਗੁਲਸੁਰਖ, ਖੀਰਿਆਂ ਦੀਆਂ
ਗਿਰੀਆਂ, ਕਾਸਨੀ, ਮੁਲਠੀ ਦਾ ਸਤ, ਦੋ ਦੋ ਦਿਰਮ,
ਕੂਟ ਛਾਣਕੇ, ਤੇਜ ਬੀਨ, ਮੁਨਕੀ, ਮਗਜ਼ ਫਲੂਸ,
ਖੰਡ ਚਿਟੀ ਹਰੇਕ ਪੰਦ੍ਰਾ ਦਿਰਮ, ਥੋੜੇ ਜੇਹੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ
ਪਕਾਕੇ ਉੱਪਰੋਂ ਸਭੇ ਚੀਜਾਂ ਕੁਟੀਆਂ ਛਾਣੀਆਂ ਪਾਕੇ

੬੬ ਲਾਹਲਫ਼॰ ਖੁਰਾਕ ਅੱਠ ਮਾਸੇ॰

ਕਮਾਦ

ਜੋ ਮੇਦੇ ਤੇ ਜਿਗਰ ਦੀ ਪੀੜ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਅਰੁ ਸਪਰਜ ਅਰੁ
ਸਭਨਾਂ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਪੀੜ ਤੇ ਕੌਲੰਜ ਆਦਿਕ ਨੂੰ ਵਡਾ ਗੁਣ
ਕਾਰੀ ਹੈ।
ਤੋਲਾ। 'ਬਾਬੂਨਾ' ਗੁਲ ਮੁਰਖ, ਮੇਥੀ॰ ਅਲਸੀ
ਸੋਇਆਂ ਦੇਸੀ, ਛਾੱਣਬੂਰਾ॰ ਝੂਣੇ॰ ਅਕਲੀਲਉਲ ਮ
ਲਕ, ਕੁਲਾਹਾਂ॰ ਬਰਾਬਰ ਕੁਟ ਕੇ ਅਰਕ ਬਾਦੀਆਂ ਵਿ
ਚ ਉਬਾਲ ਕੇ ਕਪੜੇ ਨਾਲ ਸੇਕੋ।

ਕੁਰਸ ਫਰਫੂੰਨਾ।

ਜਿਸ ਦਾ ਵਰਨਨ ਮਾਜੂਨ ਮਸਰੋਦੀ ਤੂਸ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗ
ਕੇ ਸਰ ਇਕ ਦਿਰਮ, ਫੁਕਫ਼ੁਲ ਜ਼ੂਟ ਵਾਈ ਦਿਰਮ,
ਦਾਰਚੀਨੀ, ਮੁਕਿਲ ਨੀਲਾ॰ ਅਜ਼ਫਾਰ, ਅਲਤੀਬ॰
ਸਲੀਖਾ, ਸਾਦਕੋਫੀ, ਸੁੰਬਲਰੂਮੀ॰ ਅਕਲੀਲਉ
ਲਮਲਕ, ਹਬੁਲਗਾਰ, ਤਿਨ ਤਿੰਨ ਦਿਰਮ, ਜ਼ਬੀਬਮੁ
ਨਕਾ॰ ਚਾਰ ਚਾਰ ਦਿਰਮ, ਕਸਬਉਲਜੀਰ, ਨੌ ਦਿਰਮ
ਮੁਰਮਕੀ॰ ਅਜਖਰ ਹਰੇਕ ਸਾਰਾਂ ਦਿਰਮ, ਅਲਕ
ਉਲਬਤਮ ਚੱਵੀ ਦਿਰਮ, ਹਰੇਕ ਕੁਟ ਛਾਣ ਕੇ ਅਰਹ
ਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੱਲ ਕਰਕੇ ਤਿਊਣੀ ਸਹਤ ਵਿੱਚ ਗੁ
ਨ ਕੇ ਟਿਕੀਆਂ ਬਣਾਲਵੋ

ਜਵਾਰਸ਼ਾ।

ਜੋ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਦਿਲ ਤੇ ਜਿਗਰ ਤੇ ਗੁਰਦਾ ਤੇ ਮਸਾਨੇ ਨੂੰ ਕੁਵਤ ਦੇਵੇ। ਤੋਲਾ। ਮਗੀਦੂੰ ਦੇ ਬੀ, ਹਮਾਸੇ ਦੇ ਬੀ, ਹਲੂਣੇ ਦੇ ਬੀ, ਖੋਗਲੂਆਂ ਦੇ ਬੀ, ਗਾਜਰਾਂ ਦੇ ਬੀ, ਕਿਰਫਸ ਦੇ ਬੀ, ਸਕਾਕਲ ਮਿਸਰੀ, ਮਘਾਂ, ਛਾਰੀ ਛਡੀ, ਬੈਹਿਮਨ, ਦਾਰਚੀਨੀ, ਕਰਫਾ, ਜੰਜਬੀਲ ਨੌ ਨੌ ਮਾਸੇ, ਅਸਗੰਧ, ਕਾਲੀ ਮੁਸਲੀ, ਚਿਟੀ ਮੁਸਲੀ, ਸਰਰ, ਕੌਲ, ਕਬਾਬਚੀਨੀ, ਆਕਰਕਰਾ, ਛੀ ਛੀ ਮਾਸੇ, ਲੌਂਗ, ਜੌਜ਼ ਬੋਯਾ, ਤਿਲ ਤਿਨ ਮਾਸੇ, ਅਨਬੀਤੋਂ ਦ, ਸ਼ਹਿਤ ਵਿਚ ਕੂੰਨੀਂ ਹੋਈ ਤਿਊਣੀ ਚਿਟੀ ਖੰਡ ਵਿਚ ਕਵਾਮ ਕਰਕੇ ਮਾਜੂਨ ਬਣਾ ਲਓ। ਖੁਰਾਕ ਲੋੜ ਮੂਜਬ।

ਜਵਾਰਸ਼ ਕਮੂਨੀ

ਜੋ ਕੋਲਿਜ, ਜਲੋਧਰ, ਮੇਦੇ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਗੁਣ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੋਲਾ। ਜੀਰਾ ਕਿਰਮਾਨੀ, ਮੁਦ ਬਰਕੂਜ਼ਾ ਹੋਇਆ, ਤਿਨ ਤੋਲੇ, ਕਾਲ ਮਰਚਾਂ ਦਸ ਮਾਸੇ, ਅਜਮਾਨੀ ਤੇ ਢੇ ਮਾਸਾ, ਜੰਜਬੀਲ ਨੌ ਮਾਸੇ, ਤਿਨਾਂ ਹਿਸੇ ਸ਼ਹਤ ਵਿਚ ਰਲਾਕੇ ਮਾਜੂਨ ਬਣਾਓ

ਜਵਾਰਸ਼ ਮਸਤਗੀ।

ਜੋ ਮੇਦੇ, ਜਿਗਰ, ਜਲੋਧਰ, ਤੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਗਣ

ਨੂੰ ਗੁਣਕਰੇ। ਤੋਲਾ। ।ਅਮਤ੍ਰਗੀਵੂਟੀ ਇੱਕ
ਰਿਸ਼, ਓਲਾ ਤੋਲੇ ਇੱਟੀਆਂ ਸੂਈ ਦਾ ਕਦਮ ਕਰਕੇ ਅ
ਸਤਰੀ ਰਲਾਕੇ ਵਰਤੋ।

ਜਦਵਾਰਸਖੂਣੀ

ਸਰਹਜਮੀ, ਤਿਲੀਦੀ ਸੌਂਠ, ਦਸਤ, ਜਲੋਧਰ, ਤੇਸ਼ਾ
ਹਲੇ ਪੇਸ਼ਾਬ ਦੇ ਆਉਣ ਨੂੰ ਗੁਣਕਰੇ। ਤੋਲਾ। ।
ਅਤੀਕਲ, ਤਜ, ਸ਼ਾਮਲਫ੍ਰੂ, ਇੱਕ ਇੱਕ ਤੋਲਾ, ਸੋਦ
ਲਦੇ ਤੋਲੇ, ਲਾਚੀਦਾਣਾ, ਲੌਂਗ, ਅਨੀਸੂੰ, ਅਕਲ
ਲਬੂਲਅਲਵ, ਸੌਤਰਜ, ਹਰੇਕ ਨੌਮਾਸੇ, ਜਦਵਾ
ਰ, ਸਰਹਜਮ, ਉਸਨਾ, ਪੀਤਹਰੜ, ਕਾਬਲੀਹਰੜ
ਹਰੇਕ ਛੇਮਾਸੇ, ਇਟੀ ਅਸਗੀ ਬੂਟੀ ਦਾ ਕਦਮ ਕਰ
ਕੇ ਹੱਤਦਵਾਈ ਰਲਾਈਏ।

ਜਮਾਦ (ਅਰਕਾਤਲੇਪ)

ਜੋ ਬੰਦ ਪੇਸ਼ਾਬ ਨੂੰ ਖੋਲਦਾ ਹੈ। ਤੋਲਾ। ।ਕ
ਲਤਮਰਤਬਾ, ਦੋਵੇਂ ਬਰਾਬਰ ਕੱਠੇ ਪਕਾਕੇ ਆਆਨੇ
ਪਾ

ਜਮਾਦਾ। (ਲੇਪ)

ਜੋ ਗੁਰਦੇ ਤੇ ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਪੀੜ ਨੂੰ ਹਟਾ
ਤੋਲਾ। ।ਅਲਸੀ ਦੇ ਬੀ, ਕੁਲਫੇ ਦੇ ਪਤੇ, ਕੁਟਕੇ ਸੋ
ਸਨ ਜਾਂ ਤਿਲਾਂ ਦੇ ਤੇਲ ਵਿਚ ਰਲਾ ਕਰਕੇ ਉਪਰਲੀ ਤੇ

ਜੁਲਾਬ ਵਰਤੋ।

ਤਰਯਾਕ ਅਰਬਾ

ਜੋ ਜਨਵਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ੈਹਰ, ਬਾਦੀ ਰੋਗਾਂ, ਕੌਲੰਜ, ਮੋਟੇ ਹੋਏ ਬਲਗਮ ਕੇ ਦੂਰ, ਜੋੜਾਂ ਵਿਚ ਔਖ ਕਰਨ, ਅਰ ਸਾਰਿਆਂ ਸਰਦ ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰੇ। ਨੁਸਖਾ ॥ ਜੈਂਤਯਾਨਾ, ਹਬੁਲਗਾਰ, ਜ਼ਰਾਵੰਦ ਲੰਮੀ, ਮੁਰਮਕੀ, ਹਰੇਕ ਬਰਾਬਰ ਸ਼ਹਤ ਵਿਚ ਦਸਤੂਰ ਮੂਜਬ ਮਾਜੂਨ ਬਣਾਕੇ ਖੁਰਾਕ ਤਿੰਨ ਰੱਤੀ ਮਾਸ਼ੇ।

ਤਰਯਾਕ

ਦਰੂਏ ਦੇ ਜ਼ੈਹਰ ਦਾ ਤੁਰਤ ਤੋੜ ਅਸਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨੁਸਖਾ ॥ ਜੈਂਤਯਾਨਾ, ਔਜੂਜਾ, ਜਰਾਵੰਦ, ਹਬੁਲਗਾਰ, ਮੁਰ, ਫੈਤੀਨਜ, ਜੰਦਬੇਦਸਤਰ, ਆਕਰਕਰਹਾ, ਕਲੌਂਜੀ, ਜੰਜਬੀਲ, ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ, ਇਕ ਇਕ ਤੋਲਾ, ਲੈਕੇ ਸ਼ਹਤ ਵਿਚ ਮਾਜੂਨ ਬਣਾਓ ਖੁਰਾਕ ਤਿੰਨ ਰੱਤੀ ਵਿਦੂਕ ਦਾ ਦਾਰਾ।

ਤਰਯਾਕ

ਸਭਨਾਂ ਜ਼ਹਰਾਂ ਦਾ ਨੁਸਖਾ ॥ ਹਰਮਲ, ਸੈਂਧਾ, ਜੀਰਾ ਦੋ ਦੋ ਤੋਲੇ, ਜੈਂਤਯਾਨਾ, ਇਕ ਤੋਲਾ, ਕੱਕੀ ਮਰਚ, ਜਰਾਵੰਦ, ਮਦਾਹਰਜ, ਹਰੇਕ ਡੇਢ ਤੋਲਾ, ਸ਼ਹਤ ਵਿਚ ਗੁੰਨ੍ਹਕੇ ਖੁਰਾਕ ਬਾਕਲੇ ਜਿੰਨੀ।

ਤਰਯਾਕ।

੨੭੦ ਜੈਸੀਅੀਏ, ਜੰਗਾਰ, ਪਾਰੇ ਤੇ ਮੁਰਦਾਸੰਗ, ਤੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਹਟਾਵੇ। ਤੇਲਾ। 'ਅਫਸਨਤੀਨ, ਮੁਰ, ਕੇਰਫਸ ਦੇਸੀ, ਇੱਕ ਇੱਕ ਤੋਲਾ, ਬਰੀਕ ਕਰਕੇ ਅਨ ਜੀਸੂਸੇ, ਸਰਬਤ ਦੇ ਇਕ ਦਿਰਮ ਨਾਲ ਖਾਓ, ਉਸ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਅੰਜੀਰ, ਸਬਤ ਦੇਸੀ, ਥੋੜਾ ਭੂਣ ਉਪਰ ਕੇਥੀ ਓ, ਕੈਂ ਆਕੇ ਪੇਟ ਸਾਫ ਹੋ ਜਾਊ।

ਤ੍ਰਿਲਾ ਮੁਲਜਜ

ਜੰਜਬੀਲ, ਅਕਰਕਰਾ, ਦਾਰਚੀਨੀ, ਅਸਰੀਚਿ ਨੀ, ਹਰੇਕ ਚਾਰ ਮਾਸੇ, ਕੁਟਕੇ ਹਰੇ ਸੌਂਫ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀਆਂ ਬਣਾਕੇ ਛਾਵੇਂ ਸੁਕਾਓ। ਲੋੜ ਵੇਲੇ ਜੈਤੂਨ ਦੇ ਤੇਲ ਵਿੱਚ ਤਲ ਕਰਕੇ ਲੇਪ ਕਰੋ।

ਤ੍ਰਿਲਾ

ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਗੁਣ ਵਾਲਾ। ਦਾਰਚੀਨੀ, ਜੰਜਬੀ ਲ, ਅਕਰਕਰਾ, ਕੁਟਕੇ ਸ਼ਾਖਿਆਂ ਆਬੂ ਦੇ ਪਿਤੇ ਵਿੱਚ ਅਰ ਸਹਤ ਤੇ ਸੌਂਫ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਰਲਾਕੇ ਸੀਸੀ ਵਿ ਚ ਬੰਦ ਕਰੋ ਲੋੜ ਵੇਲੇ ਵਰਤੋ।

ਹੋਰ ਤੇਲਾ।

ਜੈਜੋਬੋਆ, ਮਰਚ, ਆਕਰਕਰਾ, ਜੰਜਬੀਲ, ਸੁ ਬਲਉਲਤੀਬ, ਨਿਰੋਲ ਕਸਤੂਰੀ, ਖੋਲੰਜਾਂ, ਸਦਾਕ ਲ, ਦੋ ਦੋ ਮਾਸੇ ਕੁਟਕੇ ਸਹਤ ਵਿੱਚ ਰਲਾਕੇ ਉਪਰਲੀ

ਤੇਲ ਪੁਰ ਬਣਾਲਣਾ।
ਹੋਰ ਦਾਰਚੀਨੀ, ਕਬਾਬਾ, ਜੀਜਬੀਲ, ਚਾਰ ਚਾਰ ਮਾਸੇ, ਸਹਤ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀਆਂ ਬਣਾਕੇ ਇਕ ਗੋਲੀ ਸੂਆਬ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕਰਕੇ ਲੇਪ ਕਰੋ।

ਤੇਲਾ। ਜੋ ਹਸਤਕ੍ਰਿਯਾ, ਅਰੁ ਕੀਸੇ ਕਾਰੇ ਚਾਅ ਕੇ ਨੂੰ ਫੇਰ ਚੂਨੀਆਂ ਜੋਗਾ ਕਰੇ। ਤੇਲਾ। ਗਹਬੂਲ ਸਲਾਤੀਨ ਦੀਆਂ ਗਿਰੀਆਂ ਛੀ ਮਾਸੇ। ਅਕਰਕਰਹਾ ਇਕ ਮਾਸਾ, ਚਾਰੋ ਤੋਲੇ ਗੋਕੇ ਮਖਨ ਵਿੱਚ ਥੋੜੀ ਅੱਗ ਪਕਾਣਾ। ਜਦ ਅਧਾ ਰਹ ਜਾਵੇ, ਲਾਹਕੇ ਇਕ ਦੋ ਸੂਰਜ ਦਾ ਵਾਰਾ ਵਰਤੋ ਅਰੁ ਪਾਨ ਨਾਲ ਬੰਨੋ।

ਤੇਲਾ ਜੋ ਹਸਤਕ੍ਰਿਆ, ਕਰਨਵਾਲੇ, ਅਰਨਸਰਦ ਨੂੰ ਵਡਾ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਫਰਫਯੂਨ, ਅਧਾ ਇਕ ਮਾਸਾ, ਕਸਤੂਰੀ ਡੇਢ ਦਾਂਗ, ਅਕਰਕਰਹਾ ਸਾਢੇ ਤਿਨ ਮਾਸੇ, ਚੰਗੀ ਰੋਗਨ ਵਿੱਚ ਭੂਨਕੇ ਥੋੜੇ ਨਾਲ ਲੇਪ ਕਰੋ।

ਦਵਾ ਕਰਕਮਾ।

ਜੋ ਜਿਗਰ ਦੀ ਕਮਜੋਰੀ ਤੇ ਪੀੜ, ਜਲੋਧਰ, ਅਰੁ ਸ਼ੋਥ ਨੂੰ ਗੁਣ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੋਲਾ। ਜ਼ਾਫ਼ਰਾਨ, ਤਜ, ਕੇਸਰ, ਇੱਕ ਇੱਕ ਤੋਲਾ, ਮਰ, ਫਕਾਹ, ਅਜਖਰ, ਕਣਾਮਣੀ, ਦਾਰਚੀਨੀ, ਛੀ ਛੀ ਮਾਸੇ, ਤਿਊਣੀ ਸਹਤ ਵਿੱਚ ਮਾਜੂਨ ਬਣਾਣਾ। ਖੁਰਾਕ ਪੰਜ ਮਾਸੇ।

੨੨੨

ਦਵਾਈ ਦੂਲਵਰਦਾ।

ਇਸਦੇ ਗੁਣ ਉਪਰਲੀ ਦਵਾ ਵਰਗੇ ਹਨ। ਤੋਲਾ।
ਮੁਸਲਉਲਤੀਬ, ਮਸਤਗੀ, ਕੇਸਰ, ਤਬਾਸੀਰ, ਦਾਰ
ਚੀਨੀ, ਅਜਖਰ, ਅਸਾਰੋ, ਅੱਕਲਕਰ, ਉਸਾਰਾ, ਗਾਰ
ਸ, ਕਸੈਤ ਦੇਸੀ, ਫੂਲਫਲ, ਕਾਸਨੀ, ਕਿਰਫਸ ਦੇਸੀ
ਜਰਾਵੰਦ ਲੰਮੀ, ਹੱਬਸਲਸਾਂ, ਊਦ, ਲੌਂਗ, ਇਕ ਇ
ਕ ਤੋਲਾ, ਗੁਲਸੁਰਖ, ਸਤੂਦੇ ਬਰੰਗਬਰ, ਤਿਊੜੀ ਸਾ
ਤ ਇੱਕ ਮਾਜੂਨ ਬਣਾਓ ਖੁਰਾਕ ਪੰਜਮਾਸੇ।

ਦਵਾ 'ਬਹੁਤ ਮਨੀ ਦੀ' ਹਲੂੰ ਦੇਸੀ, ਸ
ਕਾਕਲਾ ਮਿਸਰੀ, ਲਾਲ ਤੂਦਰੀ, ਪੀਲੀ ਤੂਦਰੀ, ਦੋਵੇਂ
ਬਾਹਮਨ, ਜੰਜਬੀਲ, ਅਸਗੰਧ ਦੇਸੀ, ਤੋਮਲੂਦੇ
ਸੀ, ਤੁਰਬ ਦੇਸੀ, ਤੁਖਮ ਗਾਜਰ, ਤੁਖਮ ਜਰਜੀਰ, ਤੁ
ਖਮ ਅੰਜੀਰ, ਤਿਲ ਤਿਨ ਮਾਸੇ, ਹਬਲ ਫਸਾਂਦ, ਇਕ
ਰੋਜ, ਹਰੇਕ ਪੰਜਮਾਸੇ। ਦੋਮਾਸੇ ਕੂਟ ਛਾਣ ਕੇ ਰਾ
ਤ ਨੂੰ ਇਮ ਸਵੇਰ ਸਾਰ ਖਾਓ।

ਦਵਾ 'ਜੋ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਭੂਰਤ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਲਾਲ
ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੋਲਾ। 'ਹੈਂ ਤਰਜ, ਸਾਫ ਸਿਰ ਕੇ ਇ
ਕ ਉਬਾਲ ਕੇ ਛਾਣ ਕੇ ਮੂੰਹ ਪੂਰ ਮਲੋ।

ਦਵਾ। ਜੋ ਕੱਛ ਅਤੇ ਬਗਲਾਂ ਦੀ ਬੋ ਨੂੰ ਹਟਾਉਂਦੀ ਹੈ
ਤੋਲਾ। "ਚਿਟਾ ਸੰਦਲ, ਸਲੀਖਾ, ਕਸਤੂਰੀ, ਸੁੰਬ

ਸਮਾਲਸੀਬ, ਫਟਕੜੀ, ਜੁਫਰਾਵੇ, ਬਿਨਤਿਰਮੁ
ਸੇ, ਮੁਰਦਾਸਿੰਗ ਸੈਆਣੇ, ਮੁਸਲਕਾਫੂਰ, ਦੋਮਾਸੇ,
ਕੁੱਟਕੇ ਰੋਗਨ ਗੁਲਾਬ ਵਿੱਚ ਰਲਾਵੇ ਮਲੋ,
ਦਵਾ, ਜੋ ਮੂੰਹ ਦੀ ਬਦਬੋ ਨੂੰ ਹਟਾਵੇ, ਨੁਸਖਾ।
ਮਿਸ਼ਰੀ ਲਾਚੀ, ਫਿਲਫਲ ਸੁੱਲਹੀਬ, ਸ਼ੀਰ ਕਰਕੇ ਗੁਲ
ਬਦੇ ਅਰਕ ਵਿੱਚ ਗੁਨਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਬਨਾਵੇ, ਇਕ ਦੋ
ਗੋਲੀਆਂ ਤੁੰਬੋਲ ਦੇ ਪਤੇ ਨਾਲ ਖਾਵੇ,

ਦਵਾਲਸੀਬਾ।

ਸਾਰ, ਦਿਮਾਗ, ਤੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੇਂਦੀ ਹੈ, ਨੁਸਖਾ।
ਇਕ ਕਿਤਕ ਗੋਰਾ ਚੂਰ ਕੁਲੀਜ ਦਿਰਮ ਸਰਤ ਪਾਕੇ ਕ
ਢਾ ਮਰੋਵੇ, ਫੇਰ ਏਹ ਸ਼ੀਸ਼ੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਪਾਕੇ ਦਸਤੂਰ
ਮੂਜਬ ਤਿਆਰ ਕਰੇ ਖੁਰਾਕ ਸੈਆਣੇ ਤੋਂ ਇਕ ਤੋਲਾ।
ਅਨਿਰੇਸ਼ਕ ਮਸਤੂਰੀ, ਆਕਰਕਰਾ, ਮ
ਘਾਂ, ਅਲਫਫਸੀਲ, ਜੈਨੇਬੋਦ, ਜਵਤ੍ਰੀ, ਹਰੇਕ ਅ
ਫਦਿਰਮ, ਅੰਜਬੂਲਾਲ, ਲੌਂਗ ਵੀ ਦਿਰਮ, ਕੈਂਸ, ਅ
ਫ਼ਰੇਸ਼ਮ, ਸੂਰੰਜਾਨਿਲੀ, ਊਦ, ਜਰਮਸਕ, ਜਰਨ
ਬਾਦ, ਇਕ ਇਕ ਦਿਰਮ, ਕੇਸਰ, ਦੋ ਦਿਰਮ, ਜਦਵ
ਰ, ਦਾਰਚੀਨੀ, ਫਿਲਸ਼ੀਲ, ਹਰੇਕ ਤ੍ਰੈ ਦਿਰਮ, ਤਬਾਸ
ਸ਼ੀਰ, ਗਾਜ਼ੀਦਾਤੇਲ, ਤ੍ਰੈਜਬੀਨ, ਵਿੱਟੀਖੰਡ ਹਰੇਕ ਦ
ਸ ਦਿਰਮਾ।

ਦਵਾ   ਜੋ ਅੱਗ ਦੀ ਸੜੀ ਥਾਉਂ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਕ
ਰੇ। ਚੰਗਾ ਅਰਕ ਗੁਲਾਬ ਦਾ, ਅਰ ਸ਼ਰਬਤ, ਇਹਨਾਂ ਅ
ਲਸੀ ਦਾ ਕਪੜਾ ਤਰ ਕਰਕੇ ਸੜੀ ਹੋਈ ਥਾਉਂ ਪੁਰ ਰਖੋ।

ਦਵਾ   ਜੋ ਉਪਰਲੇ ਗੁਣ ਵਾਲੀ, ਆਂਡੇ ਦੀ ਸੁਫੈਦੀ
ਤੇ ਜਰਦੀ, ਗੁਲਰੋਗਨ ਵਿਚ ਰਲਾਕੇ ਰੂੰ ਤਰ ਕਰਕੇ
ਸੜੀ ਹੋਈ ਥਾਂਉਂ ਪੁਰ ਰਖੋ।

ਹੋਰ   ਜੋ ਫਲੂਹੇ ਦੇ ਰੋਗ ਦੀ ਸੜਨ ਨੂੰ ਗੁਣ ਕਰੇ
ਆਹਕ, ਤੂਤ ਦੇ ਪੱਤੇ, ਰੂੰ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦਾ ਤੇਲ, ਤਿੰਨੇ ਹੱਲ ਕਰਕੇ
ਲੇਪ ਕਰੋ।

ਦਵਾ   ਜੋ ਫਲੂਹੇ ਦੀ ਜਲਨ ਨੂੰ ਹਟਾਵੇ — ਆਹਕ ਅੰਡੇ
ਦੀ ਜਰਦੀ ਵਿਚ ਰਲਾਕੇ ਲੇਪ ਕਰੋ।

ਦਵਾ   ਉਪਰਲੇ ਗੁਣ ਵਾਲੀ, ਹਰਤਾਲ, ਹਬੁਲਆਸ
ਲਾਡੀਨ, ਦੀਗਿਰੀ ਬਰਾਬਰ ਲੈਕੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਗੋ
ਲੀਆਂ ਬਣਾਓ, ਲੋੜ ਵੇਲੇ ਗੋਲੀਆਂ ਘਸਾਕੇ ਲੇ
ਪ ਕਰੋ।

ਦਵਾ   ਜੋ ਉਪਰਲੇ ਗੁਣ ਵਾਲੀ, ਆਂਡੇ ਦੀ ਸੁਫੈਦੀ
ਵਿਚ ਜਵਾਂ ਦਾ ਆਟਾ ਤੇ ਕਾਫੂਰ ਹੱਲ ਕਰਕੇ ਉਤੇ ਲਾ
ਓ।

ਦਵਾ ਉਪਰਲੀ, ਆਦਮੀ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੁਆਹ ਆਂ
ਡੇ ਦੀ ਜਰਦੀ ਵਿਚ ਹੱਲ ਕਰਕੇ ਲਾਓ।

ਦਵਾ   ਉਪਰਲੇ ਲਿਖੇ ਗੁਣ ਵਾਲੀ। ਕਤੀਰਾ ਗੋਂਦ, ਈ
ਸਬਗੋਲ, ਕੇਲੂ ਆਸ ਵਿੱਚ ਰਲਾਕੇ ਲਓ,
ਦਵਾ   ਜੋ ਚੂਨੇ ਕਲੀ ਪਾਣੇ ਕਰਕੇ ਚੀਰ ਜਾਵੇ ਉਸ
ਨੂੰ ਗੁਣ ਕਰੇ। ਗੁਲਰੋਗਨ, ਵਿੱਚ ਈਸਬਗੋਲ ਦਾਲੂ
ਆਸ ਤੇ ਸੀਰ ਦਾਣਾ ਰਲਾਕੇ ਕਰੂਲੀ ਕਰੋ। ਜਾਂ ਰੋਗਨ
ਅਖਰੋਟ ਦਾ ਲਾਓ, ਅੰਗੂਰ ਗਰਬਤੇ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ
ਕਰੂਲੀ ਕਰੋ।

ਨੋਸਦਾਰੂ ਸਾਦਾ।

ਜੋ ਮੂੰਹ ਦੇ ਤੇ ਕਈ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਗਲਾਂ ਦੇ
ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਰ ਸਰਦ ਖਫਕਾਨ ਨੂੰ
ਗੁਣ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੋਲਾ   ਗੁਲ ਸੁਰਖ ਪੰਜ ਤੋਲੇ
ਤੋਲੇ, ਸਾਦਕੂਫੀ ਇਕ ਤੋਲਾ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਮਾਸੇ, ਰੂਮੀ
ਮਸਤਗੀ, ਸਾਢੇ ਦਸ ਮਾਸੇ, ਅਸਾਰੋ, ਸੰਬਲ ਅਲ
ਤੀਬ, ਲੌਂਗ, ਹਰੇਕ ਸਾਢੇ ਦਸ ਮਾਸੇ, ਦਵੀ ਆਂਡੇ ਲਿ
ਕੀਆਂ ਛਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦਾਣੇ, ਜਾਫਲ, ਜਾਵਤਰੀ, ਕੂਟ ਫਲ
ਸਲੀਖ, ਕੇਸਰ, ਹਰੇਕ ਸਤ ਮਾਸੇ, ਆਬ ਲੇਮੂੰ ਛਿਲੇ ਹੋ
ਏ ਇਕ ਸੇਰ ਮਿਠੀ ਖੰਡ, ਸਾਫ ਸਫਤ, ਹਰੇਕ ਇਕ ਅ
ਸਾਰ, ਉਪਾਈ ਤੋਲ ਪਰਬਿਆਰ ਕਰੋ। ਖੁਰਾਕ ਨੌ ਮਾਸੇ

ਫਲੂਨੂਆ।

੭੬ ਜੋ ਕੌਲੰਜ, ਚੰਦਾਦੀ ਪੀੜ, ਖੰਘ, ਅਤੇ ਖੁਲਾਕ ਨੂੰ ਗੁਣ
ਕਰੇ। ਨੁਸਖਾ ਅਫੀਮ ਦਸ ਮਾਸੇ, ਜ਼ਾਫਰਾਨ, ਦ
ਰਫਲ ਆਮਲਾ ਨੂੰ ਜੰਗਲੀ ਜ਼ਰਦ ਮਰੋੜੀ, ਚਾਰ ਚਾਰ ਮਾਸੇ, ਸ
ਜਨਾਹਿਦੀ, ਸਨੀਖ਼ਾ, ਅਕਰਕਰਾ, ਹਰ ਇਕ ਦਸ ਮਾਸੇ, ਤ
ਰਫ੍ਰਿਨ, ਇਕ ਇਕ ਮਾਸਾ, ਕੁਟ ਛਾਣ ਕੇ ਗੋਕੇ ਪਿਛੋਂ
ਫਿਰ ਤਰ ਕਰਕੇ ਸ਼ੰਗਵਾਲੀ ਸ਼ਹਤ ਵਿਚ ਰਲਾਕੇ ਨੂੰ
ਲੇਰੇਦਾਣੇ ਜੇਡੀ ਗੋਲੀ ਬਣਾਓ।

ਬੁਰਸਾਸਾ

ਜੋ ਨਜ਼ਲੇ ਨੇ ਰੋਗਾਂ
ਖਾਸ ਕਰ ਸਰੀਰ ਦਾ ਫਸਾਊਲਾਇਨਸਾਂ, ਆਇਕ, ਕੌ
ਲੰਜ ਅਤੇ ਜੋੜਾਂ ਦੀਆਂ ਪੀੜਾਂ ਨੂੰ ਗੁਣਕਾਰੀ ਹੈ।
ਨੁਸਖਾ। ਮਿਰਚ ਤੇ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਹਰ ਇਕ ਦਸ ਮਾਸ ਕ
ਲ, ਸਾਫ ਅਫੀਮ ਪੰਜ ਮਾਸੇ ਸਕਲ, ਕੇਸਰ ਢਾਈ ਮ
ਸ਼ਕਾਲ, ਸੁੰਬਲ ਅਲਤੀਬ, ਆਕਰਕਰਾ, ਫਰਫ
ਯੂਨ ਹਰ ਇਕ ਅਧਾ ਮਸਕਾਲ, ਦਵਾਈਆਂ ਕੁਟਕੇ ਛਾਣ
ਕੇ ਤਿਉਣੀ ਸ਼ਹਤ ਵਿਚ ਮਾਜੂਨ ਬਣਾਓ, ਤਿਆਰ ਕ
ਰਕੇ ਕੋਈ ਤਿਨ ਮਹੀਨੇ ਤੀਕ ਦੇ ਪਿਨ ਸੁਰਖਧਾਓ।

ਮਾਜੂਨ।

ਜੋ ਬਾਹ ਨੂੰ ਇਨੀ ਤਾਕਤ ਦੇਂਦੀ ਹੈ
ਕਿ ਆਜ ਗਰਮ ਮਿਜ਼ਾਜ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀਆਂ ਤੇ ਕਾਫਰ
ਖਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਨੁਸਖਾ। ਅਕਰਕਰਾ, ਲੌ
ਗ, ਜੈਜਫਲ, ਤਿਨ ਤਿਨ ਤੋਲੇ, ਅੰਡੇ ਉਬਲੇ ਹੋਏ ਦੀ

ਜਰਦੀ ਦੀਆਂ ਦਾਣੇ ਸਹਤ ਨਵਾਮ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਇਕਸੌ
ਵੀਹ ਦਿਰਮ, ਦਸਤੂਰ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਜੂਨ ਬਣਾਓ, ਖੁਰਾ
ਕ ਇਕ ਤੋਲਾ।

ਮਾਜੂਨ

ਜੋ ਬਾਹ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੇਣੇ ਅਰੁ ਸੀਘ੍ਰਪੋਜ਼ ਲਈ ਵਡੀ ਚੰਗੀ ਹੈ
ਤੋਲਾ। ।ਬਾਲੀ ਮੂਸਲੀ। ਜੌਜ਼ ਬੀਲ, ਜੌਜ਼ ਬੋਅ
ਲੌਂਗ, ਫਾਕਲਾ। ਗਾਜਰ ਦੇ ਬੀ। ਦਾਰਚੀਨੀ। ਖਸਖਾ
ਸ, ਖੀਰਿਆਂ ਦੇ ਬੀ। ਵਾਵੜ੍ਹਿੰਗ, ਗੀਦ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਬੀ। ਤੁਰ
ਬ ਦੇ ਬੀ, ਹਰੀੜ ਦੇ ਬੀਆਂ ਦੀ ਗਿਰੀ। ਕੋਕਨਾਰ, ਆਉ
ਲਾਂ ਬਰਾਬਰ ਕੁਟ ਛਾਣ ਕੇ ਤਿਉਣੀ ਸਹਤ ਵਿਚ ਮਾਜੂ
ਨ ਬਣਾਓ, ਖੁਰਾਕ ਇਕ ਤੋਲਾ ਸੰਝ ਵੇਲੇ।

ਮਾਜੂਨ ਕਿਰਤਮਾ।

ਕੌਲੰਜ ਨੂੰ ਵਡਾ ਗੁਣ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੋਲਾ। ॥
ਕਿਰਤਮ ਦੇ ਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗਿਰੀਆਂ ਪੰਜਾਹ ਦਿਰਮ,
ਸਕਬੀਨਜ ਦਸ ਦਿਰਮ, ਤ੍ਰਿਟੀ ਖੰਡ ਸਠ ਦਿਰਮ, ਦਸ
ਤੂਰ ਮੂਜਬ ਮਾਜੂਨ ਬਣਾਓ। ਖੁਰਾਕ ਤ੍ਰੈ ਤੋਲੇ ਦਾ ਵਾ
ਰਾ।

ਮਾਜੂਨ ਨੇਜ਼ਾਹਾ।

ਜੋ ਮਾਲੀਖੌਲੀਆ ਤੇ ਉਨਾਂ ਦਿਮਾਗੀ ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਸੌਦ
ਤੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਵਡਾ ਗੁਣ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੋਲਾ। ॥

ਫ਼ਿਟੀਤੁਰਬੂਦ, ਉਸਤੁਖ਼ਦੂਸ, ਫ਼ਸਫ਼ਾਇਜ, ਅਫ਼ਤੀ
ਮੂੰ, ਪੰਜਪੰਜ ਤੋਲੇ, ਕਾਬਲੀ ਹਰੀੜ, ਆਉਲੇ, ਕਾਲੇ
ਆਉਲੇ ਦਸਦਸ ਤੋਲੇ, ਦੂਣੀ ਸ਼ਹਤ ਵਿਚ ਮਾਜੂਨ ਕੇ
ਤਾਕਾ ਖ਼ੁਰਾਕ ਨੌ ਮਾਸੇ ਰੋਜ਼, ਦਸਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜ ਸਤ
ਇਸ ਕਾਲਾ।

ਮਾਜੂਨ ਸੂਰੰਜਾਨ

ਜੋੜਾਂ ਜੋੜਾਂ ਦੀ ਪੀੜ, ਗੰਠੀਆ, ਰੀਘਣ ਵਾ, ਬਲਗ਼
ਮੀ ਤੇ ਸੁਫ਼ਰਾਵੀ ਨੂੰ ਗੁਣ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੋਲਾ। ।ਸੁ
ਠੀ ਸੂਰੰਜਾਂ ਛੀ ਦਿਰਮ, ਸੁਜੀਦਨ, ਮਾਹੀਜ਼ਹਰਜ, ਕਿ
ਸ਼ਰੱਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ, ਜ਼ੀਰਾ ਕਿਰਮਾਨੀ, ਸੈਤਰਜ, ਫ਼ੱਕੀ
ਮਰਚ, ਸਾਤਰ, ਹਿੰਦੀਲੂਣ, ਮੋਹਰੀ ਦੇ ਪਤੇ, ਸਮੁੰਦ
ਰਝੱਗ, ਡੇਢ ਡੇਢ ਦਿਰਮ, ਗੁਲ ਸੁਰਖ, ਤਿਲ, ਜੌਂਜ
ਬੀਲ, ਸਕਮੂਨੀਆਂ ਤਿਨ ਤਿਨ ਦਿਰਮ, ਫਿਟੀਤੁਰਬ
ਚੀਦਰਾਂ ਦਿਰਮ, ਸ਼ਹਤ ਡੇਢ ਸੌ ਦਿਰਮ, ਬਦਾਮ ਰੋ
ਗਨ ਦੋ ਅਸਤਾਰ, ਮਾਜੂਨ ਬਣਾ ਲਓ, ਖ਼ੁਰਾਕ ਤਿਨ
ਦਿਰਮ ਰੋਜ਼, ਦਸਤਾਂ ਲਈ ਇਕ ਸਤਾਰ।

ਮਾਜੂਨ ਖ਼ਬਸੁਲਹਦੀਦ।

ਬਵਾਸੀਰ ਰੀਹੀ ਨੂੰ ਗੁਣ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੋਲਾ। ।।
ਖ਼ਬਸੁਲਹਦੀਦ, ਕਾਲੀ ਹਰੜ, ਆਉਲੇ, ਮਾਈ ਪੰ
ਜਪੰਜ ਦਿਰਮ, ਬਾਲਛੜ, ਅਕਲਕਰਾ, ਨਾਗਰ

ਮੁਠ, ਜੰਜਬੀਲ, ਫਾਲੀਮਰਚ, ਹਰਦਰ ਦੋ ਦੋ ਦਿਰਮ
ਸਾਫਸਹਤ, ਆਉਲੇ ਹਰੇਕ ਤਿਉਣਾ ਮਾਜੂਨ ਬਣਾਓ
ਖੁਰਾਕ ਇਕ ਤੋਲਾ।

ਤਕੀਬ

ਖੁਸੂਲ ਹਦੀਦ ਨੂੰ ਕੁਫਨਦੀ, ਛੋਟੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੋ
ਲਾਂ ਦਿਨ ਤੀਕ ਅੰਗੂਰੀ ਸਿਰਕੇ ਵਿਚ ਭਿਉਂ ਰਖੋ, ਪਰੰਤੂ
ਜੇ ਸਿਰਕਾ ਸੁਕ ਜਾਊ ਦੇ ਹੋਰ ਪਾਓ। ਫੇਰ ਪੀਹ ਕੇ ਗੋਰੇ ਖਿਊ
ਵਿਚ ਤਰ ਕਰ ਕੇ ਵਰਤੋ।

ਮਾਜੂਨ ਹਿਅਰੁਲ ਯਹੂਦਾ।

ਜੋ ਮਸਾਨੇ ਤੇ ਗੁਰਦੇ ਦੀ ਪਥਰੀ ਅਰ ਪੀੜ ਨੂੰ ਗੁਣਕਾ
ਰੀ ਹੈ, ਨੁਸਖਾ। ਪੰਜਾਹ ਦਿਰਮ, ਖਰਬੂਜ਼ਿਆਂ
ਦੀਆਂ ਗਿਰੀਆਂ, ਖੀਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗਿਰੀਆਂ, ਕਾਕ
ਜ, ਪੰਜ ਪੰਜ ਦਿਰਮ, ਕੁਟ ਕੇ ਤ੍ਰਿਉਣੀ ਸਹਤ ਵਿਚ ਮਾਜੂ
ਨ ਬਣਾਓ। ਖੁਰਾਕ ਛੇ ਮਾਸੇ ਥੋਂ ਇਕ ਤੋਲਾ।

ਮਾਜੂਨ ਫਜਨੋਸ਼ਾ।

ਜੋ ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਪਥਰੀ, ਮਨੀ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜੋ ਸ
ਰਦੀ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਥੋਂ ਹੋਵੇ, ਅਸਤਰਖਾ, ਠੀਹ, ਬਦ
ਹਜ਼ਮੀ, ਅਰ ਬੁਢਾਪੇ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।
ਨੁਸਖਾ। ਪੀਲੀ ਹਰੀੜ, ਆਉਲੇ, ਜੰਜਬੀਲ, ਸਾ

ਦਰੋਣੀ, ਜੈਤਰਜਾਹਿਰੀ, ਸੁਖਲਉਲਤੀਬ, ਦਸਦਸ ਦਿਰਮ, ਸਖਤਰੇਬੀ, ਕਰਾਸਰੇਬੀ, ਚਾਰਚਾਰਦਿਰਮ, ਖਬਸੁਲਹਦੀਰ, ਮੁਦਬਰ, ਹਰੇਕਸੈ ਦਿਰਮ, ਕੁਟਛਾਣਕੇ ਸਹਤ ਵਿੱਚ ਮਾਜੂਨ ਬਣਾਈਆ ਤੇ ਆਰਕਰਨ ਥੋਂ ਛੀ ਮਹੀਨੇ ਪਿਛੋਂ ਛੇ ਮਾਸੇ ਦਾ ਵਰਤ ਖਣੀਆ ਹੈ ਬੁਧ ਹੈ।

ਮਾਜੂਨ ਤੂਹਫ਼

ਜੋ ਬਵਾਸੀਰ ਨੂੰ ਗੁਣ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਾਬਲੀ ਹਰੀੜ, ਆਉਲੇ, ਦਸ ਦਸ ਮਿਸਕਾਲ, ਬਸਦ, ਕਹਰੁਬਾ, ਸਮਈ, ਨੀਲਾ ਮੁਕਿਲ, ਵੀਹ ਮਿਸਕਾਲ ਕੁਟਛਾਣਕੇ ਮੁਕਿਲ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਹਲ ਕਰਕੇ ਸਹਤ ਪੰਜਾਹ ਮਿਸਕਾਲ, ਵਿਚ ਮਾਜੂਨ ਬਣਾਓ।

ਮਾਜੂਨ ਉਲਵੀਖੰ।

ਜੋ ਖਣੀ ਅਰੁ ਮਣੀ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਅਰੁ ਪੇਸਾਬ ਦੇ ਬੂੰਦਰ ਆਉਣ ਨੂੰ ਵਡੀ ਚੰਗੀ ਹੈ। ਤੌਲਾ। "ਕਹਰੁਬ ਸਮਈ, ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਮਾਸੇ, ਕਾਲੀ ਹਰੀੜ, ਕਾਬਲੀ ਹਰੀੜ, ਜੋ ਗੋਕੇ ਘਿਉ ਵਿੱਚ ਭੁੰਨੀਆਂ ਹੋਣ, ਹਿਰੀਕਾਤ ਹਰੇਕ ਦੋ ਮਿਸਕਾਲ, ਜੁਣਤ ਬਲੂਤ ਛਸਾਰ, ਕੁਦਰ ਹਰੇਕ ਅਧੀ ਮਿਸਕਾਲ, ਸਹਦਾਨਜ, ਹਲੇਲਾਸ ਚਾਰ ਚਾਰ ਮਿਸਕਾਲ, ਜਾਲਬੀ ਮਿਸਰੀ ਇੱਕਮਾ

ਸੇਆ ਸਭਨੂੰ ਕੂਟਕੇ ਮੁਨਕਾ ਇਕ ਮਿਸਕਾਲ ਗੁਲਕੰਦ ਵਿ
ਚ ਪਕਾਕੇ ਸਫੂਫ ਕਰੋ। ਖੁਰਾਕ ਸਤ ਅੱਠ ਮਾਸੇ।

ਮਾਜੂਨ ਇਮਲੀ ਦੀ।

ਜੋ ਮਨੀ ਤੇ ਮਗਜ਼ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਵਡਾ ਗੁਣ ਕਰਦੀ ਹੈ
ਤੋਲਾ। ਇਮਲੀ ਦੇਸੀ, ਖੀਰਿਆਂ ਦੇ ਬੀ, ਕਿਊੜਿ
ਆਂ ਦੀਆਂ ਗਿਰੀਆਂ, ਕਤੀਰਾ ਗੋਂਦ, ਹਰੇਕ ਚਾਰ ਤੋਲੇ
ਹਦਵਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗਿਰੀਆਂ, ਵਡੀਆਂ ਤੇ ਨਿਕੀਆਂ
ਲਾਚੀਆਂ, ਕਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਗਿਰੀਆਂ, ਦੋ ਦੋ ਤੋਲੇ, ਅ
ਰਬੀ ਗੋਂਦ ਨੌ ਤੋਲੇ, ਗੋਕੇ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਕੂਟਕੇ ਸਭਨੂੰ ਸਫੂ
ਫ ਕਰਕੇ ਤਿਗੁਣੀ ਸਹਤ ਵਿਚ ਮਾਜੂਨ ਬਣਾਓ, ਖੁਰਾਕ
ਇਕ ਤੋਲਾ।

ਮਾਜੂਨ ਫੋਦਿੰਜ

ਫਤਕ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੋਲਾ। ਫੋਦੰਜ ਅ
ਸਲੀ ਅਰ ਦਰਯਾਈ, ਫਤਰਸਾਲਿਓਂ ਦਸ ਦਸ ਦਿ
ਰਮ, ਕਿਰਫਸ ਦੇ ਬੀ, ਸੌਂਫ, ਬਾਬੂਨਾ, ਹਾਸਾ, ਚਾਰ ਚਾ
ਰ ਦਿਰਮ, ਕਾਸਮ ਪੀਲਾਂ ਦਿਰਮ, ਕਾਲੀ ਮਰਚ, ਚੁਤਾ
ਲੀ ਦਿਰਮ, ਸਹਤ ਤਿਗੁਣੀ ਵਿਚ ਮਾਜੂਨ ਬਣਾਓ, ਖੁਰਾ
ਕ ਇਕ ਦਿਰਮ।

ਮਾਜੂਨ ਬੀਹਦੀ

ਖੈਫਿਜ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅੰਟੀ ਬੀਹਦਾਪਾਲ

ਚਾਲੀ ਦਿਰਮ, ਸ਼ਹਤੂਤ ਅਠਾਰਾ ਦਿਰਮ, ਸੇਉ ਦਾ ਪਾਣੀ ਚਾਲੀ ਦਿਰਮ, ਫਲਾਵੇ ਅਰਕਾਂ, ਜਦ ਗਾੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਦ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਵਾਵਾਂ ਕੁਟਕੇ ਮੁਸਤਗੀ, ਊਦ, ਦਾਰਚੀਨੀ, ਹਰੇਕ ਚਾਰ ਦਿਰਮ, ਸਿੱਟੀ ਭੂਰਬੂਰ, ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਰਮ, ਸਕੂਮੂਨੀਆਂ ਦੋ ਦਿਰਮ, ਖੁਰਾਕ ੧ ਮਾਸੇ।

ਮਾਜੂਨ ਮਸਰੀਤੂਸ

ਇਸਦਾ ਗੁਣ ਤਰਯਾਕ ਫਾਰੂਕ ਵਾਂਗ ਸਾਰੇ ਉਸ ਥੋਂ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਅਰ ਖਾਸ ਕਰ ਮਿਰਗੀ, ਸਕਤਾ, ਸਖਤ ਸੋਜਾਂ ਬਾਹਰੀ ਅਧਰੰਗੀ, ਤੇ ਜੋੜਾਂ ਦੀਆਂ ਪੀੜਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਜਰਜ ਗੁਣ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੋਲਾ। ਮੁਰ, ਕੇਸਰ, ਗਾਰੀਕੂਨ, ਜੰਜਬੀਲ, ਦਾਰਚੀਨੀ, ਅਸਲੁਲਸੂਤਮ, ਹਰੇਕ ਦਸ ਮਿਸਕਾਲ, ਸੰਬਲਉਲਤੀਬ, ਕੁੰਦਰ, ਰਾਈ ਚਿੱਟੀ, ਊਦ ਬਲਸਾਂ, ਉਸਤੂਖਦੂਸ, ਅਜਖਰ, ਕੁਠ ਮਿਠੀ, ਸੀਸਾਲੀਊਸ, ਫਸਾਲੈਤੂਸ ਕਰਨ, ਰਾਤੀਨਜ, ਮਘਾਂ, ਉਸਰਾ, ਲਗਜਤੁਲਤੀਬ, ਜੰਦਬੇਦਸਤਰ, ਜਉਸ਼ੀਰ, ਸਾਜਜ, ਮਈਆ ਸਾਇਲਾ, ਹਰੇਕ ਅਠ ਮਿਸਕਾਲ, ਸਲੀਖਾ, ਫਲੀ ਮਰਚ, ਕੁੰਦਰ ਸੂਰੰਜਾਂ ਮਿਠੀ, ਜਾਵਾ, ਸੋਮਬੂਰੀ ਦੋ ਤੋਲੇ, ਅਕਲੀਲਉਲਮਲਕ, ਜੈਂਤਿਆਨਾ, ਰੋਗਨ ਬਸਾਂ, ਕੁਰਸਫ ਦਫਨੀਨ, ਨੀਲਾ ਮੁਕਿਲ, ਹਰੇਕ ਸਤ ਮਿਸਕ

ਲੇ, ਸੁਦਾਬਦੇ ਬੀ ਛੀ ਮਸਕਾਲ ਉਸਤ, ਨਾਰਦੀਨ, ਮਸਤਗੀ, ਅਕਰਬੀ ਗੋਂਦ, ਫਤਰਾਸਾਲੀਊਂ, ਕਰੂਮਾਨ, ਅਫੀਮ, ਸੌਂਠ, ਗੁਲਸੁਰਖ, ਬਨਫਸ਼ਾਂ, ਖੁਸਕ ਬੜਾਸੀਨ, ਹਰੇਕ ਪੰਜਾ ਮਸਕਾਲ, ਅਕਾਕੀਆ, ਨਾਫਸਕਨਕੂਰੋ, ਫਾਗੀਨੂੰ, ਹਰੇਕ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਮਸਕਾਲ, ਅਨੀਸੂੰ, ਫਤਰ, ਕੋਤਿ ਸਕਬੀਨਜ, ਅਸਾਰੋ, ਹਰੇਕ ਤਿਨ ਮਸਕਾਲ, ਪਹਿਲੇ ਗੋਂਦ ਨੂੰ ਸਿਰਕੇ ਵਿਚ ਭੇਵੋ ਫੇਰ ਤ੍ਰਿਊਣੀ ਸਹਤ ਵਿਚ ਮਜੂਨ ਬਣਾਲਿ।
ਜੇਕਰ ਸਕਨਕੂਰ ਨ ਮਿਲੇ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਥਾਂ ਰਥਨਾਂ ਮਛੀ ਉਨੀਗੀਆਰ ਅਰ ਉਦ ਦੀ ਥਾਂ ਅਧਾ ਤੋਲਾ ਹਬੂਲਗਾਰ, ਅਰ ਅਧਾ ਤੋਲਾ ਮੀ ਜਰਾਵੰਦ ਅਰ ਸਲਜਾਂ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਥਾਂ, ਤਰਬੂਜ਼ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾਓ, ਇਹ ਸਾਜੂਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਥੋਂ ਛੀ ਮਹੀਨੇ ਪਿਛੋਂ ਵਰਤਣੀ।

ਮਾਜੂਨ ਨਜਾਮ

ਸਾਰੀ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਵਡਾ ਬਲ ਦੇਂਦੀ ਹੈ। ਤੋਲਾ ਜਗਰੀ, ਸਕਾਕਲ, ਕੁਦਕ, ਸ਼ਕਾਨ, ਜੌਜਬੋਆ, ਲਾਲੀ ਮਸਰ, ਨੂੰ ਕੁਟੇ ਤੇ ਛਾਣੋ। ਕੇਸਰ, ਸਕਨਕੂਰ, ਨਿਉਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗਿਰੀਆਂ, ਕਸਤੂਰੀ, ਅੰਬਰ, ਚੂਜ਼ਕ ਦੀਆਂ ਗਿਰੀਆਂ, ਵਿਚ ਰਲਾਓ, ਦਾਰਚੀਨੀ, ਤੰਗਮੂੰ, ਪਿਸਤੇ ਦੇ ਰੋਗਨ, ਚਿੱਟੀ ਖੰਡ, ਨਾਲ ਸਭ ਦਵਾਵਾਂ

੨੮੪ ਰਲਾਓ, ਹਰ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਰਤੀ ਖਾਓ,
ਬਾਜਾ ਕੁਸ਼ਤਾ ਨਰਗਸੀ, ਪਰਹੇਜ਼ ਖਾਸ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਖਾ
ਣੀ,

ਮਾਜੂਨ ਬਿਲਾਦਰਾ।

ਜੋ ਲਕਵੇ, ਫ਼ਾਲਜ, ਸੁਸਤੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਪੇਸ਼ਾਬ ਦਾ ਟੇ
ਪਾ ਟੇਪਾ ਕਰਕੇ ਆਉਣਾ, ਪੇਟ ਦੀ ਪੀੜ ਦੇ ਰੋਗ, ਅਤੇ ਹੋਰ
ਰੋਗੀਆਂ ਸੋਜਾਂ, ਅਤੇ ਮਸਤਾਨੇ ਦੁੱਧਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਗੜ੍ਹੇ ਤ੍ਰੀਮਤਾਂ ਨੂੰ
ਪਰਸੂਤ ਦੇ ਰੋਗ, ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਹੱਡੀ, ਬਲਗਮ ਦੇ ਰੋਗ,
ਅਤੇ ਬੈਲੇ ਆਦਿਕ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਡਾ ਗੁਣ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਸਾਂ
ਇਸ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਪਰਤਾਇਆ ਹੈ। ਤਰੀਕਾ। ਮਗ
ਜ਼ ਦਰ ਵਾਤੋਲਾ, ਪੋਸਤ ਤੋਲੇ, ਤਿਲਾਂ ਦਾ ਤੇਲ ਪੰਜ ਤੋਲੇ
ਪਾਣੀ, ਸੁਗੰਧ ਤੋਲੇ ਪਾਓ, ਡੋਕਾ ਦੁਧ ਪੰਜ ਸੇਰ ਪਕੇ, ਰਿ
ਟੀਖੰਡ ਦੋ ਸੇਰ ਰਲੇ, ਚਿਟੇ ਤਿਲ ਚਾਰ ਤੋਲੇ, ਕੁਟਕੇ ਦੂ
ਧ ਵਿੱਚ ਪਾਕੇ ਕਵਾਮ ਕਰੋ, ਕਵਾਮ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸੋਂਢਾਂ
ਦੀਆਂ ਗਿਰੀਆਂ, ਪਿਸਤਾ, ਖੁਰਮਾਨੀਆਂ, ਚਿਰੌਂਜੀ ਤਿ
ਉਨ੍ਹੇ ਤੇ ਅਖਰੋਟ ਦੀ ਗਿਰੀ, ਹਰੇਕ ਸਭ ਸਤ ਤੋਲੇ ਰਲਾ
ਓ, ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਪਿੱਛੋਂ ਛ ਮਾਸੇ ਦਾ
ਦਾ ਕਾਜ ਦੁਧ ਨਾਲ ਤਾਕਤ ਮੂਜਬ ਖਾਓ,

ਮਤਬੂਖ ਮਨਾਮਕੀ,

(ਸਨਾਮਕੀ ਦਾ ਕਾੜ੍ਹਾ) ਜੋ ਬਲਗਮ ਤਾਪ ਨੂੰ ਹਟਾਦੇ,

ਇਹੁ ਕਾਹੜ੍ਹਾ ਮਾਦੇ ਨੂੰ ਪਕਾਉਣ ਸਮੇਤ ਵਰਤੋ, ਸਨਾਅ
ਕੀ ਸਾਫ ਪੱਤਿਆਂ ਦਿਰਮ, ਕਾਸਨੀ, ਸੌਂਫ, ਮੁਲਠੀ, ਗੁਲਸੁ
ਰਖ, ਬਨਫਸ਼ਾਂ, ਨੀਲੋਫਰ, ਤਿਨ ਤਿਨ ਦਿਰਮ, ਮੁਨਕਾ
ਦਸ ਦਿਰਮ, ਉਨਾਬ ਦਸ ਦਾਣੇ, ਆਲੂ ਬੁਖਾਰਾ ਵੀਹ ਦਾ
ਣੇ, ਈਸਬੀਲ, ਮਗਜ਼ ਫਲੂਸ, ਪੰਦਰਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਰਮ,
ਜਾਂ ਰੋਗ ਨਾਲੇ ਤੇ ਰੋਗੀ ਦੇ ਬਲ ਮੂਜਬ ਘਟ ਵਧ ਕੈਕੇ ਦ
ਸਤੂਰ ਮੂਜਬ ਕਾਹੜ੍ਹਾ ਬਣਾ ਲਵੋ।

ਮਤਬੂਖ ਅਫਤੀਮੂੰ।

ਜੋ ਮਾਲੀਖੌਲੀਆ, ਮਿਰਗੀ, ਸਰਤਾਨ, ਜੈਲੂਸ, ਹ
ਸਬਾ, ਅਰ ਜਣਦੀ ਨੂੰ ਗੁਣਦਾਇਕ ਹੈ। ਨੁਸਖਾ।
ਕਾਬਲੀ ਹਰੀੜ੍ਹ, ਉਸਤੂਖਦੂਸ, ਜ਼ਬੀਬ ਮੁਨਕਾ, ਦਸ
ਦਸ ਦਿਰਮ, ਸਾਹਤਰਾ, ਬਸਫਾਇਜ, ਸਨਾਅ ਕੀ ਹਰੇ
ਕ ਪੰਜ ਦਿਰਮ, ਦਰੜਾ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਰਤਲ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ
ਉਬਾਲੋ। ਜਦ ਤਿਹਾਈ ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਤਦ ਲਾਹਕੇ ਅਫ
ਤੀਮੂੰ ਦਸ ਦਿਰਮ, ਕਪੜੇ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਵਿੱਚ ਪਾਓ, ਜ
ਦ ਠੰਢਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਦ ਗਾਲੀ ਨੂੰ ਸਤ ਮਾਸੇ, ਮਿਸਰ ਸਕੂਤ
ਰੀ ਇੱਕ ਦੋ ਮੁਰਖ ਬਰੀਕ ਕਰਕੇ ਵਿੱਚ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਤੋਲੇ
ਪਾਕੇ ਵਰਤੋ।

ਮਤਬੂਖ ਹਲੀਲਾ ਜਰਦਾ।

ਪੀਲੀ ਹਰੜਾਂ ਦਾ ਕਾਹੜ੍ਹਾ। ਰਸਦ, ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਪੀੜ, ਮੁ

ਨਜ਼ਲਾ, ਖਫਕਾਨ, ਜੋੜਾਂ ਦੀ ਪੀੜ ਨੂੰ ਗੁਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਤਰੀਕਾ।
ਪੀਲੀ ਹਰੜ, ਤੋਲਾ ਦਿਰਮ, ਆਲੂ ਬੁਖਾਰਾ ਵੀਹ ਦਾਣੇ, ਅ
ਜੀਰੂ ਸਤ ਮਾਸੇ, ਛਪੂੜੀਆਂ ਤੀਹ ਦਾਣੇ, ਇਮਲੀ ਵੀਹ
ਦਿਰਮ, ਕਾਸਨੀ ਨੌ ਮਾਸੇ, ਉਬਾਲ ਕੇ ਵਿਚ ਤੁੰਜਬੀਨ ਵੀਹ ਦਿ
ਰਮ, ਸਕਮੂਨੀਆਂ ਛੀ ਸੁਰਖ, ਰਲਾ ਕੇ ਵਰਤੋ ਜੇ ਦਵਾਫੀ
ਕ ਨਰਮ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਗਜ਼ ਫਲੂਸ, ਪਾਓ।

ਮਤਬੂਖ ਫਵਾਕਾ।

(ਮੇਵਿਆਂ ਦਾ ਕਾਹੜਾ) ਬੁਖਾਰ, ਨਕੰਦੀ ਪੀੜ, ਤਿਲੀ, ਸੂ
ਗੀ, ਦਮਾਂ ਵੀ ਸਿਰ ਪੀੜ, ਗਮਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਰਮ ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ
ਰਾਜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤਰੀਕਾ। ਉਨਾਬ ਦਸ ਦਾਣੇ, ਲੰ
ਸੂੜੀਆਂ, ਆਲੂ ਬੋਲੀ, ਵੀਹ ਵੀਹ ਦਾਣੇ, ਨੀਲੋਫਰ, ਕਾ
ਸਨੀ, ਤਿਨ ਤਿੰਨ ਦਿਰਮ, ਗੁਲ ਸੁਰਖ ਚਾਰ ਦਿਰਮ, ਸ
ਨਾ ਮਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਪੰਜ ਦਿਰਮ, ਸੁਨਾਮਕੀ ਸਤ ਦਿਰਮ, ਹਿ
ਮਲੀ ਦਸ ਦਿਰਮ, ਤੁੰਜਬੀਨ ਮਗਜ਼ ਫਲੂਸ, ਪੰਦਰਾਂ
ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਰਮ, ਉਬਾਲ ਕੇ ਖੂਨ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਵਰਤੋ

ਮਤਬੂਖ ਗਾਰੀਕੂ

ਮਿਰਗੀ, ਮੌਲੀਖੋਲੀਆ ਤੇ ਕੁਸਟ ਆਦਿਕ ਨੂੰ ਗੁਣ
ਕਾਰੀ ਹੈ। ਤਰੀਕਾ। ਕਾਬਲੀ ਹਰੜ, ਉਸਤੂਖ
ਦੂਸ, ਮੁਨਕਾ ਦਸ ਦਸ ਦਿਰਮ, ਸ਼ਾਹਤਰਾ, ਬਸਫਾਈ

ਜੇ, ਸਨਾਮਕੀ, ਮਨਕੀ, ਪੰਜਪੰਜ ਦਿਰਮ, ਦਰੜਕਰ ੨੮
ਕੇ ਤਿਨ ਦਿਤਲ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਉਬਾਲਕੇ ਜਦ ਇਕ ਦਿਰਮ
ਰਹਿਜਾਵੇ ਤੇਤਾਂ ਲਾਹਕੇ ਦਸਦਿਰਮ, ਗਾਈਕੇ ਘੇਟਲੀ
ਵਿੱਚ ਬੰਨਕੇ ਪਾਇਓ ਜਦ ਠਰਜਾਣ ਤਦ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਮਾ
ਸੇ ਗਾਈਕੇ ਸਤਮਾਸੇ ਸਾਫ਼ਰੂਗਬਦ, ਰਤਾਕੁ ਏਲੂਆ
ਤੇ ਵਿੱਟੀਅੱਡੂ ਪਾਕੇ ਪੀਜਾਓ,

ਮਤਬੂਖਸੂਰੀਜਾਂ

ਜੇ ਜੋੜਾਂ ਦੀਆਂ ਪੀੜਾਂ, ਦਵਾਲੀ, ਗੀਠੀਆਂ, ਗੀਮਣਵ
ਆਦਿਕ ਨੂੰ ਵਡਾ ਫਾਇਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤੋਲਾ। ਜਪੀ
ਲੀਹਰੜ ਵੀਹਾਦਿਰਮ, ਬਨਫਸਾ, ਗੁਲਸੁਰਖ ਪੰਜਰ
ਦਿਰਮ, ਕਾਸਨੀ ਤਿਨ ਦਿਰਮ, ਅਠੀ ਸੂਰੰਜਾਂ ਸਤਮਾਸੇ
ਬੇੜਕੁ ਪਟਨਾ, ਦਰੜਕਰਕੇ ਡਲਾਕੇ ਉਬਾਲੋ ਚਿਟੀ
ਖੰਡ, ਤੇੱਜਬੀਨ, ਪਾਕੇ ਪੀਓ।

ਮਾਉਲਫਵਕਾ।

ਕੀਨਾਂ ਦੀ ਪੀੜ, ਰਮਦ, ਗੁਰਦੇ ਦੀ ਪੀੜ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਕਰ
ਦਾ ਹੈ। ਤੋਲਾ। ਉਨਾਬ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਰਮ ਪਾਨੇ ਦਾਣੇ
ਆਲੂ ਬੁਖਾਰਾ ਸਤ ਦਾਣੇ, ਇਮਲੀ ਦਸ ਦਿਰਮ। ਨੀਲੋ
ਫਰ ਦੇ ਫੁੱਲ ਤਿਨ ਦਾਣੇ, ਬਨਫਸਾਂ ਦੇ ਫੂਲ ਦਸ ਮਾਸੇ
ਸੂੜੀਆਂ ਵੀਹ ਦਾਣੇ, ਕਾਸਨੀ ਹਰੀ ਪੰਜ ਦਿਰਮ

ਲੀਹਗੀਰ, ਜ਼ਰਿਸ਼ਕ, ਖ਼ਤਮੀਦੇ ਬੀ, ਚਾਰ ਚਾਰ ਦਿਰਮ
ਬਸਫਾਇਜ, ਫਿਸਤਕ ਛੀ ਦਿਰਮ ਉਪਰ ਲਿਖੀ ਤੌਲ
ਪੂਰ ਪੀਓ,

ਮਲ੍ਹਮ ਦਖ਼ਲੀਊਨ

ਜੋ ਖ਼ਨਾਜ਼ੀਰ, ਸੋਜਾ, ਪੀਲ੍ਹਾਂ, ਅੱਰ ਪਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੀ
ਚਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੋਲਾ। ਗਮ ਮੁਕਰ ਦਾਸੇ ਗਾਧ
ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਵੀਹ ਦਿਰਮ, ਰੋਗਨ ਜ਼ੈਤ ਚਾਲੀਹ
ਦਿਰਮ ਵਿੱਚ ਪਕਾਓ, ਅਰੁ ਲਕੜ ਨਵੇ ਚਮਚੇ ਨਾਲ ਹਿ
ਲਾਉਂਦੇ ਰਹੋ। ਜਦ ਤੇਲ ਕਾਲਾ ਹੋਜਾਵੇ ਈਸਬਗੋਲ
ਦਾ ਲੁਆਬ, ਖ਼ਤਮੀਦੇ ਬੀ, ਮੂਰਦੇ ਬੀ, ਹਲਬਾ, ਅ
ਲਸੀ ਛੀ ਛੀ ਦਿਰਮ ਰਲਾਕੇ ਜਦ ਗਾਹੜ੍ਹਾ ਹੋਜਾਵੇ
ਤਦ ਵਰਤੋ।

ਮਲ੍ਹਮ ਉਸ਼ਕ

ਜੋ ਸਖ਼ਤ ਸੋਜਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਖ਼ਾਸਕਰ ਖ਼ੁਨਾਜ਼ੀਰ
ਅਰੁ ਨਾਸੂਰ ਨੂੰ। ਤੋਲਾ। ਉਸ਼ਕ, ਮੁਕਲ ਪੰਜ
ਜ ਮਾਸੇ, ਪੀਲੀ ਮੋਮ ਇਕ ਤੋਲਾ, ਸਰਸੋਂ ਦੇ ਅਧਪਾ
ਕਰੇ ਤੇਲ ਵਿੱਚ ਹਲ ਕਰਕੇ ਪਕਾਓ, ਅਰੁ ਇਨਾਂ ਦਵਾਂ
ਨੂੰ ਕੁਟ ਛਾਣਕੇ ਵਿੱਚ ਰਲਾਓ, ਰਾਈ, ਗੰਧਕ, ਆਉਲੇ
[illegible], ਸਮੁੰਦਰਝਗ, ਲੀਮੀਜ਼ਰਾਵੰਦ, ਹਰੇਕ ਪੰਜ ਮਾ
[illegible], ਜੇਕਰ ਫੋੜੇ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਪਾਕਨਾ ਹੋਵੇ ਤਦ ਖ਼ਤਮੀ ਦੇ ਬੂ

ਅਤੇ ਘੋਤੇ ਇਕ ਤੋਲਾ ਹੋਰ ਪਾਓ।

ਮਲਮ ਇਸਫੀਦਾਜ

ਜੋ ਖੁਦਾ ਦੀ ਖੀਨ੍ਹ ਕੇ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਕ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤ੍ਰੇਲ ਟਕੇ ਦਿ-
ਦੀ ਮੋਮ ਸਤ ਮਾਸੇ, ਗੁਲ ਰੋਗਨ ਨੌ ਤੋਲੇ, ਰਲਾ ਕਰਕੇ
ਪਕਾਓ, ਅਰ ਦਸ ਦਿਰਮ ਇਸਫੀਦਾਜ ਪੀਹ ਕੇ ਮਿਲਾਓ

ਮਲਮ ਕਾਲੀ।

ਜੋ ਬਵਾਸੀਰ ਆਤਸ਼ਕ ਅਰ ਹੋਰਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਰਾਜੀ ਕਰ-
ਦੀ ਹੈ। ਤ੍ਰੇਲ ਤਾਜਾ ਗੋਕਾ ਮੱਖਣ ਇਕ ਪਾ ਕਰਕੇ, ਮੁਰਦ-
ਸੰਗ ਇਕ ਤੋਲਾ, ਨੀਲਾ ਥੋਥਾ ਇਕ ਤੋਲਾ। ਕੁਟ ਛਾਣ ਕੇ ਬ-
ਰੀਕ ਕਰਕੇ, ਮੱਖਣ ਵਿਚ ਰਲਾਕੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਕੜਛ ਵਿਚ ਪ-
ਕਾਓ, ਅਤੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਦਸਤੇ ਨਾਲ ਹਿਲਾਓ, ਜਦ ਗਾੜ੍ਹੀ ਹੋ-
ਣ ਲਗੇ ਤਾਂ ਘੋਤੇ ਨਿੰਮ ਦੇ ਹੋਰ ਪਾਓ।

ਸਿਫ਼ਤ ਜਾਂ ਮੁਰਕਬ ਦਵਾ ਦੇ ਦਰਜੇ ਜਾਨਣ ਦੀ ਰੀਤ।

ਦਵਾਵਾਂ ਦੇ ਤੋਲ ਭਾਂਵੇ ਵਧ ਘਟ ਹੋਣ ਭਾਂਵੇ ਬਰਾ-
ਬਰ ਅਥਵਾ ਬਰਾਬਰ, ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਤੋਲ ਇਕ ਥਾਂ ਲਿਖਿਆਂ ਦਾ-
ਰ ਨਕਸ਼ਾ ਖਿਚਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਲਿਖੋ, ਅਰ ਇਸੇ ਨਕਸ਼ੇ
ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਦਵਾ ਦਾ ਨਾਉਂ ਭੀ ਲਿਖ ਲਓ। ਫੇਰ ਤੀਜੇ
ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਦਵਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਲਿਖੋ। ਅਰ ਇਸ

ਹੋ ਅਗਲੇ ਚੌਥੇ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਹਰ ਦਵਾ ਦੇ ਤੋਲ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਦਰਜੇ ਨਾਲ ਗੁਣਾ ਕਰਕੇ ਜੋ ਗੁਣਨਫਲ ਆਵੇ ਲਿਖ ਦਿਓ। ਫੇਰ ਸਾਰਿਆਂ ਗੁਣਨਫਲਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਕੇ ਤੋਲਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਪੁਰ ਵੰਡੋ ਜੋ ਲਬਧੀ ਨਿਕਲੇ ਉਹ ਮਿਸ਼੍ਰਤ ਦਾ ਦਰਜਾ ਹੋਊ। ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦੋ ਨਕਸ਼ੇ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ। ਪਹਿਲਾ ਨਕਸ਼ਾ ਉਸ ਗਰਮ ਮੁਰੱਕਬ ਦੇ ਦਰਜੇ ਕਢਣ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੋ ਦਵਾਵਾਂ ਥੀਂ ਮਿਸ਼੍ਰਤ ਹੈ, ਅਰ ਦੋਵੇਂ ਦਵਾਵਾਂ ਤੋਲ ਅਤੇ ਕੈਫੀਅਤ ਵਿਚ ਇਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਦਰਜੇ ਵਿਚ ਅਡ ਰਹਨ। ਦੂਜਾ ਨਕਸ਼ਾ ਸਰਦ ਮੁਰੱਕਬ ਦੇ ਦਰਜਾ ਕਢਣ ਦਾ ਹੈ। ਅਰ ਇਹ ਬੀ ਪਹਲੇ ਮੁਰੱਕਬ ਵਾਂਙੂ ਦੋ ਦਵਾਵਾਂ ਥੀਂ ਮਿਸ਼੍ਰਤ ਹੈ। ਜੋ ਮੁਰੱਕਬ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਦਵਾਵਾਂ ਥੀਂ ਮਿਸ਼੍ਰਤ ਹੋਵੇ ਉਸਦਾ ਦਰਜਾ ਬੀ ਇਸੇ ਤਰਹ ਹੀ ਕਢੀਦਾ ਹੈ। ਦਵਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮੂਜਬ ਖਾਨੇ ਬਣਾਕੇ ਗੁਣਾ ਤੇ ਭਾਗ ਕਰਕੇ ਉਸਦਾ ਦਰਜਾ ਕਢ ਲਓ।

ਪਹਲਾ ਨਕਸ਼ਾ।

ਦਵਾ ਦਾ ਨਾਉਂ	ਤੋਲ	ਦਰਜੇ	ਗੁਣਨਫਲ	
[illegible]	੨	੩	੬	ਦੋਹਾਂ ਗੁਣਿਆਂ
ਅਜਮੁਦ	੨	੨	੪	ਦਾ ਜੋੜ ੧੦ ਹੈ

ਅਰ ਦੁਹਾਂ ਤੋਲਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ੪ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ੧੦÷੪=੨½ ਲਬਧੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੁਰਕਬ ਢਾਈ ਦਰਜੇ ਪੁਰ ਗਰਮ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਅਧ ਵਿਚ ਗਰਮ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਨਕਸ਼ਾ

ਦਵਾਦਾਨਾਉਂ	ਤੋਲ	ਦਰਜੇ	ਗੁਣਫਲ	ਲਬਧੀ
ਫੂਲਕੇ ਦੇਥੀ	੩	੩	੯	ਗੁਣੀ ਦਾ ਜੋੜ ੧੫ ਹੈ। ਤੋਲਾਂ
ਰਖੇਕਾਸ	੩	੨	੬	ਦਾ ਜੋੜ ੬ ਹੈ ਵੰਡਿਆਂ ਢਾਈ ਲਬਧੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੁਰਕਬ ਢਾਈ ਦਰਜੇ ਪੁਰ ਠੰਢਾ ਹੈ।
ਜੇ ਮੁਰਕਬ ਦੀਆਂ ਦਵਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਦਵਾ ਮੋਤਦਿਲ ਹੋਵੇ, ਤਦ ਉਸਦੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਥਾਂ ਬਿੰਦੀ ਲਿਖਕੇ ਉਸਦੇ ਤੋਲ ਨੂੰ ਗੁਣਫਲ ਦੇ ਬਿਨਾ ਲਬਧੀ ਦੇ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਲਿਖੋ ਭਾਗ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਭਾਜਕ ਦੇ ਨਾਲ ਰਲਕੇ ਭੁੱਲ ਨਾ ਪੈ ਜਾਵੇ।

ਨਕਸ਼ਾ

ਦਵਾਦਾਨਾਉਂ	ਤੋਲ	ਦਰਜਾ	ਗੁਣਫਲ	ਦਰਜੇ ਦੀ ਲਬਧੀ	ਇਹ ਮੁਰਕਬ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਵਿਚ ਗਰਮ ਹੈ। [illegible]
ਫਕਾਰੀ	੨	੦	੨	ਤੋਲਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ੪	[illegible]
ਫਲਾਲੀ	੨	੩	੬	ਗੁਣਫਲਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ੮	[illegible]

ਜੇ ਮੁਰਕਬ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦਵਾਵਾਂ ਗਰਮ ਹੋਣ ਅਰ ਕੋਈ ਸਰਦ ਤਦ ਗਰਮ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਲਿਖੋ ਅਰ ਸਰਦ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਕੇਵਲ ਇਕੋ ਸਤਰ ਵਿਚ ਲਿਖੋ ਤਦ ਗਰਮ ਤੇ ਸਰਦ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਆੜੀ ਲੀਕ ਖਿੱਚੋ। ਫੇਰ ਗਰਮ ਦੇ ਗੁ-

ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਅਡ ਲਿਖੋ ਅਰ ਸਰਦ ਦੇ ਗੁਣਫਲਾਂ ਨੂੰ ਅਡ। ਫੇਰ ਜੋ ਵਡੀ ਹੋਵੇ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਛੋਟੀ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦੇਵੋ ਅਰ ਜੋ ਬਾਕੀ ਰਹੇ ਉਸਨੂੰ ਜੇ ਵਧ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗਰਮ ਤੇ ਸਰਦ ਦੇ ਤੋਲਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰ ਦੇਵੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੰਬੰਧ ਲਾਓ। ਬਸ ਲਬਧੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਫਲ ਮੁਰਕਬ ਦਾ ਦਰਜਾ ਹੋਊ।

ਨਕਸ਼ਾ

	ਨਾਉਂ	ਤੋਲ	ਦਰਜਾ	ਗੁਣਫਲ	
ਗਰਮ	ਫਲਾਣੀ	੩	੨	੬	ਅਧੀ ਲ-ਬਧੀ
ਸਰਦ	ਫਲਾਣੀ	੩	੩	੯	

ਇਹ ਮੁਰਕਬ ਪਹਿਲੇ ਅਧੇ ਦਰਜੇ ਵਿਚ ਹੋਊਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਦ ੯ ਚੋਂ ਗਰਮਾ ਫਲ ੬ ਵਿਚੋਂ ਘਟਾਇਆ, ਤਦ ੩ ਬਾਕੀ ਰਹੇ, ਜਦ ਇਨ ਨੂੰ ਤੋਲਾਂ ਦੇ

ਜੋੜ ਪੂਰ ਜੋ ੬ ਹੈ ਵੰਡਿਆ ਤਦ ਅਧਾ ਲਬਧੀ ਹੋਇਆ।

	ਗਰਮ	ਗਰਮ
ਨਾਉਂ	ਫਲਾਣੀ	ਫਲਾਣੀ
ਤੋਲ	੪	੬
ਦਰਜਾ	੩	੪
ਗੁਣਫਲ	੧੨	੨੪

ਸਰਦ	ਸਰਦ
ਫਲਾਣੀ	ਫਲਾਣੀ
੭	੩
੩	੨
੨੧	੬

ਗਰਮ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਤੋਲਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ੧੦ ਹੈ। } ੨੦
ਸਰਦ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਤੋਲਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ੧੦ ਹੈ। }
ਗਰਮ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਗੁਣਫਲਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ੩੬ ਹੈ।

ਸਭਨਾਂ ਦਵਾਵਾਂ ਦੇ ਗੁਣਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ੨੭ ਹੈ। ੨੯੩

ਜਦ ੨੭ ਨੂੰ ੩੬ ਵਿਚੋਂ ਘਟਾਇਆ ਤਦ ੯ ਬਾਕੀ ਰਹੇ ਜਦ ੯ ਨੂੰ ਤੇਲ ਦੇ ਜੋੜ ੨੦ ਪੁਰ ਵੰਡਿਆ ਤਦ ੨੨/੯ ਲਬਧੀ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੁਰਕਬ ੨ ਸਿਧੇ ੫ ਅਰ ੪ ਸਿਧੇ ੫ ਹੁਰਾਰਤ ਮੈ ਹੈ। ਕਿਉਂਜੋ ੪ ਨੂੰ ੨੦ ਨਾਲ ੫ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਅਰ ੪ ਦਾ ਦੂਣਾ ੮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਸ ੮ ਥੋਂ ਇਕ ਬਾਕੀ ਰਿਹਾ, ਅਰ ੧ ਨੂੰ ੪ ਨਾਲ ਚੌਹਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। ਅਰ ੪ ਨੂੰ ਜਦ ਪੰਜ ਗੁਣਾ ਲਈਏ ਤਦ ੨੦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮਲੂਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੁਰਕਬ ਦਾ ਮਿਜ਼ਾਜ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ੫ ਅਰ ੫/੪ ਪੁਰ ਗਰਮ ਹੈ। ਅਰ ਇਹ ਲੇਖਾ ੯ ਨੂੰ ੨੦ ਪੁਰ ਵੰਡਨ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਕਿ ੨ ਜਿਸ ਦੀ ਲਬਧੀ ੨ ਸ਼ਟ ੫ ਅਰ ੪ ਸ਼ਟਾਂਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ॥

ਤਰੀ ਅਰ ਖ਼ੁਸ਼ਕੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਨਲਾ ਕਰ ਲਓ। ਕਿਉਂਜੋ ਉਪਰਲੀ ਉਦਾਹਰਨ ਥੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਦੁਬਾਰੇ ਨਕਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਉਸੇ ਥੋਂ ਸਮਝ ਲਓ।

ਸਿੱਖੀਆਂ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸੌਖਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹਿਠਾਂ ਉਨਾਂ ਦਵਾਂਵਾਂ ਦਾ ਗੁਣ ਭਲਬ ਜਾਂ ਪਛਾਣ ਦੀ ਰੀਤ, ਅਰ ਜਿਹੜੀ ਦਵਾ ਘਟ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿਹੜੀ ਦਵਾ

ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਉਸਦੀ ਥਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਵਾ ਵਟਾਕੇ ਵਰਤੀਣ ਵਾਲੀ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ।

ਘਟ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਉਂ	ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਾਉਂ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਕੁਛ ਤਾਤਪਰਜ	ਦਵਾ ਜੋ ਉਸਦੀ ਥਾਂ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇ।
	ੳ।	
ਉਸਤੂਖ਼ਦੂਸ	ਜੰਗਲੀ ਸੇਬ ਜਾਂ ਮਹੂਸੇਬ	ਅਨੀਸੂਨ
ਉਸ਼ਨਾ	ਝਰੀਲਾ ਘਾਹ	ਕਬਾਬ ਮਾਨਾ
ਉਸ਼ਕ	ਕਾਤਰਬ ਗੋਂਦ। ਕਿਣੀ ਹੈ।	ਸ਼ਕਸ਼ੀਨਜ
	ਅ॥	
ਅਕਰਕਰਾ	ਪਨੀਰ ਮਾਇਆ ਚਾਰ। ਚਾਸ	ਮਰੋੜਾ
ਅੰਜਰੂਠ	ਉਟੈਯਾਨ	ਕਬਾਬ ਮਾਨਾ
ਅਖਗਰੀਆ	ਸਿੰਬਲ ਦੇ ਫਲ ਦਾ ਰਸ	ਚਾਮੁਲਖਦੀਨ। ਮੈਦਲ
ਅੰਬਰਬਾਰੀਸ਼	ਜਰਿਸ਼ਕ	ਗੁਲ ਸੁਰਖ਼ ਦੇ ਬੀ। ਤਿਊੜਾ
ਅਸਕਨਕੂਰ	ਦਾਲਾਦੀ ਇਕ ਜਾਤ ਹੈ	ਮਾਹੀ ਰੀਹਾਂ। ਸਾਲਬ ਮਿਸ਼ਰੀ
ਅਸਕੀਦਾਸ	ਕਾਸੂਰਾਰੀ ਬੂਟੀਦਾ	ਮੁਰਦਾਰ ਸੰਗ
ਆਬਕਾਮਾ	ਮੁਰਕਬ ਦਵਾ ਹੈ, ਦੇਖੋ ਕਰਾਬਾਦੀਨ	
ਅਸ਼ਕੋਲੋ ਕੈਦੂਮੀ	ਘਾਹ ਹੈ	ਜਿਖਰ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ
ਅਜੋਂਰ	ਤੰਗਾਰ	ਵਰਕ। ਸੰਗਯੀਕ।
ਈਰਸਾ	ਸੌਸਨ ਦੀ ਜੜ੍ਹ	ਮਾਦਰਜ਼ੂਸ
	ਬ	

ਘਟ ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਂਵ	ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਉਂ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਬਿਆਨ	ਬਦਲ
ਸਕਬੀਨਜ	ਤੇਦਲ ਬੋਂਟਾ ਹੈ ਲਾਲ ਜਾਂ ਪੀਲੀ। ਇਸ ਦੀ ਬੋ ਕੁਝ ਕੌੜੀ ਤੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹਿੰਗ ਵਾਲਾ ਮਿਲਦੀ	[illegible]
ਸਕਮੂਨੀਆ	ਇਕ ਘਾਹ ਦਾ ਦੁਧ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੋਬੂਆ ਆਖਦੇ ਹੈਂ।	
ਸੋਸਨ	ਨਰਗਸ	ਹਲਬੇ ਦੇ ਬੀ
ਸੁੰਬਲ ਭੂਮੀ	ਜਾਰਦੈਨ। ਬਲਛੜ ਵਾਲਾ ਜੜ੍ਹ ਹੈ।	ਹਿੰਦੀ ਨੀਲ
ਸੀਸਾ ਲਖੂਸ	ਅੰਜਦਾਂ ਦਰਖ਼ਤ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ	ਅੰਜਦਾ
ਸਫਰਜਲ	ਬੀਹ	ਈਸਬਗੋਲ।
ਸਲੀਖ਼ਾ	ਤਜ	ਤਗਰ। ਦਾਰਚੀਨੀ
ਸਾਦ ਕੋਫੀ	ਸੋਠ	ਸੁੰਬਲ ਅਫਰੀਕੀ [illegible] ਉਸਦਾ ਮੂਗ।
ਸੰਖ ਅਰਬਮਨੀ	ਜੇਹੜਿਆਂ ਦਰਖ਼ਤਾਂ ਘਾਹ ਤੇ ਸਿੰਕੇ ਪਤੇ ਸਰਘਾ ਦੇ ਫੁਲਜੇਹੇ	ਅਫ਼ਸਨਤੀਨ
ਸੁਖ਼ਰ	ਜੌਂਦੇ	
ਸੰਚਾਨਜ	ਭੇਰ ਦੇ ਬੀ	
ਸੈਤਰਜ	ਚਤਰਾ ਦਰਖ਼ਤ ਹੈ ਮੋਰ ਜਿਹਾ। ਟਾਹਣੀਆਂ ਘਾਹ ਦਰਗਾ	ਡਿਬਲੀ ਦੇ ਵੇਲਾਂ ਵਿਚ ਯਸਦ। ਹੋਰਕੇ ਮਜੀਠ
ਸੌਨੀਜ	ਕਲੌਂਜੀ	
ਸਾਦਨਾ ਤੇ ਸਾਦਿਜ	ਇਕ ਤਰਾਂ ਦਾ ਪੀਲਾ ਲਾਲ ਤੇ ਚਿਣਾ ਪਥਰ ਹੈ।	ਚੌਮਕ ਪਥਰ
	ਹ	
ਹਮਾਮਾ	ਲਾਲ ਚੇਰੀ ਮਿਸਰੀ	ਅਸਾਰੇ ਜਾਂ ਦੂਣ। ਲੌਂਗ

ਅਰਬ ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਉਂ	ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਉਂ ਜਾਂ ਤਾਤਪਰਜ	ਯੰਦਲ
ਹਬੂਲ ਗਾਰ	ਜਵਾਂਹਾਰੇ ਦੇ ਬੀ	ਕਲੌਂਜੀ
ਹਬੁਲ ਰਸ਼ਾਦ	ਇਕ ਤਰਾਂ ਦੀ ਸਰਸੋਂ ਹੈ	ਜਰਜਾਰ
ਹਾਮਾਜ਼	ਚੂਕਾ	ਹਮਾਜ਼ ਅਫ਼ਜਨ
ਹਬੂਲ ਖ਼ਿਜ਼ਰ	ਬਤਮ ਨਾਮੇ ਫਲ ਦੀ ਸਿਨ	ਨੈਣੇ ਬਾਦਾਮ। ਪਿਸਤਾ
ਹਾਸ਼ਾ	ਪਹਾੜੀ ਪੂਦਨਾ	ਦੁਮਤਾਂ ਦੁਸਤਿ ਅਫਤੀ ਮੂੰ ਉਸ ਜਿਨਾਹੀ ਹੋਰ-ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧਾ।
ਹਬੁਲ ਨੀਲ	ਮਰ ਚਾਈ	ਭੂਮੇ ਦਾ ਗੂਦਾ। ਚਿਜਰ ਇਰ-ਮਨੀ ਉਸ ਦੋ ਫੀਵਾਂ ਹਿਸਾ
ਹੱਬੇ ਅਸ	ਅਪਰਾ	ਤੂਤ ਦੀ ਛਿਲ
ਹਸਨ ਲਬਾ	ਛੁਹਾਰਾ	ਲਾਦਨ ਤੇ ਮਸਤਗੀ
ਹਿਬ ਸਨੋਬਰ	ਦੋ ਤਰਾਂ ਦਾ ਫਲ ਹੈ	ਬਾਹ ਕਈ ਸਨਾਰ ਕਲਾਮ-ਬੂਲ ਮੇਰੇ ਕਈ। ਹਬੂਲ ਗਾਰ
ਹਬ ਬਲਸਾਂ	ਬਲਸਾਂ ਦੇ ਬੀ ਜੋ ਮਿਰਚ ਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ	ਸਲੋਖਾਂ ਉਸ ਜਿਨਾ। ਦਸਵਾਂ ਹਿਸਾ ਜਾਵਤ੍ਰੀ
ਹੋ ਸ਼ਰੀਰੂ	ਇਕ ਬੂਟੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਪਤੇ ਤੁਰਧੂ ਵਰਗੇ ਹਨ। ਡਾਟੇ ਲਾਲ ਤੇ ਚਿਟੇ।	ਅਜਾਖਰ। ਸੈਤਜ ਉਸ ਤੋਂ ਅਧਾ।
ਹਲਘੂੰ	ਗਲਗਲੂ। ਅਨਾਰ ਬੂਸ ਜਾਸ-ਤੂ ਵਰਗਾ ਫਲ ਹੈ।	ਤ੍ਰੈਮਾ
	ਕ	
ਕੈਫ਼ਾ	ਕੀੜਾ ਖੋਰੇਜਾ	ਉਸ਼ਕ
ਕਹਰ ਮਾਨਾ	ਕੇਸਰ ਦੇ ਬੀ	ਅਦਖਰ
ਕਸ਼ਤ	ਕੁਲਥੀ	ਕਬਾਬਾ

ਲਵੇ ਪਤੇ ਇਕ ਤੋਲਾ ਔਰ ਪਾਓ।

ਮਲ੍ਹਮ ਇਸਫ਼ੀਦਾਜ

ਜੋ ਗੁਦਾ ਦੀ ਪੀਲ੍ਹੇ ਤੇ ਚੀਸਾਂ ਨੂੰ ਗੁਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਤ੍ਰੇਲਾ ਵਿ-ਟੀ ਮੋਮ ਸਤ ਮਾਸੇ, ਗੁਲ ਰੋਗਨ [illegible] ਤੋਲਾ, ਰਲਾ ਕਰਕੇ ਪਕਾਓ, ਅਰਦਸ ਇਰਮ ਇਸਫ਼ੀਦਾਜ ਪੀਹ ਕੇ ਮਿਲਾਓ।

ਮਲ੍ਹਮ ਕਾਫ਼ੂਰੀ।

ਜੋ ਖੁਰਕ ਆਤਸ਼ਕ ਅਰ ਹੋਰਨਾਂ ਜ਼ਖਮਾਂ ਵਾਸਤੇ ਚੰ-ਗੀ ਹੈ। ਤੇਲ ਤਾਜ਼ਾ ਗਊ ਦਾ ਮੱਖਣ ਇਕ ਪਾ ਕਰਨਾ, ਮੁਰਦਾ ਸੰਗ ਇਕ ਤੋਲਾ, ਨੀਲਾ ਥੋਥਾ ਇਕ ਤੋਲਾ। ਕੂਟ ਛਾਣ ਕੇ ਬਾ-ਰੀਕ ਕਰਕੇ, ਮੱਖਣ ਵਿਚ ਰਲਾ ਕੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਕੜਛੇ ਵਿਚ ਪਾਓ. ਅਤੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਦਸਤੇ ਨਾਲ ਹਿਲਾਓ. ਜਦ ਕਾਲੀ ਹੋ-ਵ ਜਾਵੇ ਤੀ ਪਤੇ ਨਿੰਮ ਦੇ ਰੋਹ ਪਾਓ।

ਸਿਆਹੀ ਜਾਂ ਮੁਰਕੱਬ ਦਵਾ ਦੇ ਦਰਜੇ ਲਭਣ ਦੀ ਰੀਤ।

ਦਵਾਵਾਂ ਦੇ ਤੋਲ ਜਾਣੇ ਦਵਾ ਦੇ [illegible] ਅਪਣਾ ਸੁਭਾਵ. ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਤੋਲ ਇਕ ਥਾਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾ-ਵੇ ਨਕਸ਼ਾ ਖਿਚ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਲਿਖੋ, ਅਰ ਇਸੇ ਨਕਸ਼ੇ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਦਵਾ ਦਾ ਨਾਉਂ ਭੀ ਲਿਖਣਾ। ਹਰ ਇਕ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਦਵਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਲਿਖੋ। ਅਰ ਇਸ

੨੯੦ ਲੋ ਅਗਲੇ ਚੌਥੇ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਹਰ ਦਵਾਈ ਦੇ ਤੋਲ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਦਰਜੇ ਨਾਲ ਗੁਣਕੇ ਜੋ ਗੁਣਨਫਲ ਆਵੇ ਲਿਖ ਦਿਓ। ਫੇਰ ਸਾਰਿਆਂ ਗੁਣਨਫਲਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਕੇ ਤੋਲਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਨੂੰ ਪੁਰ ਵੰਡੋ ਜੋ ਲਬਧੀ ਨਿਕਲੇ ਉਹ ਮਿਸ੍ਰਤ ਦਾ ਦਰਜਾ ਹੋਊ। ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦੋ ਨਕਸ਼ੇ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ। ਪਹਿਲਾ ਨਕਸ਼ਾ ਉਸ ਗਾਜ਼ਾ ਮੁਰਕਬ ਦੇ ਦਰਜੇ ਕਢਣ ਦਾ ਹੈ ਜੇਹੜੇ ਦੋ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਬੀ ਮਿਸ੍ਰਤ ਹੈ, ਅਰ ਦੋਵੇਂ ਦਵਾਈਆਂ ਤੋਲ ਅਤੇ ਕੈਫੀਅਤ ਵਿਚ ਇਕੋ ਜੇਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਦਰਜੇ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਰਖਨ। ਦੂਜਾ ਨਕਸ਼ਾ ਅਜੇਹੇ ਮੁਰਕਬ ਦੇ ਦਰਜਾ ਕਢਣ ਦਾ ਹੈ। ਅਰ ਇਹ ਬੀ ਪਹਿਲੇ ਮੁਰਕਬ ਵਾਂਙੂ ਦੋ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਮਿਸ੍ਰਤ ਹੈ। ਜੋ ਮੁਰਕਬ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਬੀ ਮਿਸ੍ਰਤ ਹੋਵੇ ਉਸਦਾ ਦਰਜਾ ਬੀ ਇਉਂ ਹੀ ਕਢੀਦਾ ਹੈ। ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮੂਜਬ ਖਾਨੇ ਬਣਾਕੇ ਗੁਣਾ ਤੇ ਭਾਗ ਕਰਕੇ ਉਸਦਾ ਦਰਜਾ ਕਢ ਲਓ।

ਪਹਿਲਾ ਨਕਸ਼ਾ।

ਦਵਾਈ ਨਾਉਂ	ਤੋਲ	ਦਰਜੇ	ਗੁਣ-ਫਲ	
ਕਾਫ਼ੂਰ	੨	੩	੬	ਦੋਹਾਂ ਗੁਣਿਆਂ ਦਾ ਜੋੜ ੧੦ ਹੈ
ਅਨਜਖੋਰ	੨	੨	੪	

ਅਰ ਦੁਹਾਂ ਤੋਲਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ੪ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ੧੦÷੪=੨½ ਲਬਧ ਹੈ।

ਇਹ ਮੁਰਕਬ ਢਾਈ ਦਰਜੇ ਪੁਰ ਗਰਮ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਅਧ ਵਿਚ ਗਰਮ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਨਕਸ਼ਾ

ਦਵਾਵਾਂ ਨਾਉਂ	ਤੋਲ	ਦਰਜੇ	ਗੁਣਨਫਲ	ਜਯਧੀ
ਕੁਲਫੇ ਦੇ ਬੀ	੩	੩	੯	ਗੁਣਨਫਲ ਦਾ ਜੋੜ ੧੫ ਹੈ। ਤੋਲ
ਹਬੇਲਾਸ	੩	੨	੬	ਦਾ ਜੋੜ ਛੇ। ਦੇ ਦਿੱਤਿਆਂ ਢਾਈ ਜਯਧੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੁਰਕਬ ਢਾਈ ਦਰਜੇ ਪੁਰ ਠੰਢਾ ਹੈ।

ਜੇ ਮੁਰਕਬ ਦੀਆਂ ਦਵਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਦਵਾ ਮੋਤਦਿਲ ਹੋਵੇ ਤਦ ਉਸ ਦੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਥਾਂ ਬਿੰਦੀ ਲਿਖਕੇ ਉਸਦੇ ਤੋਲ ਨੂੰ ਗੁਣਨਫਲ ਦੇ ਥਾਂ ਜਯਧੀ ਦੇ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਲਿਖੋ ਭਾਗ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਭਾਜਕ ਦੇ ਨਾਲ ਰਲਾ ਕੇ ਭੁੱਲਾ ਨਾ ਪੈ ਜਾਵੇ।

ਨਕਸ਼ਾ

ਦਵਾਵਾਂ ਨਾਉਂ	ਤੋਲ	ਦਰਜਾ	ਗੁਣਨਫਲ	ਦਰਜੇ ਦੀ ਜਯਧੀ	ਇਹ ਮੁਰਕਬ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ
ਫਲਾਣੀ	੨	੦	੨	ਤੋਲ ਦਾ ਜੋੜ ੪	ਵਿਚ ਗਰਮ ਜੋ ਸਰਦ ਹੋ- ਊ ਅਰਥਾਤ ਜੇ ਮੋਤਦਿਲ ਦੂਰ ਨਾ ਕਰਦਾ ਗਰਮ ਹੋਊ ਤਾਂ ਗਰਮ ਜੇ
ਫਲਾਣੀ	੨	੩	੬	ਗੁਣਨਫਲ ਦਾ ਜੋੜ ੮	ਸਰਦ ਹੋਊ ਤਦ ਸਰਦ।

ਜੇ ਮੁਰਕਬ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦਵਾਵਾਂ ਗਰਮ ਹੋਣ ਅਰ ਕੋਈ ਸਰਦ ਤਦ ਗਰਮ ਨੂੰ ਅੱਡ ਲਿਖੋ ਅਰ ਸਰਦ ਨੂੰ ਅੱਡ ਅੰਕ ਇਕੋ ਸਤਰ ਵਿਚ ਲਿਖੋ ਤਦ ਗਰਮ ਤੇ ਸਰਦ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਆਡੀ ਲੀਕ ਖਿੱਚੋ। ਫੇਰ ਗਰਮ ਦੇ ਜੂ।

ਦਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅਡ ਲਿਖੋ ਅਰ ਸਰਦ ਦੇ ਗੁਣਫਲਾਂ ਨੂੰ ਅਡ। ਫੇਰ ਜੋ ਵਡੀ ਹੋਵੇ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਛੋਟੀ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦੇਵੋ ਅਰ ਜੋ ਬਾਕੀ ਰਹੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇ ਵਧ ਜਾਂ ਬ੍ਰਾਬਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗਰਮ ਤੇ ਸਰਦ ਦੇ ਤੋਲਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰ ਦੇਵੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੰਬੰਧ ਲਾਓ। ਬਸ ਲਬਧੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਫਲ ਮੁਰ-ਕਬ ਦਾ ਦਰਜਾ ਹੋਊ।

ਨਕਸ਼ਾ

	ਨਾਉਂ	ਤੋਲ	ਦਰਜਾ	ਗੁਣਫਲ	
ਗਰਮ	ਫਲਾਣੀ	੩	੨	੬	ਅਧੀ ਲ-ਬਧੀ
ਸਰਦ	ਫਲਾਣੀ	੩	੩	੯	

ਇਹ ਮੁਰਕਬ ਪਹਿਲੇ ਅਧੇ ਦਰਜੇ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਦ ਨੂੰ ਜੋ ਪਾ-ਲਾ ਭਾਰਾ ਹੈ ਵਿਚੋਂ ਘ-ਟਾਇਆ, ਤਦ ੩ ਬਾਕੀ ਨੂੰ ਹੈ, ਜਦ ਤਿਨ ਨੂੰ ਤੋਲਾਂ ਦੇ

ਜੋੜ ਪੂਰ ਜੋ ਛੇ ਹੈ ਵੰਡਿਆ ਤਦ ਅਧਾ ਲਬਧੀ ਹੋਇਆ।

	ਗਰਮ	ਗਰਮ
ਨਾਉਂ	ਫਲਾਣੀ	ਫਲਾਣੀ
ਤੋਲ	੪	੬
ਦਰਜਾ	੩	੪
ਗੁਣਫਲ	੧੨	੨੪

ਸਰਦ	ਸਰਦ
ਫਲਾਣੀ	ਫਲਾਣੀ
੭	੩
੩	੨
੨੧	੬

ਗਰਮ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਤੋਲਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ੧੦ ਹੈ। } ੨੦
ਸਰਦ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਤੋਲਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ੧੦ ਹੈ। }
ਗਰਮ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਗੁਣਫਲਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ੩੬ ਹੈ।

ਸਭਨਾ ਦਵਾਵਾਂ ਦੇ ਵਾਲਣ ਲਈ ਦੋ ਸੇਰ ਨ ੨੭ ਹੈ।
ਜਦ ੨੭ ਨੂੰ ੩੬ ਵਿਚੋਂ ਘਟਾਇਆ ਤਦ ੯ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਜਦ ੯ ਨੂੰ ਤੋਲਾ ਵੰਡ ੩ ਨ੍ਰ ੨੦ ਪੂਰ ਵਿਚ ਤਿਆਂ ਤਦ ੧੦ ਕਾਯ ਪੀ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੁਰਕਬ ੨ ਸਿੰਘੇ ੫ ਅਰ ੪ ਸਿੰਘੇ ੫ ਹੁਰ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜੋ ੪ ਨੂੰ ੨੦ ਨਾਲ ੫ ਵਾਸੰ ਬੰਧ ਹੈ, ਅਰ ੪ ਦਾ ਦੂਣਾ ੮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਸ ੯ ਵਿਚ ਇਕ ਬਾਕੀ ਰਿਹਾ, ਅਰ ੧ ਨੂੰ ੪ ਨਾਲ ਚੌਹਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਅਰ ੪ ਨੂੰ ਜਦ ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਲਈਏ ਤਦ ੨੦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮਲੂਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੁਰਕਬ ਦਾ ਮਿਜ਼ਾਜ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ੫ ਅਰ ੪ ਪੂਰ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਅਰ ਇਹ ਲੇਖਾ ਦੋ ਹੁੰਨ ਪੂਰ ਵੇਰਨ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਕਿ ੧ ਸਰ ਦੀ ਲਬਧੀ ਨ ਬਟਾ ੫ ਅਰ ੪ ਬਟਾ ੫ ਹੁੰਦਾ ਹੈ॥

ਤਰੀ ਅਰ ਖੁਸ਼ਕੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਲੈ ਕਰ ਲਈਏ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਪਰਲੀ ਉਦਾਹਰਨ ਥੋਂ ਪਰਗਟ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਨਕਸ਼ੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਉਸੇ ਥੋਂ ਸਮਝ ਲਈਏ।

ਸਿਖੀਆਂ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ-
ਅਸੀਂ ਹਿਠਾਂ ਉਨਾ ਦਵਾਂਵਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਮਤਲਬ ਜਾਂ ਪਛਾਨਣ ਦੀ ਰੀਤ, ਅਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਵਾ ਘਟ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਵਾ

ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਉਸਦੀ ਥਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਵਾ ਵਟਾਕੇ ਵਰਤੀਣ ਵਾਲੀ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ।

ਦਵਾ ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਉਂ	ਮਸਹੂਰ ਨਾਉਂ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਕੁਝ ਤਾਤਪਰਜ	ਦਵਾ ਜੋ ਉਸਦੀ ਥਾਂ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇ।
	ੳ।	
ਉਸਤੂਖਦੂਸ	ਜੰਗਲੀ ਜੇਰ ਜਾਂ ਮਦਾਜੇਰ	ਅਫਸਨਲ
ਉਸ਼ਨਾ	ਛੜੀਲਾ ਘਾਹ	ਕਫਦ ਮਾਨਾ
ਉਸ਼ਕ	ਕਾਂਦਰ ਗੂੰਦ। ਜਿਹੀ ਹੈ।	ਸਕਬੀਨਜ
	ਅ॥	
ਅਕਰਕਰਾ	ਪਰੀਕਿਆ ਚਾਰਾ ਚਾਲ	ਮਰਾਰਾ
ਅੰਜਰਾ	ਉਟੰਗਨ	ਕਤਾਦਮਾਨਾ
ਅਕਾਕੀਆ	ਕਿਕਰ ਦੇ ਫਲਾਂ ਦਾ ਰਸ	ਹਮੁਲ ਅਖਵੀਨ। ਸੰਦਲ
ਅੰਬਰ ਸ਼ਾਤੀਲ	ਜਰਿਸ਼ਕ	ਫਾਲੂ ਸੁਰਖ ਦੇ ਬੀ। ਤੁਖਮ
ਅਸਰਨਲੂਤ	ਦਾਲ ਚੀ ਇਕ ਭਾਂਤ ਹੈ	ਮਾਹੀ ਰੀਠੇ। ਸਾਲਬ ਮਿਸ਼ਰੀ
ਅਸਰੀਵਾਜ	ਕਾਸ਼ਨੀ ਤੀ ਸੁਫੈਦ	ਮੁਰਦਾਰ ਸੰਗ
ਅਸ਼ਖਾਸਾ	ਮੁਰਕਬ ਦਵਾ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਕਿਤਾਬ ਵੀਜ	
ਅਸਲੋਕੋ ਰੈਤੂਖੀ	ਘਾਹ ਹੈ	ਖਿਚੜ ਦੀਆਂ ਜੜਾਂ
ਅਜਵੈਣ	ਤਗਾਰ	ਵਰਕ। ਨੀਲਸਬੀਲ।
ਈਰਸਾ	ਸੋਸਨ ਦੀ ਜੜ੍ਹ	ਮਾਜੂਫਲ

ਘਟ ਪ੍ਰਸਿਧ ਦਵਾ	ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਉਂ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਰੂਪ ਜਾਂ ਮਤਲਬ	ਬਦਲ
ਸਕਬੀਨਜ	ਕੈਂਦਲ ਗੋਂਦ ਹੈ ਲਾਲ ਜਾਂ ਪੀਲੀ। ਇਸਦੀ ਬੋ ਕੁਝ ਬਦਬੋ ਜੇਹੀ ਨਾਲ ਕੁਝ ਮਿਲਦੀ।	ਸ਼ੋਰੇਸ਼ਾ ਜਾਂ ਕਤੀਰਾ।
ਸਕਮੂਨੀਆ	ਇਕ ਘਾਹ ਦਾ ਦੁਧ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਦੈਹੂਆ ਆਖਦੇ ਹੈਂ।	
ਸੋਸਨ	ਨਰਗਸ	ਹਲਕੇ ਦੇ ਬੀ
ਸੰਬਲ ਰੂਮੀ	ਨਾਰਦੈਨ। ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਜੜ੍ਹ ਹੈ।	ਹਿੰਦੀ ਨੀਲ
ਸ਼ੀਸਾ ਲਾਖ਼ੂਨ	ਅੰਜਦਾਂ ਵਰਗਾ ਘਾਹ ਹੈ	ਅੰਜਦਾ
ਸਫ਼ਰਜਲ	ਬੀਹ	ਈਸਬਗੋਲ।
ਸਲੀਖ਼ਾ	ਤਜ	ਤਜਾਨ। ਦਾਰਚੀਨੀ
ਸਾਦ ਕੋਫ਼ੀ	ਮੋਠ	ਸੁੰਬਲ ਅਲ ਤੀਬ ਅਥਵਾ ਉਸਦਾ ਮੂਲ।
ਸ਼ੈਖ਼ ਅਰਮਨੀ	ਜੋਇਆਂ ਵਰਗਾ ਘਾਹ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਪਤੇ ਸਦਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਜਿਹੇ	ਅਫ਼ਸਨਤੀਨ
ਸੁਕਤ	ਜੋਟੇ	
ਸ਼ੈਦਾਨਜ	ਭੰਗ ਦੇ ਬੀ	
ਸ਼ੈਤਰਜ	ਚਤਾਵਰ ਘਾਹ ਹੈ ਅੱਕੇ ਜਿਹਾ। ਟਾਹਣੀਆਂ ਘਾਹ ਵਰਗਾ	ਤਿਲੀ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਵਿਚ ਬਸਫ਼ਾਇ। ਚੇਤਕੇ ਮਜੀਠ
ਸ਼ੋਨੀਜ	ਕਲੌਂਜੀ	
ਸਾਦਨਾ ਤੇ ਸਦਿਜ	ਇਕ ਡਰੌਂਦਾ ਪੀਲਾ ਲਾਲ ਤੇ ਚਿਟਾ ਪਥਰ ਹੈ।	ਚੁੰਬਕ ਪਥਰ
ਹ		
ਹਮਾਮਾ	ਕਾਲਾ ਤੋਰੀ ਮਿਸਰੀ	ਅਮੋਰੇਜਾ ਬੂਟ। ਨੀਂਬ

ਘਰ ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਉਂ	ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਉਂ ਜਾਂ ਤਾਤਪਰਜ	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	ਕਿਵੇਂ ਤਰਾਂ ਦੀ [illegible]	[illegible]
ਹਾਮਾਨ	ਚੂਕਾ	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	ਮਰਦਾਨੀ	[illegible]
[illegible]	ਅਧਰਾ	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	ਦੋ ਤਰਾਂ ਦਾ ਫਲ ਹੈ	[illegible]
[illegible]	[illegible] ਜਿਵੇਂ ਤੁਰੇ ਹਨ	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
	ਕ	
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	ਅਦਖੁਰ
ਕਲਤ	[illegible]	[illegible]

ਘਟ ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਂਉ	ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਂਉਂ ਜਾਂ ਪਰਖ	ਬਦਲ
ਕਸਾਰ ਕੰਦ	ਕੰਦਰ ਦੀ ਛਿਲ	
ਕਦੀਦ ਜਬਨ	ਸੁਕਾ ਪਨੀਰ	
ਕਸਬੂਲ ਜੀਰਾ	ਚਰਾਇਤਾ	ਗੁਲ ਸੁਰਖ, ਸ਼ੁੰਬਲ ਅਲਤੀਬ, ਕੇਸਰ,
ਕੰਤੂਰਯੋ ਕਬੀਰ	ਇਕ ਬੂਟਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਪਤੇ ਸਾਵੇ ਦੀਆਂ ਵਾਲੇ, ਫੁਲ ਸੁਰਮਈ, ਜੜ੍ਹ ਗੋਲ ਬਾਹਲੀ ਲੰਮੀ, ਕਰੜੀ, ਲਾਲ ਰੰਗ, ਸੁਆਦ ਤੇਜ ਮਿਠਾ।	ਰੇਵੰਦ
ਕੰਤੂਰਯੋਂ ਸਗੀਰ,	ਇਕ ਬੂਟਾ ਹੈ ਸਾਤਰ ਵਾਂਙੂ ਪਤੇ, ਸਦਾਬ ਵਰਗੇ, ਫਲ ਕਣਕ ਜਿਹਾ, ਵਾਹਲੀ ਚਿਟੀ ਸਖੇਤ੍ਰਾ ਕੌੜੇ	ਤੁਰਬਦ
ਕਫ਼ਰੁਲ ਯਹੂਦ	ਮੋਮਿਆਈ ਵਰਗੀ ਵਸਤ ਹੈ ਸੁਵਾਦ ਜਰਾ ਕਸੈਲਾ, ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।	ਜਫ਼ਤ ਰਤਬ,
ਕਮਾਦ ਰਯੂਸ	ਘਾਹ ਹੈ, ਪਤੇ ਬਹੁਤ ਵਰਗੇ, ਬਹੁਤ ਕੌੜੇ, ਫੁਲ ਖਿਨ ਰਸੀ, ਜੜ੍ਹ ਉਹ ਦੀ	ਸੀਸਾ
ਕਸਕੀ ਭੂਸ	ਕਿਕਰ ਦੀ ਗੋਂਦ	
ਕਿਬਰ ।	ਕੰਡਿਆਂ ਦਾਰ ਬੂਟਾ ਹੈ, ਪਤਾ ਚੌੜਾ, ਫੁਲ ਚਿਟਾ, [illegible] ਬਹੁਤ ਜਿਨਾ, [illegible]	ਉਸਦਾ ਗਾਭਾ ਇਕਦੂ [illegible] ਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ
ਕਰਾਸ	ਰੀਦਾ [illegible]	[illegible] ਜਲ
ਕਾਕੰਜ	ਮਕੋ ਦ [illegible] ਇਕ ਤਾਰ ਦੇ	

ਘਾਟ ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਉਂ	ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਉਂ ਜਾਂ ਪਰਖ	ਬਦਲ
	ਮਸਾਨੇ ਵਰਗਾ। ਸੁਕ ਕੇ ਭੂਰਕ ਵਰਗਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਲ ਦੇ ਦਾਣੇ ਲਾਲ ਪਿਲਤਣ ਤੇ ਮਾਰਦਾ ਹੈ।	ਮਨਸੂਲ ਸਾਲਸ
ਕਿਦਾਸ਼	ਨਕਛਿਕਨੀ। ਇਕ ਘਾਹ ਹੈ	ਉਸਦੇ ਬੂਝੂ ਜੌਜ਼ ਸ਼ਕੀ
	ਖ	
ਖਰਨੋਬ	ਇਕ ਉਚੇ ਬੂਟੇ ਦਾ ਫਲ ਹੈ	ਸ਼ਾਹ ਬਲੂਤ
ਖਰਜ਼ਿਹਰਾ	ਟਿਟਾ ਜਾਂ ਲਾਲ ਕਨੇਰ	ਸੋਜਾਂ ਲਈ ਅਕਲੀਲ ਉਲ ਮਲਕ ਜਾਂ ਸਬੂਨ
	ਗ	
ਗਾਫ਼ਸ	ਕੰਡਿਆਲੀ ਬੂਟੀ ਹੈ। ਫੁਲ ਉਸਦਾ ਕਸੂਰੀ ਰੰਗਾ। ਸੁਆਦ ਕੌੜਾ	ਅਸੋਨਤੇਂ ਤੇ ਅਫਸ ਨਤੀਨ
ਗਾਰੀ ਕੂ	ਲਕੜੀ ਹੈ	ਤੁਰਬੁਦ ਤੇ ਉਸ ਖੜੂ
	ਜ	
ਜਾਉਸ਼ੀਰ	ਜਵਾਸ਼ੀਰ। ਬਰੋਬੇ ਦਾ ਰਗੂੰਦ	ਅੰਜੀਰ ਦਾ ਦੂਧ
ਜਾਦਾ	ਘਾਹ ਹੈ। ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਐਬਰ ਬੋਦ ਸ਼ਦਦੇ ਹਨ।	ਪਹਾੜੀ ਪੂਦਨਾ ੮
ਜਰਜਨ	ਹਾਲੋਂ	ਗੀਦੇ ਦੇ ਬੀ
ਜਦੀ	ਬਜ਼	
ਜੀਵ ਬੇਦ ਮਤਰ	ਸਮੁੰਦ੍ਰੀ ਜੀਵ ਦਾ ਪਤਾਲੂ ਹੈ।	ਵਰਕ ਜਾਂ ਅਧ ਮਰਚ
ਜੈਤੀਆਨਾ	ਮਖਾਨ ਬੇਦ ਜਨ	ਕੂਠ, ਜਦਵਾਰ
ਜਜ਼ਲ	ਗਾਜਰ	ਰੋਂਗਾਹੂ

ਅਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਉਂ	ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਉਂ ਜੋ ਪਰਖ	ਬਦਲ
ਜਰਫਤ ਯਾਕੂਤ	ਫਲ ਹੈ; ਚਿਟਾ ਜੈਜ਼	ਗੁਲ ਅਨਾਰ ਜੋ ਅਨਾਰ ਦੀ ਫੁਲ
	ਤ	
ਤਫਾਹ	ਸੇਉ	ਬੀਹ
	ਦ	
ਦੋਕੂ	ਗਾਜਰ ਦੇ ਬੀ	ਜਰਦਕ ਦੇ ਬੀ
ਦਰਮਨਾ ਬਰੀ	ਬੀ ਹਨ। ਨਾਨਖਾਹ ਵਰਗੇ	ਸ਼ੇਖ਼ ਅਰਮਨੀ
ਦਜਜ	ਦਜਾਜ	ਦਰਾਜ
	ਨ	
ਨਾਫਮੁਸ਼ਕ ਹਿੰਦੀ	ਜੋ ਅਕਸਾ ਰੂਮਾਕ ਹਿੰਦੀ। ਰੰਗ ਲਾਲ ਪੀਲੀ ਤੇ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਰੇ ਅਨਾਰ ਦੀ ਕਲਾ ਵਰਗਾ ਹੈ।	ਅਧਾ ਤੋਲ ਪਿਸਤਾ ਦੀ ਛਿਲ। ਪੂਰਾ ਤੋਲ ਜ਼ੀਜ਼ ਬੀਲ
ਨਾਰ ਦੈਰ	ਸੁੰਬਲਿ ਰੂਮੀ	ਸੁੰਬਲਿ ਹਿੰਦੀ
ਨਖਫਾ	ਕੁਲਕ ਦਾ ਬੂਰਾ	ਦਕੀਕ ਉਲ ਸਈਰ
ਨੈਸੂਕ	ਅਦਰਕ ਬਕਰਾਸਤਾ	
ਨਮਾਮ	ਇਕ ਭਾਂਤ ਦੀ ਤੁਲਸੀ ਹੈ	ਨਾਅਨਾਅ
	ਫ।	
ਫੇਤਰ ਅਸਾਲਿਓ	ਪਤ੍ਰ ਰ੍ਹੀ ਅਜਮੋਦਾ ਬੀ ਹਨ ਨਾਨਖਾਹ ਵਰਗੇ।	ਕਿਰਫਮ ਦੇ ਬੀ
ਫਰਾਸੀਉ	ਲਾਲ ਬੂਟਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਛਾਂਦਾ	ਸੀਨੇ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਵਿਚ ਪੁਰਸਿਆਇਸ਼ਾਂ। ਓਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਅਸਰੋਂ;

ਪਰਪ੍ਰਸਿਧਨਾਤਿ	ਪ੍ਰਸਿਧਨਾਉਂ ਜਾਂ ਪਰਥ	ਬਦਲ
ਫਕਾ	ਸਗੂਣੇ । ਕਲੀਆਂ	
ਫੈਰ	ਮਜੀਠ	ਸਜੇਖਾ
ਫਰਫਯੂਨ	ਖਸਖਸ ਥਿਕ	ਇਸਤਮਾਲ ਵਿਚ ਮਾਲੂਮ ਨਹੀਂ
ਫੈਰੋਜ	ਪਹਾੜੀ ਪੂਦਨਾ	ਜਾਦਾ
ਬ		
ਬਸਫੂਲ ਫਾਰ	ਜੈਨਲੀ ਰੀਠਾ । ਕਾਦਾ ਬੀਸ-ਵੰਦੇ ਹਨ ।	ਜੋਤ ਜੀਗਲੀ । ਜੋ ਕਰਦਮਾਤ
ਬਸਫਾਇਜ	ਜਨੂੰਨ । ਕਾਕਾਲੀ ਕੇਹੜੇ ਹਨ	ਜੈਦਾ ਥੀਤੋਂ ਕੋ ਲੁਣੀ ਮਗਜ਼ ਕਿਰਤਮ । ਅਜ਼ ਉਸਦੇ ਅਨੁਤਮੂ
ਬਕਲਾ	ਚੁਲਾਈ	
ਬਕਲਤੁਲ ਹੁਮਕ	ਕੁਲਫਾ ਤੇ ਫਰਫਖ	ਈਸਬਗੋਲ
ਬਸਰ	ਮੇਂਗਾ	ਦੋਮੁਲ ਅਖਰੀਂ
ਬਾਰਸਰ	ਬੇਰੇਜਾ	ਸਕਧੀਨਜ ।
ਪਿਆਜ ਅਨਸਲ	ਜੰਗਲੀ ਗੰਢਾ	
ਬੂਰਾ ਅਰਮਨੀ ਲੂਣ	ਪਾਪੜੀ ਲੂਣ	ਲੂਣ
ਮ		
ਮਰਵ	ਕਨੈਰਾ	
ਮਹਸੂਨੇਤੇਸ	ਚੂਨਮਰਵਾ	ਨਮਾਮ
ਮਸਕਤਾਲੀਅ	ਪਹਾੜੀ ਪੂਦਨੇ ਦੇ ਇਕ ਭਾਂਤੇ ।	ਪੂਦਨਾ ਤੇ ਕਰਦਮਾਨਾ
ਮਾਜੀਜਾ	ਪਿਆਜ਼ ਪੀਕਾ ਕਾਲੀ ਤੋਂ ਮਾਰਦਾ ਥੋ ਤੇਲ ਫੂਲ ਕਾਨਾ	ਸਮਾਰ
ਮੈਦੂ	ਸਮ ਚੜ੍ਹ ਦੇ ਦ੍ਰਾਂ ਦਾ ਚੀਣਾ ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਕਮਲ ਕਰਦੀ ਰੁਕਤੀ ਹੈ	

ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਉਂ	ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਉਂ ਜਾਂ ਪਰਖ	ਬਦਲ
ਮਾਹੀਜ਼ਹਰਜ	ਸ਼ਰੀਫ਼ ਪੀਲਾ ਪਥਰ ਹੈ	੪ ਰਤਕ ਭਿਣੀ ਤੁਰਬਦ
ਮਹਾਸਫ਼ੈ	ਲਾਲ ਜਾਂ ਚਿਟੇ ਤੇ ਕੌੜੇ ਖੁਸਕ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਿਛ ਦੀ ਗੋਂਦ ਜਾਣਦਾ ਹੈ	
ਮਾਈਆ ਸਾਇਲਾ	ਸਲਾਰਸ	ਚੂੰਬੇਲੀ ਦਾ ਤੇਲ ਜਿਦਥੇਦਾ ਰੁਤਾ
	ਨ	
ਨਾਰੀਨਜ	ਗੋਂਦ ਹੈ ਭਿਣੀ ਪੀਲੀ ਸ਼ੋਖ ਦਾਰ	ਅਲਕੁਲਬਤਮ ਦੀ ਹੈ ਜੜ
ਨੀਬਾਜ	ਨੀਲਾਜ	ਹਮਾਜ਼ ਅਤਰਜ
ਨੂਰਬਾ	ਅਸਪਤ	
	ਵ	
ਵਰਕ ਗਾਰਾ	ਵਡੇ ਸਾਰੇ ਬ੍ਰਿਛ ਦੇ ਰਕਮ ਪਤ ਤੇਲੀਏ। ਬੇਦ ਥੋਂ ਕੌੜਾ ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ	
	ਐਨ	
ਅਲਕੁਲਬਤਮ	ਗੋਂਦ ਹੈ	ਮਲਮਾਂ ਵਿਚ ਗਾਸਕ
ਉਸਾਰਾ ਲਹੀਭੁਲਤੀਸ	ਇਕ ਬੂਟਾ ਹੈ ਬੂਰ ਕਰੀਦਾ ਜੇਹਾ।	ਗੋਸਤ ਅਕਾਕੀਆ ਗੁਲਨਾਰ
ਊਦ ਬਲਸਾਂ	ਬਲਸਾਂ ਦੀ ਟਾਹਣੀ ਹੈ ਕਫ ਕਫੇਗੀ ਖੁਸ਼ਕ ਦਾਖੀ	ਹਬ ਬਲਸਾਂ
ਅਨੂਕ ਉਲ ਸਫਰ	ਹਲਦੀ	ਮਾਮੀਰਾ
ਅਫਸ	ਮਾਜੂ।	ਅਨਾਰ ਦੀ ਛਿਲ
	ਜ਼ (੨)	
ਜ਼ਾਜ	ਫਟਕੜੀ	

(੧) ਇਹ ਅਖ਼ ਫਾਰਸੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਐਨ ਵਰਗਾ ਹੈ। (੨) ਇਹ ਜ਼ ਫਾਰਸੀ ਦੇ ਵਰਗਾ ਹੈ। ~

ਘਾਟ ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਉਂ	ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਉਂ ਜਾਂ ਪਰਯ	ਹਵਾਲਾ
ਜ਼ਰਨਬਾਦ	ਨਰ ਕਚੂਰ ਜਾਂ ਕਚੂਰ	[illegible]
ਜ਼ਰਨਬੀ	ਬਰਮੀ ਘਾਹ। ਸਾਬਰਗਾ	[illegible]
ਜ਼ੇਰ ਬਾਜ	ਸੁਕੀਆਂ ਧਨੀਆਂ, ਕੇਸਰ ਦਾਰਚੀਨੀ ਤੇ ਬਦਾਮਾਂ ਨੂੰ ਪਿਸ ਕੇ ਸ਼ੁਰਵਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।	
ਜ਼ਬੀਬ	ਮੁਨੱਕਾ	
ਜ਼ਰਨੀਜ	ਹਰਤਾਲ	
ਜ਼ੰਜਬੀਲ	ਸੁੰਢ	
	ਸ [1]	
ਸੌਮ ਬਰੀ	ਲੋਹ ਜੰਗਲੀ। ਅਸਲੂਰਧੂੰ। ਲਸਨ।	ਅਨਸਲ
ਸੁਅਲਬਾਨ	[illegible] ਸਾਲਬ	
	ਲ	
ਲਬਨ	ਦੁੱਧ	
ਲਾਕਾ	ਇਕ ਤਰਾਂ ਦਾ ਘਾਹ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਰੰਗ ਬਣਦਾ ਹੈ	
ਲਸਾਨ	ਜੀਭ, ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਹੋਵੇ	
	ਅ	
ਆਜਮਨ	ਉੱਚੇਲੀ	ਕਸ਼ੀਨ
ਅਹਯੂਮ	ਖੋਮ	

[1] ਇਸ ਤ ਦੀ ਅਸਲ ਆਵਾਜ਼ ਨਾ ਸ ਛਾਬਦੀ ਹੈ ਨਾ ਥ ਦੀ, ਸਗੋਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ

ਘਟ ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਉ	ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਉਆਂ ਪਰਖ	ਬਾਵਲ
ਖੂਜ਼	ਫਿੜ੍ਹਾ	
ਖਮਨਾ	।ਇਕ ਝਾਂ ਦੀ ਬੂਟੀ ਹੈ ਖਰੇਉ- ਸਦੇ ਨਾਮਣੀ ਕਾਲੇ ਛੋਟੇ ਵਾਲ ਦਾਗ। ਬੀਗ ਪੀਲਾ	

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਬਾਹਲਾ
ਫਾਰਸੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਤੋਲ ਲਿ-
ਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੋਖਨਾ-
ਲੇ ਸਮਝ ਲਈ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਤੋਲ
ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ।

ਸੁਰਖ ਤਿਨ ਰਤੀਆਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਦਾਂਗ ਛੀ " " " "
ਦਿਰਮ ਸਾਢੇ ਤਿਨ ਮਾਸੇ " " "
ਮਿਸਕਾਲ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਮਾਸੇ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਟਾਂਕ ਚਾਰ ਮਾਸੇ " " "
ਦਾਮ ੧੪ ਮਾਸੇ " " "
ਰਿਤਲ ੩੨ ਦਾਮ " " "
ਆਸਾਰ ੨ ਰਿਤਲ " " "

ਸੰਪੂਰਨ।

V.S

੩੦੪ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼੍ਵਰ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ
ਇਹ ਪੋਥੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਹਸਬ ਫਰਮਾਇਸ਼ ਮੌਲਵੀ ਨਿਆ
ਜ਼ ਅਲੀ ਖਾਂ ਸਾਹਿਬ ਤਾਜਰ ਕੁਤਬ
ਵ ਮਾਲਕ ਅਮ੍ਰਤ ਸਰ ਗਜ਼ਟ ਵ ਮਤ
ਬਾ ਅਫਗਾਨੀ ਅੰਮ੍ਰਤ ਸਰ।

ਜਿਸ ਸਜਨ ਨੂੰ ਇਸ ਪੋਥੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ
ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਥੋਂ ਮੰਗਵਾ ਲਵੇ।

ਸ੍ਰੀ ਸੰਮਤ ੧੯੫੮

ਮਹੀਨ ਚੇਤ

ਇਸ ਪੋਥੀ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ੨ ਕੋਈ੨ ਭੁੱਲਾਂ ਰਹ ਗਈਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਧ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀ ਹੇਠਾਂ ਸੁਧਾਰ ਲਿਖਦੇਂਹਾਂ। ਜਿਸ ਥੋਂ ਪੰਨੇ ਤੇ ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਮੁਤਾਬਕ ਗਲਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਧ ਦਾ ਠੀਕ੨ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਗਲਤਨਾਮਾ।

ਨੰਬਰ ਸ਼ੁਮਾਰ	ਪੰਨਾ	ਸਤਰ	ਗਲਤੀ	ਸੁਧਾਰ
੧	੫	੧੨	ਅੰਗਠੇ	ਅੰਗੂਠੇ
੨	੬	੨੧	ਮੁਰਤਰਕਾ	ਮੁਤਰਕਕ
੩	੭	੬	ਹੀਰ ਹੈ	ਹੁੰਦਾ ਹੈ
੪	੮	੭	ਆਖਵਾ	ਆਖਦਾ
੫	੧੨	੧੪-੧੫	ਅਨੀਸੈਨਆਰੇ	ਅਨੀਸੈਨ ਵਿਚਾਰੇ
੬	੧੪	੨-੩	ਦਰਹੇਕ	ਦਾ ਹਰੇਕ
੭	੧੬	੬	ਦਫਨ	ਦੜ੍ਹ
੮	੧੭	੨੫	ਗਾਜਨ	ਗਾਜਾਂ
੯	੨੪	੧੭	ਜਿਨਾਮੂਰ	ਜਿਨਾਦਾ ਮੂੰਹ
੧੦	੨੯	੧੩	ਅਗ	ਅਖ
੧੧	੩੫	੧੯	ਮੋਦਾ	ਮੋਟੇ ਵਿਚ
੧੨	੩੭	੧੪	ਨੁਕਤ੍ਰਾਪਾਜੇ	ਨੁਕਤਾ ਫਜੇ ਪਾਜੇ

ਨੰਬ੍ਰ ਸ਼ੁਮਾਰ	ਪੰਨਾ	ਸਤ੍ਰ	ਗਲਤੀ	ਸੁਧਾਰ
੧੩	੪੬	੧੧	ਆਰਸ	ਆਰਿਫ
੧੪	੫੪	੬	ਖਨ	ਖ਼ੂਨ
੧੫	੫੬	੧੫	ਅਗ	ਅੰਗ
੧੬	੫੯	੨੦	ਸੁਬਾਸ	ਮੁਸਾਮਾ
੧੭	੬੯	੧੬	ਨਾਲਗਟਰੀ	ਨਾਲਨਹੀਂਗਟਰੀ
੧੮	੭੧	੧	ਸਬਜੇ	ਨਬਜੇ(ਨਾੜੀਦੀਧੜਕਣ
੧੯	੭੪	੧੧	ਤਾਤ	ਭ੍ਰਾਂਤ
੨੦	੭੫	੧	ਹੌਥੇ	ਰੌਥੇ
੨੧	੮੫	੬	ਕਢਣ	ਕਦਣ
੨੨	੧੧੧	੧੧	ਰਜਾਮਤ	ਹਜਾਮਤ
੨੩	੧੧੯	੧੨	ਸੁਅਰ	ਸੁਆਦ
੨੪	੧੨੦	੧੫	ਗਾਗ	ਰੋਗਾ
੨੫	੧੨੬	੭	ਨਾਲ	ਕਾਲਾ
੨੬	੧੨੯	੬	ਬਤਤੀ	ਬਤੀਆ
੨੭	〃	੧੮	ਜੌਦਾਈ	ਜੌਦਾਵੀ
੨੮	੧੪੨	੫	ਸਗਾਵੇਗ	ਸਗਾਵੇਂ
੨੯	੧੪੩	੨	ਜਨ	ਜਲਨ
੩੦	੧੪੪	੨	ਕ	ਕੇ
੩੧	੧੪੫	੧੯	ਤ੍ਰੇਲੇ	ਤ੍ਰੁਖਾਮਖਸਰਤ੍ਰੇਲੇ
੩੨	੧੫੫	੨੦	ਹਫੀ	ਹਫੀਜ
੩੩	੧੫੬	੫	ਫਿਟਕ੍ਰ	ਫਿਟਕ੍ਰੇ
੩੪	੧੯੪	੬੭	ਗਾਏਬੀ	ਚੂਕੇਦੇਬੀ

ਨੰਬਰ ਸ਼ੁਮਾਰ	ਪੰਨਾ	ਸਤਰ	ਗਲਤੀ	ਸੁਧਾਰ
੩੫	੨੦੫	੧੨	ਵਿਚਪੀ	ਵਿਚਪੀਚਰੇ
੩੬	੨੧੪	੨੧	(੧)	(੧) ਫਿਜੇਵਸਤ ਦੀਵਦੀ ਬੂਟਾ ਨੇ ਕੁਰਾ ਵਿਚ ਚੜਾਉਣੀ
੩੭	੨੩੫	੧੯	ਜੇਹੋਵੇ	ਜੇ ਮੁਤਅਜਾ ਹੋਵੇ
੩੮	੨੨੮	੧੮	ਕਰ	ਇਕਰ
੩੯	੨੫੦	੧੦	ਬਲਉਲਫਾ	ਬਸਲਉਲਫਾਰ
੪੦	੨੫੮	੫	ਧਾ	ਅਧਾ
੪੧	੨੬੫	੨	ਛੋਆਂਦਾ	ਛੋਲਿਆਂਦਾ
੪੨	੨੬੫	੭	ਰਾਸਦਾਸ	ਰਸ ਦਾਸ

ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ।

ਏਹ ਕਿਤਾਬੇਂ ਖਾਸ ਇਸ ਜਗਾਂ ਸੇ ਮਿਲ ਸਕਤੀ ਹੈਂ "ਕਰਾਬਾਦੀਨ ਸਫਾਈ ਗੁਰਮੁਖੀ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਮਰਜ਼ਾਂ ਤੇ ਜ਼ਖਮ ਤੇ ਨਾਤਾਕਤੀ ਵਗੈਰਾ ਦੀਆਂ ਸਿਧ ਔਖਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਬਤੀ ਗੋਲੀਆਂ ਮਰਹਮ ਦੀ ਤਰਕੀਬ ਅਬਿਲਤ ਹੈ ਅਰ ਮੋਲ ੧) ਰੁਪਯਾ ਹੈ॥

ਮੁਫੀਦੁਲ ਅਜਸਾਮ ਸਮੇਤ ਫਵਾਇਦ ਅਜੀਬ ਗੁਰਮੁਖੀ ਇਸ ਮੇ ਬੀ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸਿਧ ਔਖਦੀਆਂ ਜੋ ਕਾਇਲ ਦੇਖਨ ਦੇ ਹਨ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨਾਂ ਦੇ ਪੈਦ ਕਰਨ ਤੇ ਸਕਾਰ ਤੇ ਜਾਦੂ ਤਿਲਸਮਾਤ ਆਦਿਕ ਅਜਾਇਬ ਨੁਸਖੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਮੋਲ ॥।) ਆਨੇ ਹੈ॥

ਅਲਫ ਲੈਲਾ ਗੁਰਮੁਖੀ ਜਿਲਦ ਪਹਿਲੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸੁੰਦਰ ਲਿਖਤ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਹਰ ਜ਼ਬਾਨ ਮੈਂ ਦੁਨੀਆ ਸਾਰੀ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਇਸਦੇ ਵਿਚ ਐਸੇ ਅਜੀਬ ਕਿੱਸੇ ਅਮੀਰਾਂ ਅਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਹਨ ਜਿਨਾਂ ਦਾ ਦੇਖਨ ਸੁਨਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਫਰਕ ਹੈ ਜੋ ਸਾਹਬ ਇਸ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਕੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਸੋ ਉਹੀ ਇਸ ਦੇ ਆਨੰਦ ਨੂੰ ਜਾਨਦੇ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਮੋਲ ੩॥) ਆਨੇ ਹੈ॥

ਅਲਫ ਲੈਲਾ ਗੁਰਮੁਖੀ ਜਿਲਦ ਦੂਸਰੀ ਇਸਦੇ ਵਿਚ ਬੀ ਪਹਿਲੀ ਜਿਲਦ ਵਰਗਾ ਆਨੰਦ ਹੈ ਮੋਲ ੧) ਰੁਪਿਆ ਹੈ॥

ਅਲਫ ਲੈਲਾ ਜਿਲਦ ਤੀਸਰੀ ਜੋ ਬਹੁਤ ਕਰ ਕੇ ਆਨੰਦ ਖਾਨ ਹੈ ਮੋਲ ੧) ਰੁਪਿਆ ਹੈ।

ਅਲਫ ਲੈਲਾ ਗੁਰਮੁਖੀ ਜਿਲਦ ਚੌਥੀ ਜਿਸ ਦੇ ਦੇਖੇ ਬਗੈਰ ਸੰਪੂਰਨ ਆਨੰਦ ਦਾ ਭਾਗੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਮੋਲ ੧) ਰੁਪਿਆ ਹੈ

ਹੋਰ ਇਹ ਕਿਤਾਬੇਂ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅਖਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਨੇ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ॥ ਐਕਟ ੧੬ ਸੰਨ ੧੮੮੭ ਬਾਬਤ ਦਖਲ ਗਸ਼ੈਤਾਨਾ ਪੰਜਾਬ॥ ਐਕਟ ਨੰਬਰ ੧੫ ਸੰਨ ੧੮੭੭ ਬਾਬਤ ਮਿਆਦ ਸਮਾਇਤ॥ ਐਕਟ ਨੰਬਰ ੧ ਸੰਨ ੧੮੭੯ ਬਾਬਤ ਅਸ਼ਟਾਮ॥ ਐਕਟ ਨੰਬਰ ੭ ਸੰਨ ੧੮੭੦ ਬਾਬਤ ਰਸੂਮ ਅਦਾਲਤ॥ ਐਕਟ ਨੰਬਰ ੮ ਸੰਨ ੧੮੭੩ ਬਾਬਤ ਨਹਿਰਾਂ। ਖੇਤੀ ਕੀ ਕਿਤਾਬ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅਖਰਾਂ ਇਲਮ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰੀ ਦੀ ਬਾਬਤ। ਇਸ ਥੀਂ ਬਗੈਰ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬੇਂ ਬੀ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਛਪ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। (ਪਤਾ ਪਤਾ) ਮੌਲਵੀ ਨਿਆਜ਼ ਅਲੀ ਤਾਜਰ ਕੁਤਬ ਮਾਲਕ ਅਖਬਾਰ ਨਾਜ਼ਰ ਉਲ ਅਖਬਾਰ ਅਨਾਰਕਲੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ॥

ਵਕੀਲ ਪੰਜਾਬ ਗੁਰਮੁਖੀ ਜੇਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਹਰ ਮਹੀਨੇ। ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਛਪਦੀ ਹੈ ਸੰ: ੧੯੧੯
ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਚੀਫ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

ਏਲਤ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਨੀਮ ਭੂਰੀ ਦੀ
ਜ਼ਾਨੀ ਵਲੈਤ ਜਾਰੀ ਵਿ ਮਾਲਕ
ਮੌਰਾ ਔਰ ਹਰ ਏਕ ਜਿਸੇ ਮੰਤ
ਨਹੀਂ ਪ ਸਫ਼ਾ ਅਤ ਅਲੈਹਦਾ ਹੋ
[illegible] ਵਾਲੇ ਆਪਨੀ ਮਰਜ਼ੀ
ਭੇਜ ਮੁਆਫ਼ਕ ਉਨਕੇ ਅਲੈਹਦਾ
ਛਪਤੀ ਥੇ ਸੋ ਖ਼ਸ ਸਕਤੇ ਹੈਂ

ਸਕਮ ਹੁਕਨ ਸੀਨੀ ੧੮੬੩ ਈ:
ਜੋ ਜਾਰੀ ਹੈ ਹਰ ਮਾਹ ਮੇਂ ਏਕ ਮ
ਰਤਬਾ ਤਾਜ਼ਾ ਛਪਤਾ ਹੈ

ਕੀਮਤ ਇਸ ਕੀ ਸਾਲਾਨਾ ਪੇਸ਼
ਗੀ ਮੈ ਮਸੂਲ ਡਾਕ ਆਨੇ ੩॥)
ਔਰ ਖ਼ਾਸ ੨ ਪਰਚੇਂ ਕੀ ਕੀਮਤ
ਫੀ ਰਸਾਲਾ ।)। ਹੈ

ਕੀਮਤ ਪੇਸ਼ਗੀ ਭੇਜ ਕਰ ਤਲਬ
ਫ਼ਰਮਾਵੇਂ ਬਗੈਰ ਕੀਮਤ ਔਰ
ਬਾਕੀ [illegible] ਕੇ ਹਰ ਸ਼ਖ਼ਸ ਕੋ
ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਲਾਟਬਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸ
ਕਤਾ

ਫਕੀਰ ਲਪੰਜਾਬ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ਤੁਕ ਬਦੂਲ [illegible]
ਜਿਨ [illegible] ਸਫ਼ੇ ਪੰਜਾਬ [illegible]
[illegible]
ਹੁਏ ਦਾਰਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕੋ [illegible]
ਤ ਮਹਕਮਾ ਜਾਤ ਵਗ਼ੈਰਾ [illegible]
ਅਸਤ ਹਾਏ ਪੰਜਾਬ ਕੇ [illegible]
ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਕੋ [illegible]
ਛਪਤੀ ਹੈ ਕੀਮਤ ਸਾਲਾਨਾ ਪੇ
ਸ਼ਗੀ ੩॥) ਹੈ ਖ਼ਾਸ ੨ ਪਰਚੇਂ ਕਾ
[illegible] ਫੀ ਪਰਚਾ ।॥) ਹੈ

[illegible] ਗੁਰਮੁਖੀ [illegible]
ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ [illegible]
ਬ ਗੁਰਮੁਖੀ [illegible]
ਸਲਤ [illegible] ਕਰਕੇ ਹਰ ਮਹ
[illegible] ਕੇ ਪੜਨੇ ਵਾਲਿਆਂ ਕੇ ਔਰ [illegible]
ਕੇ ਲੀਏ ਬਹੁਤ ਮੁਫ਼ੀਦ ਹੈ ਕੀਮ
ਤ ੧।॥) ਹੈ

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ਕਿਤਾਬ ਅਲਫ ਲੈਲਾ ਗੁਰਮੁਖੀ
ਬਾਤਸਵੀਰਾਤ ਕਲਾਂ ਜਿਲਦ ੧
ਅਵਲ ੩।।।) ਜਿਲਦ ੨ - ੧।।।)ਹੈ
ਜਿਲਦ ੩ - ੧।)ਹੈ ਜਿਲਦ ੪ - ੧)
ਮਜਮੂਆ ਤਾਜ਼ੀਰਾਤ ਹਿੰਦ ਗੁਰ
ਮੁਖੀ ਕੀਮਤ ੧।।)ਹੈ *
ਕਾਨੂਨ ਇੰਤਜਾਮ ਪੁਲੀਸ ਗੁਰਮੁ
ਖੀ ਐਕਟ ਨੰਬਰ ੫ ਸਨ ੧੮੬੧ ਈ
ਬਾਸ਼ਰਾ ਫਨ ਜਾਇਰ ਕੀਮਤ ।੮)
ਕਾਨੂਨ ਕੁਮਾਰ ਬਾਜ਼ੀ ਗੁਰਮੁਖੀ
ਐਕਟ ਨੰਬਰ ੩ ਸਨ ੧੮੬੭ ਈ
ਬਾਸ਼ਰਾ ਕੀਮਤ ।੮)ਹੈ -
ਕਾਨੂਨ ਮਦਾਖਲਤ ਬੇਜਾ ਮੁਵੇ
ਸ਼ੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਮੇਂ ਐਕਟ ਨੰਬਰ ੧
ਸਨ ੧੮੭੧ ਈ ਬਾਸ਼ਰਾ
ਕੀਮਤ ।੮) ਆਨੇ ਹੈਂ। 4/61
ਕਾਨੂਨ ਦਖਲ ਕਾਰੀ ਅਰਾਜ਼ੀ ਮੁ
ਲਕ ਪੰਜਾਬ ਗੁਰਮੁਖੀ ਮੇਂ ਐ
ਕਟ ਨੰਬਰ ੧੬ ਸਨ ੧੮੮੭ ਈ
ਕੀਮਤ ।।।) ਆਨੇ ਹੈ —
ਕਾਨੂਨ ਮਿਆਦ ਸਮਾਅਤ ਗੁਰਮੁਖੀ
ਐਕਟ ਨੰਬਰ ੧੫ ਸਨ ੧੮੭੭ ਈ
ਤ ।।) ਆਨੇ ਹੈ —

ਕਾਨੂਨ ਰਸੂਮ ਅਦਾਲਤ ਗੁਰਮੁ
ਖੀ ਐਕਟ ਨੰਬਰ ੭ ਸਨ ੧੮੭੦
ਕੀਮਤ ।।) ਆਨੇ ਹੈਂ। -
ਕਾਨੂਨ ਇਸਟਾਂਪ ਗੁਰਮੁਖੀ
ਐਕਟ ਨੰਬਰ ੧ ਸਨ ੧੮੭੯ ਈ
ਕੀਮਤ ਅਠ ।।) ਆਨੇ ਹੈ -
ਮਖਜ਼ਨ ਅਦਵੀਆ ਗੁਰਮੁਖੀ
ਜੇਰ ਤਬਾ ਕੀਮਤ ੨।।)ਹੈ -
ਸਿਵਾਇ ਇਸਕੇ ਦੀਗਰ ਅਕਸਰ
ਕੁਤਬ ਗੁਰਮੁਖੀ ਵ ਫਾਰਸੀ ਹ
ਜਾਰੋਂ ਛਪਤੀ ਰਹਤੀ ਹੈਂ
ਉਨ ਕੀ ਬੜੀ ਫਿਹਰਿਸਤ ਅਲੈਹ
ਦਾ ਛਪੀ ਹੂਈ ਹੈ ਜਿਸ ਮੇਂ ਕਰੀਬ
ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਸਮ ਕੇ ਕੁਤਬ ਮੇਂ
ਕੀਮਤ ਦਰਜ ਹੈਂ ਜੋ ਚਾਹੇ ਤਲਬ
ਫਰਮਾਏ।
ਲੈਖਕ ਨਿਆਜ਼ ਅਲੀ ਖਾਂ
ਤਾਜਰ ਕੁਤਬ ਮਾਲਕ ਮਤਬਾ ਵ
ਕੀਲ ਪੰਜਾਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵ ਮ
ਤਬਾ ਅਫਗਾਨੀ ਵ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਮਾਸਟ
ਸਨ ੧੮੯੩ ਈ:
ਸੰਮਤ ੧੯੫੦ ਬਿ: